

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_232177

UNIVERSAL
LIBRARY

حال ترکیب بوستان

باب اول

مع ترجمہ اردو با محاورہ
چسکو

منشی محمد بلال صاحب سے مرشد قصبہ کا ضلع خٹکے
برائے استفادہ

طلبائے جماعتِ اولِ مڈل سکول سہ ماہیہ میں تالیف کیا
اب چھٹی دفعہ بعدِ نظر ثانی نہایت صحت و صفائی
کے ساتھ

۱۹۰ء مطابق سنہ ۱۳۱۰ ہجری نبوی
 مطبع افتخار دہلی میں منشی محمد ابراہیم صاحب کے اہتمام سے چھپوایا

دفعہ ششم { قیمت فی جلد ۵۰ روپے } محصول

بسم اللہ الرحمن الرحیم

مختصر نبوتیں (باب اول)

شکایت

یکے ویم انحرصہ رو دبار	کہ پیش آدم برینگے سوار
جناں ہوں اتان حال شست	کہ رسیدم غم پائے زفن سیت
نہ ستم گمان مست ہر بگرفت	کہ سدا جی دمار بچہ دیدن شکست
کو چکر دن از حکم داورینچ	کہ گردن چہ ز حکم تو بیچ

پرستان کا انتخاب (پہلا باب)

یہ کہ ایک شخص کو تھکا کر دودبار کے میدان میں پتہ دے پڑھا وہ اپنے بڑے آقا سے
 اس حال سے ہمہ راہ ساقون ہیں یا اگر آج کل میرے ہاٹس چلتے سے روک میرے۔
 کہ اس نے سکا کہ جو ٹول پر ہندو کر لیا (اور کہا) کہ اسے سدا اس سال سکے
 جو اس نے دیکھا ہے تمہارے کہ
 کہ تو ہی خدا کے حکم سے گردن ز چکر ناکر تیرے حکم سے بھی کوئی گردن نہ چکر سکے

ان آیتوں کا حال سن کر اس نے اس کے پاس پہنچ کر کہا کہ
 اس شخص نے کہا کہ میں نے اپنے آپ کو دیکھا ہے کہ
 اس شخص نے کہا کہ میں نے اپنے آپ کو دیکھا ہے کہ
 اس شخص نے کہا کہ میں نے اپنے آپ کو دیکھا ہے کہ

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, primarily along the left and right margins, providing commentary or additional text related to the main content.

نیاید بنزدیک و ناپسند
بر واپسین روشن محتاج د
رعیت چو بحیث سلطان خست
مکن تا توالمی دل خلق لیش
اگر جاده بایست مستقیم
کز نیکوگانش نیاید پسند
و اگر در سرشت این خمی نیست

۱۔ عقل مند کو یہ بات پسند نہیں آتی کہ جو دانا سوتا رہے اور بیچارے بیکاروں میں جو
۲۔ عام محتاج فقیر کی نگاہ میں کہ کیونکہ بادشاہ کو رعیت ہی سے احسان سوتا ہے
۳۔ رعیت جو اور بادشاہ کو رعیت ہے۔ اے ایسے دولت مند، رعیت سے پیچھے نہ ہونا
۴۔ جہاں تک پیر کے ہرے کے خلعت کو گھیرت کر۔ اور اگر کوئی ہے تو اپنی جہت کھڑا کرے
۵۔ اگرچہ بہر حال رستہ درکار ہے۔ تو فقیروں کو رستہ اختیار کر کے میلاد و عروغ کا ہے
۶۔ آسمان کی تحفہ اسکو پسند نہیں آتی۔ جو کوئی ڈرتا ہے کہ اس کے مالک کے چہرہ نہ دیکھے
۷۔ اور اگر اسکی طبیعت میں یہ عوے نہیں تو اس طبیعت میں آرام کی کو نہیں +

[illegible]

Handwritten text in Devanagari script, likely a continuation of the previous page.

[illegible]

رایست بگریست که است
 نکو کار پرور نه بدید بدی
 میگفت دشمن مالش کمن
 کمن تعبیر بر عالم ظلم دوست
 شرر گرگ باید هم اول برید

که از دستش استبار شد
 چه بد پروری نصم جان خدی
 که بخش بر ورده بدیز من
 که از فریبی بایدش کند پوت
 نه چو گوسفندان مردم درید

حکایت

چه خوش گفت با زارگان سیر

له ان وگو که مافه میں حکومتی بنی تھا ہے جبکہ مافہ سے خدا کے سنے ہوتے ہیں
 لے ٹھک دی کا پالنے والا کسی دسی نہیں بھٹتا جوتی بد کو پالے تو کوئی جان بچنے
 لے دشمن کا رلا کے مال سے مستکمل ہو آسکی ہو بنیاد سے گھٹا مرنی چاہئے
 لے ظالم حاکم پر بھی صبر کرتا کہ بدگوشا ہونے سے پہلے ہی سکا پھر آتا زنا چاہئے
 لے میرے کار پہلے ہی کا مٹنا چاہئے نہ اس وقت جب کہ اسے لوگوں کی میری یاد دلا
 کہانی
 نہ گھر سے سو مارنے کیا اچھی بات کہی سب جگہ میں گاہے اسے نروں گھیرا

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including:

- Top left: "وہاں سے اس کا ہوا..."
- Top right: "وہاں سے اس کا ہوا..."
- Left side: "وہاں سے اس کا ہوا..."
- Right side: "وہاں سے اس کا ہوا..."
- Bottom left: "وہاں سے اس کا ہوا..."
- Bottom right: "وہاں سے اس کا ہوا..."

<p>مکھو اور ضعیف و مسافر عزیز بزرگانہ پر ہمیز کردن حکومت قدیمان خود را بفرسای قد چو خدمت گزاریت گردن گراور اهرم دست خدمت</p>	<p>وز آسپ نبال بر صدر باش کہ دشمن توانی در ز کی دوست کہ برگزینای ز پرورد خود حق سالیانش فروش مکن ترا بکرم همچنان دست است</p>
--	--

کاف

شہیدم کہ شاہ پور و مروت کشید
چو خسرو بر ستمش قلم در شب

۱۵ مہان کنوئیں اور سادہ کوئیز رکھ - اور ان کے اندر سے بھی پتھر دھو۔
 ۱۶ بیان سے ہر چیز کا نام لے کر جو کچھ دشمنوں کے مجلس میں ہو سکتا ہے
 ۱۷ اپنے قیدیوں اور ان کی خدمتداروں کے پاس سے کبھی بیروانی نہیں ہوتی +
 ۱۸ جب کوئی ایسا زندہ رہتا ہے جو سب سے پہلے تو اس کے ہر روز کے حق میں ہوگی +
 ۱۹ اگر پڑھا جائے اس کی خدمت کا حق باوجود وہ اپنے کو کچھ مضائقہ نہیں سمجھے تو خوش
 دلی سے اس کی خدمت +
 ۲۰ میں نے مشق کی کہ چھپ ہو اور جب مشورے سے اس کی تنخواہ پر قلم پیرا +
 ۲۱

کہانی

۱۵ میں مکتبہ کے اندر چپ مہر : جب خسرو نے انکی تنخواہ پر قلم پھیرا :

Handwritten text in a cursive script, likely a preface or introductory section, written in a dense, flowing style.

Handwritten text in a cursive script, continuing the narrative or providing commentary on the main text.

چرخه حاش از مینوئی تیار	چرخه حاش از مینوئی تیار
کرته شاه آفاق گستر بعدل	کرته شاه آفاق گستر بعدل
چو بذل تو کردم جوانی خویش	چو بذل تو کردم جوانی خویش
چرخه حاش از مینوئی تیار	چرخه حاش از مینوئی تیار
کرته شاه آفاق گستر بعدل	کرته شاه آفاق گستر بعدل
چو بذل تو کردم جوانی خویش	چو بذل تو کردم جوانی خویش
چرخه حاش از مینوئی تیار	چرخه حاش از مینوئی تیار
کرته شاه آفاق گستر بعدل	کرته شاه آفاق گستر بعدل
چو بذل تو کردم جوانی خویش	چو بذل تو کردم جوانی خویش

Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the main text or a commentary section.

Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the main text or a commentary section.

Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of the main text or a commentary section.

کز و مرد و آینه بیرون چنین
 که مفسس کار در سلطان هر یک
 از و بر نیاید که جز طروش
 بناید برو ناظر بر گماشت
 ز مشرف عمل بر کن ناظرش
 امین کز تو ترسد اینش باز
 خدا ترس باید امانت گزار
 امین باید از او را ندیشه مالک

۱۷۔ اس واسطے کہ لوگ کہیں گے وہ زمین برباد ہو جس سے ایسے آدمی آتے ہیں +
۱۸۔ کہ اگر کوئی مہربان ہو، ولینمندی کر دے، کیونکہ مخلص بادشاہ سے نہیں ڈرتا
۱۹۔ تاکہ جب مخلص اپنا سر نیچے کر کھٹک لایا، تو اس سے شرم کے لمحے نہیں ہو سکتا +
۲۰۔ کہ جب شرم کے درد نے اسے مٹا دے، تو مسر اکینہ ظفر مرکب چاہئے +
۲۱۔ ادھر اگر اسے بھی ایک ساٹھ سو افغان کرنی نوشتن اور ناظر و کوکو سو موٹ کر دے
۲۲۔ جہ خدا سے ڈرنیوالا میں چاہئے، جو ان فیض پر ہی ہے، جسے اس کو لین مٹے کہ
۲۳۔ میں اس سے ڈرنیوالا چاہئے۔ نہ کہ میری کسی سیلور بھر کر کے اور بھی جانے سے

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

<p>بیتشان بشمار وفاق تغییر دو بخشش یه نیمه هم قلم چه دانی که بهشت گردینیا چو خور وای زهم باک دارم بدیم یکه را که مغرول کردی زجا بر آوردن کام امید و نویسنده را اگر ستون عمل</p>	<p>کرا ز صد کیه لانه یی این بناید فرست دیکجا بهم - یکه زدو باشد یکه پرده رود و میاں کاروانی سلیم چو چند برآید بخشش گناه باز قید بندی شکستن خیر بیفتد نبر و طنا پامل</p>
---	---

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

الحمد لله الذي جعل في كل شيء حكما وعلما وهدى للناس صراطا مستقيما

بر آن کو نماز پیشین یادگار
 و گرفت و آثارش برش نماند
 چه خواهی که نامت بود و چه نه
 این نقش بر خوال این نقش بر خوال
 پیش کام ناز و طرب آشتند
 کی نام تو میگوید براد جهان
 بسیم رضاشعواند اسکس

و شربت وجودش نیاورد بار
 نقایس مرگش الهی خواند
 کمن نام نیستی کجا نهان
 که دیدی که از عهد جان بشین
 با هر بختند و بگذشتند
 یکدیگر بر دم بداند از جاد و دل
 و اگر گفته آید بخوش برس

۱۰ جسکے بعد کوئی یاد لا نہ رہے اس کے وجود کے دھڑ میں گرا بھیل ہی نہیں
۱۱ اور اگر وہ مر گیا اور اس کی جگہ کوئی نیا جان نہیں کرنے کے لئے کھڑا ہوا تو اس کی جگہ
۱۲ حریف پہلے سے تیز نام یا نیا نہیں بن سکتا ہے اور توڑ کر کے نیا بن کر کھڑا
۱۳ کیا ہی ہے نہ زمانہ کھیلناں کر رہا ہوتا ہے اور ہا ہوں کے زمانہ کا دیکھا
۱۴ وہ بھی ایسے ناز اور خوشی کے سامان کہتے تھے آخر زمانہ جو مگر چلے گئے
۱۵ ایک شخص نصیب لگتا ہی کیا گیا اور ایک سہنے کے چار بڑی سے بڑھ کر دیکھی
۱۶ بخوشی کے کلاں کسی کی نصیب تین تین اور اگر کسی کا تو سب کو بھی بیخ +

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

سے تیار اور ظریف زبان کو نفع نفع سے محروم کر دینا۔ کہ سارے ملک کو غلبہ بخیر ہو، جو کہ کچھ عرصہ پہلے تک اس کے ساتھ لڑا کرتا تھا۔ اس لیے کہ اس نے اس کے ساتھ لڑا کرتا تھا۔ اس لیے کہ اس نے اس کے ساتھ لڑا کرتا تھا۔

[illegible]

Handwritten text at the top of the page, likely a title or header, written in a cursive script.

Handwritten text in the upper section of the page, surrounding the central table.

Handwritten text in the section immediately above the central table.

گنہگار را عذر نسپار بند گر آید گنہگار سے اندر پناہ جو بایک بگفتی و نشیند پند و اگر پند و بندش نیاید بکار چو چشم آیدت بر گناہ کسے که سهل است لعن بدخشان صواب است پیش از کشف بندگار	چو ز بهار خوابد تو ز بهار دود نه شرط کشتن با اول گجه بد گه گوشتاش بر زندان و بند درخت خشیت است بخشش آرد تا مل کند و عقوبت بے شکسته نیاید دگر باره بست که نتوان لشکر پیوند کرد
---	---

Handwritten text in the section immediately below the central table.

15

Handwritten text in the lower section of the page, below the central table.

Handwritten text at the bottom of the page, likely a footer or concluding remarks.

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس که بگویند زار
که مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

ملہ قیوں کے حال بر نظر کر کہ جو مکمل ہے کران میں کوئی بگناہ ہو +
ملہ جب کوئی سوداگری ولایت میں مگیا اسکے مال کو تھکانا چاہتا ہے
تہ کہ یہ بیکار ہے چھوٹے چھوٹے زار زاروں کے تو اس کے کہنے کے اور رشتہ دار لوگ کہیں گے
تہ کہ مسکین پر کس میں مریگا اور کسی جو چوکی باقی بچی وہ ظالم نے لے لی +
تہ اس تیرے لئے چوکر اور اس کے درمندان کی آہ سے بھی ڈر +
تہ اکثر ایسا ہوتا ہے کہ پچاس سال کی بیکاری کو ایک نامی خواب کہتی ہے
تہ ہوش کی بیکاری چاہیے بیٹے بیٹے مال پر زبردستی نہیں

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

نظر کن بر احوال زندانیان
چو بانارگان رویت بجز
کز آل پس کہ بگویند زار
کہ مسکین را قییم غربت ببرد
بیشترش آواز طلب است
بسانم نیکو سے بچا ہ سال
پسندیدہ کاران جاویدم

اگر چون ناس حله بر تن کنم
 مرا سحر ز صد گوته آرد و سحر است
 غزائن پر از بهر لک بود
 سپاهی که خوشدل نباشد بر شاه
 چو دشمن خرد و ستابی بر
 مخالفت خورش بر و سلطان خراج
 مروت نباشد بر افاقه دزد و
 اگر این عورتوں کی طرح اچھے اچھے کرتے ہیں تو پھر جانور کی دشمن کی طرح نکالے
 لے مجھے بھی سوط کی طرح اور آرزو ہے لیکن غزائن خطا میرے لئے نہیں ہے
 کے خولنے کے واسطے مجھے چاہیے نہ آرائش اور زور کے لئے +
 لے چاہی بادشاہ سے خوش نہیں تھا۔ وہ سلفیت کی حدوں کی مخالفت کرتا
 لے جب دشمن زندہ رکھا جائے گا کہ صاحبین کو لجا لے۔ تو پھر بادشاہ کی سرکھ کا کھلنا
 لے دشمن کی لگا کر چھین لیا اور بادشاہ نے حضور لیا تو آئین و شای میری آفتاب
 لے غریب پر بر روی کرتی جانوری نہیں۔ کیونکہ جو بی کی لگے سے کہ بہت جا رہا ہے

14

و صفت متعلق کے ساتھ ہر فعل خبریہ ہر معلول ہوا ہر فعل منع ہوا و صفت متعلق کے ساتھ ہر فعل خبریہ ہر معلول ہوا ہر فعل منع ہوا

۱۷ میں نے سنا کہ مبارک طبیعت جمہور نے کسی چشمے کے کنارے ایک تیرہ پر یہ لکھا +
۱۸ ہمارے جیسے بہترین اس چشمے پر دعو کیا (اور) آئینہ چھپانے کے مذہبی گز گئے
۱۹ تہا از روی دور و زور جا ہلکونع کیا۔ لیکن اپنے ساتھ قریش لیا +
۲۰ اے جب کسی دشمن + تجھے ہرگز کوڑھوں سے تاج کوئی اسکو بھی رنج کا نہی -
۲۱ مے دشمن زندہ اور تیرے آس پاس رہنا اس بہتر کر کے خون جتا تیرے ہر
۲۲ بادشاہوں کے دوست اور دشمن کے بچانے کے باقیں لکھو
۲۳ میں نے سنا کہ مبارک خاندان دارا شہنشاہ کے دن لکھ کر ہے جا ہو گیا +

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

مکر معلول تھا کشیدہ مکر معلول با فاعل معلول کے ساتھ مکر اور کشیدہ خبریہ ہے

تراوری کرد رخ سربش
نگبان مرغی بخت بد گفت
نه تیر مرغ و دورای نکوست
چنانست در متری شرطت
مر آرد ما در حضور دین
گنوت بهر آدم پیش باز
تو اتم من اے نامور شهریار

و گرد ز آورو بودم بخش
نصیب تو تنم فدا بخت
که دشمن نماز نشاند ز تو
که هر که تو سے را دانا گدست
خرچیل چرگاه پر سید
نیمه خیم ز بداندیش باز
که ایسے بر دل رسم از بهر

لے مبارک فرشتے (آج) تیری مدد کی پہنچ میں ہے کوکان لکے کچھ کہ تھا
لے میرے نگبان فخر کیا کہ بادشاہ سے نصیحت چھپانی چاہئے +
لے یا چچی تبر اور تیرے عقل نہیں ہے کہ بادشاہ دوست اور دشمن میں تمیز کرے
لے سرداری میں دشمن کی بہتر ہے کہ بادشاہ ہر ایک فخریہ جانے کہ یہ فلاں ہے
لے کوئے تو مجھے بہت دھمکری میں لکھتے اور گروڑوں اور بڑے کا (حال) پوچھتا
لے اب (جو) میں تمہیں یہ ہے پاس با تو تو مجھ میں درد دشمن میں تمیز نہ کر سکتا
لے لے نامور باغداد میں کرسی ہوں کہ لاکھ میں سے ایک لکھ کو نکال لاؤں +

۶۶

مر اگھ بانی بقولست وراے
 چو دارا شنید این حکایت زمر
 پیر میرفت و میگفت و درخو مجمل
 در آن سخت ملک داخل غم بود
 گفتار اندر نظر پادشاهان رحمت
 تو کے بشنوی نامہ داد خواہ
 چنان خشک دید فغان گوش
 سہ میری گدائی عقل اور تیر سے ہے۔ تو بھی اپنے روم کو سمجھاں کر رکھ +
 کہ جب دارائے اُس مردہ بیات سی لکسی بہت تعزیت کی اور رُہانہ کہا +
 سہ دادا اپنے دلیر خرنہ ہو کر کتنا جاناکا کر یہ نصیحت تولد یہ لکھی چاہئے +
 کہ اس تخت و عرش میں عز و تاجی کا اندیشہ تو تیرے جان دارخانہ کی تعمیر و تہذیب کی
 رعیت کے حق میں دشمنوں کی نظر کرنے کے بیان میں گفتگو
 سے تو فریادی کی فریاد کرتے جیکے تیرے سچے کی مہری رخص (یعنی ساتویں آمان پر) ہو
 ایسا سو کو فریادی کا خیر ترے کان میں پہنچے۔ اگر کوئی فریادی غل مچائے +

۴۳

فاعل منہ عمل کے ساتھ کہ وہ خود تیرے خیر سے کہہ کر اس کو کھڑا کر دینا کہ وہ خود تیرے خیر سے کہہ کر اس کو کھڑا کر دینا کہ وہ خود تیرے خیر سے کہہ کر اس کو کھڑا کر دینا

[illegible]

<p>کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم</p>	<p>فرو ماندہ در قیشت چو ہری درے بودی در روشانی چو روز کہ شد بد پر یکا مردم ہلال خود آسودہ بودن موت مذہ کیش بگذر د آبن شین بخت کہ رکھ آمدش بر غریب یتیم</p>
--	---

لہذا اسکی انگوٹھی میں بایا گیند تھا کہ ہری بھی اسکی قیمت میں حاضر ہے
 ۱۵ رات کو وہ جان کا روشنی کرنا لاگو ہر گویا روشنی میں کی مانند ایک کی فنا
 ۱۵ اتفاق سے ایک کال ٹکڑوں کی پیشانی کا در (سورہ کھار ہلال) دھبہ اپنی
 ۱۵ بادشاہ نے جلے گویں میں رام اور طاقت نہ کی تو آپ راکھ رہتا جو اندر ہی بھی
 ۱۵ حرکت کی شخص کو کے خلق میں پرکھنے تو بیٹھا ہی اُس کے خلق میں گئے سچا
 ۱۵ (دودھا) فرمایا تو وہ گیند رو کے بیٹے چلا کر جو ایک سو مسافروں میں پرچ آیا

۴۷

Handwritten marginal notes in Urdu script, including:

- Top left: "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"
- Top right: "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"
- Bottom left: "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"
- Bottom right: "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"

Handwritten notes on the left margin, including:

- "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"
- "یہ شعر ہے کہ بدوش گئے براگشتی بشت گئے آن چرم گیتی فرو قہنار اور آمد کی خشت سال چو در مردم آرام و قوت مذہ چو بنید کے نہر در کاظم خلق ہنر تو دہر وقت نش لبیم"

راہی کی بس جو شرطی حصول بہ کاف علت آمد خلق رحم مصافقش جو مصافقہ کے ساتھ کر فاعل بہ آریہ جارت بہ دہم مصافق علیہ

کے ساتھ کہ جگر فعلیہ خیر یہ ہوا

مجبول
 مندر صفات اله
 نمازم بر کجا
 متعلق بر فعل آن
 عارف فعل نفس
 سائر دیگر
 حال فعلی که
 خود بر کجا
 حرف ربط
 موقوف بر
 دلخواه

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

هو و لغت در شرح
لفظ فعل معین خبر که بر این مایه
کتاب است و در فاعل است این بنیاد
و قریب به بیاد فعل خیال هم
نمیکنند نشاء الله

[illegible]

ما تہ کو کلمہ قلیدہ نہ پڑے ہو کہ اصل یہاں کو معراج سے لگو متبدا ایسا ہے اس است حرف عطف کا حرف مبتدا اور خبر کو لگو کے ساتھ کیا ہے خبر یہ ہوا کلمہ کا وہ فعلیہ آخری و راں فاعل از قبیلہ ضعیف ہے جار شائی کوئی اضافہ وصفات

اگر خوش بختی ملک بر سر
و گر زنده وار دشت یار
بجہرہ الدین سیرت راہ است
حکایت اتابک حرم تکیہ بن زنجی رحمۃ اللہ علیہ

در اجنار شاہان پیشینہ است
بدور افش از کس نیاز ز کس
چنین گفت یکوہ بصاحب
کہ چون تکیہ بخت زنجی است
سبق بردگر خود ہمین ہو پس
کہ عمر برفت بجا صلی

لے اگر بادشاہ تخت بر آرم سے سوئے تو بس نہیں گمان کہ اگر غیر بھی آرام سے سوئے گا
لے او را کہ بادشاہ را حق جائے کہ او را و گرام آرم و چین سے سوئیں +
لے اندک فکر ہے کہ یہ صحت اور سہادت سے کہ بے اتابک ہو گیا ہے +
زنجی تکیہ اتابک مر حرم کی گمانی اس پر اللہ کی رحمت
لے اگر بادشاہ کی تاریخ میں ہے کہ جب تکیہ زنجی کے تخت پر بیٹھا +
لے اس کے زائیس کوئی شخص کسی سے رنجیدہ نہوا سبقت لگیا اگرچہ سبقت نہ لگی
لے کہانے کہین خواہی صا جمل سے کہانہ گیری ساری عمر میا نہ کر زنجی +

۲۹

Handwritten marginal notes in Urdu script, including:

- اگر خوش بختی ملک بر سر
- و گر زنده وار دشت یار
- بجہرہ الدین سیرت راہ است
- حکایت اتابک حرم تکیہ بن زنجی رحمۃ اللہ علیہ
- در اجنار شاہان پیشینہ است
- بدور افش از کس نیاز ز کس
- چنین گفت یکوہ بصاحب
- کہ چون تکیہ بخت زنجی است
- سبق بردگر خود ہمین ہو پس
- کہ عمر برفت بجا صلی
- اگر بادشاہ تخت بر آرم سے سوئے تو بس نہیں گمان کہ اگر غیر بھی آرام سے سوئے گا
- لے او را کہ بادشاہ را حق جائے کہ او را و گرام آرم و چین سے سوئیں +
- لے اندک فکر ہے کہ یہ صحت اور سہادت سے کہ بے اتابک ہو گیا ہے +
- زنجی تکیہ اتابک مر حرم کی گمانی اس پر اللہ کی رحمت
- لے اگر بادشاہ کی تاریخ میں ہے کہ جب تکیہ زنجی کے تخت پر بیٹھا +
- لے اس کے زائیس کوئی شخص کسی سے رنجیدہ نہوا سبقت لگیا اگرچہ سبقت نہ لگی
- لے کہانے کہین خواہی صا جمل سے کہانہ گیری ساری عمر میا نہ کر زنجی +

چو می بگذرد ملک جهان
 بنوازم به سجده عبادت
 چو بشیند و نامش و نشانی
 طریقت بخیر خدمت خلق
 تو بر تخت سلطانی خویش بنشین
 بصدق و ارادت و ایستادگی
 قدم باید اندر طریقت قدم
 بنزد از جهان دولت لاف
 کرد و یابم این پیچ و در که
 به تنهایی بر آشفست گشته
 به تسبیح و سجاده و نیاس
 با خلاق پاکیزه درویش باش
 ز طامات دعوی زبان
 که اصله ندارد و دم بے قدم

۱۷ جبکہ ملک و مروت اور محنت ہمیں دیتا ہے تو ہم اپنے فیکری سلاو کی دولت کو گناہ
 کے میں عمارت کے لئے نہیں بننا چاہتے۔ ان کو لے کر گناہ و دشمنی کی ہر طرح کی کڑی
 سے ہمیں شدید نشانہ دہانی تو بخشنی ہے مگر ہر گناہ کے لئے مکمل سزا ہے !
 خدا حقوت کی خدمت کے لئے ہمیں اور صلے اور گڑھی ہمیں +
 جسے تو اپنے بادشاہت کے تحت بردہ اور یا کبیرہ اخلاق کے سداوت و پیش رو
 کے صدق اور امان کے کی فکر ہمارے کہ بیوقوف باتوں اور ہر دور کو زبان بند
 عظمت میں قائم کرنا چاہئے۔ یعنی کیونکہ جو ملک کے بغیر کہ اس ہمیں رکھنا

[illegible]

کتابخانه عمومی مسجد جامع اصفهان

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

تو ای که صفات و احوال را در لوح و در لوح
مستحق غفلت و غفلت را در لوح و در لوح

اشکالیه
علاقه مخدوف باش
درودیش خبر چهار عالم
بکینه

چوئے بگذر ملک جاه و سر
 چو اہم بکنج عبادت شست
 چو گشت بند دانا سے و نضر
 طریقت بحر خد سے خلق نیست
 تو بخت سلاطی خویش باثر
 بقصدق ارادت سالت و
 قدم بایدا نہد طریقت شوم
 قدم اصلے نادر دوم بے قم

لے جگہ ملک و تیر و تخت ہمیں ست۔ تو جہاں سے فقیر کے سلو کوئی دولت لگا لیا
 لے میں عبادت کو نے میں میںنا جہاں ہوں کہ عسکرا نجد و زمین عاقی جو کچھ لگا لیا
 ست۔ جہاں شہنشاہ لے یا ست ہی تو سخی سے لگا لیا کہا۔ لے لگا لیا ہے
 ست۔ فقیر کی خدمت کا طریقہ ہے۔ تیج اور صلے اور گداری ہمیں +
 ست تو تیجے بادشاہ کے تخت پر رہ۔ اور یا کیزہ اخلاق کے سر پر ویش کرد
 لے صدق و دارالے کی کہ با نضر کہ جہوہ باقول و در کو و در کو زبان بند کہ
 طریقت میں مہر کہنا ہے یعنی کو کو جو سے ملے بغیر کچھ اصل ہمیں رکھنا

Handwritten text at the top of the page, likely a title or introductory verse, written in a cursive script.

Handwritten text in the upper left margin, continuing the narrative or providing commentary.

Handwritten text in the upper right margin, continuing the narrative or providing commentary.

<p>بر آشفته انکار این گرو چیت ولایت چه باشد غم خویش ترا این قدر زبانی لبست اگر خون من دست گریه خود مشقت نیز ز جهان دشمن بدیش بجز و زه قامت مناز کرا دانی از خسروان عجم</p>	<p>برین عقل دهمت باید گریست که از عمر بهتر شد و بیشتر چو رفتی جهاں جاگیر گشت غم او محزون کو غم خود خورد گرفتن شمشیر و گداز شستن باندیشه تدبیر رخن بسیار ز عهد فریدون ضحاک هم</p>
--	--

Handwritten text in the right margin, continuing the narrative or providing commentary.

۳۲

له و انما هذا هو انما یکسار و ناسه - تیری اس عقل اور اراده پرونا چاہئے +
 لے ولایت کیا ہے تو اپنا غم کھا کیونکہ تیری عمدہ اور بہتر عمر گزینی +
 لے جب تک تو مجھ کو اس قدر کالی ہے جب تو گزر گیا تو جان و سر کی جگہ ہے
 لے اگر (دہ تیرا کاکا) عقل سے باپ عقل تو اس کا غم کھا کیونکہ وہ اپنا کاکا آپ کر گیا
 لے بادشاہی اس محنت کی برابر نہیں (کاکا کی تلوار سے لہا اور صفات مجبور دینا ہے
 لے اس پنج دن کی زندگی پر نامت کر فکر کے ساتھ پہلے کی تدبیر کر +
 لے عجم کے بادشاہ ہو گئے تو کس کو اس کا خاں ہے - فریدیوں اور ضحاک کی جڑیں کے ساتھ لگا

Handwritten text in the right margin, continuing the narrative or providing commentary.

Handwritten text in the lower left margin, continuing the narrative or providing commentary.

Handwritten text in the lower right margin, continuing the narrative or providing commentary.

Handwritten text at the bottom of the page, likely a concluding verse or signature.

مجموعه سخنهای حکیمانه و معانی

در هر صفتی که در این کتاب مذکور است

<p>که در تخت ملکش بنایند وال که ارجا و دان ندان میدست که ابریم وزیر ماند و گنج وال وزیر آنکس که غیرت هاند وال بزرگی کرد و نام نیکو ماند الا تا دخت کرم پروری کرم کن که فرو چو دیوانه</p>	<p>نماند بجز ملک ایزد تعال که گیتی پس جا و بدست پس از تو بچندت شو پایال و ما دم سدر هفتش بر و تو را گفت با ابل مل کو بتا که بیشک بر کامرانی خوری منازل بمقتدر احسان</p>
--	---

مجموعه سخنهای حکیمانه و معانی

در هر صفتی که در این کتاب مذکور است

طرحه ای که در این کتاب مذکور است

در هر صفتی که در این کتاب مذکور است

مجموعه سخنهای حکیمانه و معانی

[Faint handwritten notes at the bottom of the page, likely bleed-through from the reverse side.]

[illegible]

شہید مہر کا ماش خدا دوست
 بزرگ کاں نہاد سر فریاد
 متنا کند عارف پاکباز
 جو ہر ساقش نفس گمیدہ
 در آں ترکیں پیر پیشاں بود
 کہ مہر ناخواں را کرد ریافتے
 جہان سوز ویر محنت خیر کش

ملک سیرت آدمی پورست بود
 کہ در مے نیابد بدر ہا سرش
 بدر یوزہ از خواستین تر کج
 تجواری بگرد اندش دہ بدہ
 کیے مہر بان ستمگار بود
 بسو تھکی نچہ بر تافتے
 ز تہنیش رے جانے ترش

۳۵

ملک سرت آدمی چوست بود
کہ در سے نیاید بدر با سرش
بدر یوز را ز خوشیتن ترک
نخواری بگردد اندش دہ بدہ
یکے مرزبان ستکار بود
بسہ بھگی پنجہ بر تافتہ
ز تنخیش لے جانے ترش

۱۔ میں نے سنا کہ اس کا نام خدا دوست تھا۔ شخصیت میں فروختہ اور مستور میں اس کا
۲۔ وہ ایسا دلکش اسکے دروازے پر سر جو کیا۔ کیونکہ اس کا سرلوگوں کے دروازوں پر نہیں تھا
۳۔ مگر پابکار دروازہ جھیکا اسکے سب سے حصہ چوڑی کی آرزو کرتا ہے +
۴۔ جب بگڑ گیا اس کا نفس کچھ (پیریز) سے آئے ہے غریبی کے ساتھ لوگا لوگا نوچ کر
۵۔ جس ملک میں عقل مند پڑھا تھا وہاں ایک ظالم بادشاہ تھا +
۶۔ جس کا جس ناگاہ کو وہ جانتا تھا ظلم سے اس کا نتیجہ مورتہ تیا تھا
۷۔ ظالم امیر رحم اور قصور کا ملوٹنے والا تھا اس کے ظلم سے ایک جان کا منہ ترش تھا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

سید زین العابدین علیه السلام
در روز دوشنبه در کربلا
شهادت فرمود و سرش را بریده شد

[illegible]

[illegible]

۱ میں نہیں کہتا کہ مجھ کو کسی پرندگی سے سیر ساتھ ایسا رو عیار اگر کہے سارہ جاک
۲ ہوشیار باہر پر ہا سستی خطا ہو کر کہے با دشا حسن!
۳ تیرے دم سے خلعت کی پریشانی ہے۔ میں خلعت کی پریشانی کو دوست نہیں کہتا
۴ لو کہ دو دنوں کا شرم ہے۔ میں تجھ کو گن نہیں کہتا کہ تو میرا دوست ہے
۵ تو میرے ساتھ قری دوستی چھوٹا کو کیا فائدہ تو ایسا کہ جس خطا تجھے شرم ہے
۶ اگر خدا دوست کی کمال پہنی تو اٹھ لے گا تیری ہی پرکے دھڑک کا دوست ہونگا +
۷ میں نے رچے بچے سے تیرے کو میرا نہیں کہتا کہ جس خطا خلعت مل گئی ہو کہ سوئی ہے

[illegible]

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

[illegible]

کرمینفعول ہو اور بایں فعل

کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں

کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں

تخل کس لئے تو ان توحی
بہیمت برکار از سینه زده شو
لب شک مظلوم رگو خند
بیاگت بل خواجه بیدار گشت
خود کار رو انغم باز خویش
گرقم کز نقاد گل نیستی
بریت بگویم یکے سرگزشت
کہ رگو تو انار از دوشوی
کہ بازو گشت از دست و
کہ دندان ظالم بخوامند کند
چہ داند شب بسیار گشت
نورزدش بر فروشت لشر
چو افتاده بینی چرا البستی
کہ سستی بودین سخن رگزشت

لے لے کہ زبردست کی سختی کی برکت کہ کہو کہ تو کی کجی کی سس نا ادا تو ہو
نکد دشمن کی بر دلی لے لے کہ کہو کہ دما کا بازو زو کی تافت سے اچھا سے
نکد مہلک کہ شکار توں سے کہو کہ تو اسلک ظالم کے دانت اکھاڑے جا نیگے
نکد جب با دغا دہول کی آواز سے جاگا تو وہ کیا جانے کہ کیا سان کی رات کہو کہ گزرا
نکد قافلا لے لے توہ کا غم کھا کا ہے کہ کا دل زخمی پیٹے وہ کہ کسی پرین نہ کھا
نکد جس فرض کی کھا کا دیا جا جی نہیں لیکن جہ کی گریے ہو کہ جو کھڑا
نکد میں کھا کا پر دیکھا بیت متا ہوں کیو نکا اس فکر کر کی سستی ہے +

۲۹

کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں

کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں
کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں

کول نهیسا کر کے ان کے ہاتھ کو تھام کر دیکھو کہ ان کے ہاتھ کیسے ہلکے ہیں

[illegible]

فعل فاعل متعلق کے ساتھ ملکر مکرر فعلیہ جبروہ مسخوف ہوا کے

گز از نیتی دیگرے شد هلاک
 نگه کرد و رخیده در من فتنه
 که مر در اچہ بر سائل است فریاد
 من از مینوای نیم و سنے زرد
 خواہم کہینہ خرومند زینش
 بجہ العار چہ ز زینش اینخم
 منقص بود عیش آن سندر

ترا سہل راز طوفاں چہ با
 نگہ کردن عالم اندر سفینہ
 یںاساید و دوستانش غریق
 غم مینوایان لہم خستہ کرد
 نہ برخصو مردم برخصو خوش
 چو ریشہ بنیجہ بلزد - تخم -
 کہ باشد بہ پہلو بیار سست

۴۶

لہ اگرے سانی سے او کوئی ہلاک ہوگا جو تو پہچانے دلتی بخیر ہی رہی ہوگی کھانا
 لہ اس حلقہ بر خیر ہو کر ہی رہی ہوگا چھا عالم حق کی طو و چہا ہے
 لہ اور کہا کہ لہ بار و اگر چہ کانے پہوکیں چہنیش ہاں ہوگی بار و چہا ہے
 لہ کہ کہیں ہی چہ سانی سے بخیر نہیں ہوں بلکہ ساناوگ غم نے بلال کجا ہے
 لہ کہ نہ نہ ہوگی حلقہ ہی کو کہ کہ نہ نہ ہوگی بلکہ اپنے ہن پران کرے
 لہ اسکا خاکہ کہ کہیں خم سے کجا ہوں لیکن چہ کی نفع نہ کہتا ہوگی بلکہ کجا
 لہ کہ نہ نہ ہوگی حلقہ ہی کو کہ کہ نہ نہ ہوگی بلکہ اپنے ہن پران کرے

چونیم کہ درویش مسکین مخمور	بکام اندرم لقمہ ہر گشت و
یکے را بزندان ریش و سیال	کجا ماندش عیش و ربوستان

حکایت

شے دو خلق آتے بر فروخت	غینہ م کہ بغدادیے بخت
یکے شک گفت این راں خاک و	کر دکان مارا گز بنے نبود
جہان دیدہ گفتش ایے بلوہور	ترا خود غم خویشین بود و بس
پشتی کہ شہرے بسوز و بنا	و گر چه برایت بود بر کنار

لے جب میں بکھانا ہوں کہ مسکین چھوٹے (کمان) نہیں کھانا تو میرے مکان میں کھانا نہ رکھتا ہوں
 لے جس شخص کے رویتے خانہ میں نہیں سکھایے میں کہاں عیش ہوتا ہے +

کہانی

سے ایک شہریت کی آہوں کے دوہیں آگ لگائی۔ میں نے سنا کہ اس سے بغداد آباد کیا
 ہے ایک شخص جس کا مال دزدوں میں کہاں نہ کرے کہاری مکان کو تو کھینچا یا نہ پہنچی
 سے ایک لڑکچہ اس سے کہا لے جی ایکی تھو غصہ اپنا ہی علم تھا
 لے کیا تو بلند کر ہے کہ سامانہ رگس میں جا۔ اگر تیرا گھر تھو رہ پر ہو +

۴۶

[illegible]

[illegible][illegible]

اصطیحت

خرد داری از خسروان عجم
 نه آن شوکت پادشاهی بماند
 خطاین که بر سر خطلم فرست
 خنک و ز محشر تن دادگر
 بقوم که نیکی پسند و خدا
 چون خواهد که ویران کنر عالم
 که کردند بزریر دستار قم
 نه آن ظلم بروستانی بماند
 جهاندا و با مظلوم فرست
 که در سایه عرش دارم مقام
 و نه خسرو عادل نیک
 هند ملک بر خنجه غلامی

نصیحت

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱

[illegible]

چو پر خاش سینہ بیدار از نو	شبان نیست گسخت یاز نو
بد آنجام رفت بدان درینہ کرد	کہ بازیر دستاں چہ پیشہ کرد
نخاوی کہ نفس کند از پست	نکوباش تا بدنگوید گسست
حکایت دو برادر عادل و ظالم	
پسندم کہ در در سے از باختر	برادر دو بود نماز یک پدر
پسند اگر دشمن و پلین	نکور و دانا و شمشیر زن
پدر بر دورا سگیم و یافت	طلب کار جولان و نادریت

۱۵۰ جب سے (خلقت) آئی او ظلم کیجے تو وہ چو دانا نہیں رہتا ہے اس کی فریاد
 ۱۵۱ وہ بد انجام مر او آئے بڑی کچھ سوچی بچے غیبوں پر ظلم کیا +
 ۱۵۲ جب تو نہیں چاہتا کہ لوگ تیرے بعد بچے برا کہیں تو اس کے ساتھ اچھا نہ کر کے بچے
 دو ظالم اور منصف بھائیوں کی کہانی
 ۱۵۳ میں نے سنا کہ منب کے کسی کامیں - دو بھائی ایک باپ سے تھے
 ۱۵۴ سپہ سالار رہ کر بڑے بھائی کے ساتھ تھے بدن خوب ہو اور منصف اور بھادر
 ۱۵۵ باپ نے دو کو کو خوشاک مر د معلوم کیا - میدان اور راہی کا طلبکار چاہتا تھا +

۴۶

اگر سرفرازے بیکوں برست
وگر ننگہ تے زنداں درست
در آندم کا جل بسیر جزوخت
نخی شاید زیکه گرشا نخت

حکایت عابد و کله بوسید
شدیم کہ یکبار در درجہ
کہ من قورماندی داشتیم
سیرم در کرد و نصرت و فانی
طمع کرده بودم کہ مراں خودم
کہ نگہ بخورند کراں سرم

۱۰ اگر کوئی بادشاہ وصل پر ہو۔ یا کوئی ننگہ تے جیلخانے میں ہو +
۱۱ جموقت آن دنوں کہ سر پر موت پہنچتی ہے کوئی نہیں سے دیکھ سکتے ہیں پچا پچس
عابد و کله بوسید کی حکایت
۱۲ میں نے سنا کہ ایک فقہر دیا میں۔ ایک کھوپڑی نے عابد سے کہا +
۱۳ کہ میں ہی بادشاہی کا دم پہنچتی ہوں۔ اور بادشاہی تاج سر پر رکھتی ہوں +
۱۴ (جب آسمان میری مدد کی اور مدد نے منافقت تو میں طبیعت کی مدد کو حق فتح کر +
۱۵ میں نے غور میں کی تھی کہ کراں کو فتح کروں بجای کہ میں کچھ لوگ سیر کر گیا

نه بر آدمی زاده زود به است
 بياست زود انسان صاحب خرد
 چو انسان نماند بجز خور و خواب
 سوار رنگون بخت بيه راه رو
 كشته دانه نيكمردي نكاست
 نه هرگز خنيد يم در عمر خویش

که دوز آدمی زاده بد به است
 نه انسان که در مردم ق چود
 که بیش فضیلت بد و بدوب
 پیا ده بروز در فتن رگرو
 که در غم رخ کام دل برزند نت
 که بعد در اینکی آید به پیش

حکایت سر رنگ دم آزا

له هر آدمی درنده جانور سے اچھا نہیں بلکہ برے آدمی سے تو درندہ ہی اچھا ہے
 له عقلند آدمی تو درندہ جانور سے اچھا ہے ۲ نہیں جو لوگوں میں ندوں کی طرح بڑے
 له جبکہ دمی کھلے اوڑھنے کے سدا کچھ نہ چھلے۔ تو اسکو چرایوں پر کنسی بزرگی ہے
 له جو بخت راہ چلنے والے سوار سے تو چلنے میں بدیل سہقتا اچھا ہے +
 له ارا کسی نیکمر دی کا بچ و بویا اگر سے دل کے مقصد کا کھلیاں نہ اٹھایا ہو
 له ہم نے اپنی عمر میں کہی نہیں سنا کہ بد آدمی کو نیکی پیش آئی +
 لوگوں کو تکلیف دینے والے سپاہی کی کہانی

حکایت کنند از یکے نیکم و
 بسودا چنان برود افتادند
 سرسنگی ای اں نگردد تیز
 چو حجت اند جفا جو را
 بخندید و بگریست مرد خدا
 چو دیدیش که خندید دیگر گریست
 بگفتا ہے گرچه از روزگار

که اکر ام حجاج یوسف کرد
 که حجاج را دست جنت بست
 که نقش بیند از خوش بیز
 بهر خاش بزم کشد رو را
 عجب اندنگین از تیر و کا
 بهر سید کین نه و گر عیبت
 که طغیان چپا ز بزم چپا

۱- ایک نیکو کار ذکر کرتے ہیں کہ میں کڑا سخت یوسف بیٹے حجاج کی تعظیم نہ کی +
 ۲- وہ بولنے میں سے اُس پر ایسا خفا ہوا کہ حجاج کی محبت کا نہ باندھ دیا +
 ۳- بادشاہ نے کچھ بڑی کے بعد اس کی طرف ترنگہ کی (دیکھیں) اس کے دلے پر لڑا دیا اور کہا
 ۴- کہ جفا تم کو پس نہیں اپنی توڑائی کے واسطے غوری چوٹا ہے +
 ۵- وہ خدا کا مرد نہ ہوا اور پھر دیا۔ بے رحمانیے عقل تجویز ہے +
 ۶- جب بادشاہ کو خود کو بجا اور وہ خدا اور پیر رویا کو بجا کہ نہ ہوا اور کیا ہے ؟
 ۷- اسے کہہ کر کہیں ناز کی گردش سرور تاجوں کو اسے کہیں چپا جا رہے رکھا ہوا

۱۔ اور خدا کے پاک کی ہر بات سے ہمتا ہوں اس لئے کہ تعلیم ہر فرد کو ملے گی اور خدا
۲۔ کے ایک شخص سے اس کی مالے نامور بادشاہ تو اس طبقے سے کہہ لیتا جو اس سے
۳۔ اس واسطے کہ ایک غلط فہمی پر پتہ نہ رہتی ہے اور اس طبقے کے ایک شخص کو ملے گا اور
۴۔ بزرگ اور خوش کا پیشہ اختیار کرے اور اس کے چھوٹے چھوٹے لڑکوں کا بھی خیال کر
۵۔ ے شاید وہ اپنے خاندان کا دشمن ہے جو اور خاندانوں پر بدیہاں کرتا ہے
۶۔ جب بہت ہل شیر داغ سے زخمی ہو جائے گا تو اس کے تیرے ہونے کو بھی
۷۔ مفہوم نہیں ہو سکتا کہ اسے شہر اور اس کے دل کے صبح کے وقت کی آگ کے دھوئیں سے ڈرے

[illegible]

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the manuscript's content.

فعل فاعل ومفعول کے ساتھ

۴

نیزه و ...

نفس ناس ...

نفس ناس ...

نترسی که پاک اندر کجاست بر آرزو سوز جگر بار بے	نه انگلیس مگر دوشکی بید بر پاک ناید ز خشم پلید
مدر پرده کس به گام جنگ که باشد ترانیز و پرده تنگ	مزن بانگ بر شیر مردان فرست چو باکو دکاں برینانی بمشت
شنیدم که نشیند خوش بخت ز فرمان داور که داند کجاست	بزرگے در آن قدرت آش بخت ز خواب رون بد دروش گفت
دعایش بر من سایه است اند عقوبت بر تو قیامت ماند	

۶۲

نفس ناس ...

نفس ناس ...

نفس ناس ...

[illegible][illegible]

حضرت خلیفۃ المسیح
 علیہ السلام نے فرمایا کہ
 میں نے اپنے رب سے دعا کی ہے
 کہ وہ اس شخص کو اپنا
 نائب بنائے۔

یادگارانی که در این کتاب آمده است، به گونه‌ای انتخاب شده است که بتواند به عنوان یک منبع برای پژوهشگران و علاقه‌مندان به تاریخ و فرهنگ ایران استفاده شود.

نذیعی زمین ملک شداد
درین شهر مرد مبارک است
بزرگند پیش حیات کس
زقت است هرگز نوا صوبه
بخوان بخواند دعا برین
لقیر مودتا مهتران خدم
بگفتا دعا کن اے مومنان

که عمر خداوند جادید بار
که در پارسایان جنوی گم
که مقصد حاصل نشد فخر
دل و شن و دوشش تجاب
که رحمت سدر آسمان زین
بخوانند پیر مبارک قم
که در رشته چوین نوز غم پاش

۱- ایک ہفتیش بدشادہ کی زمین چو می - کہ خدا کرے حضور پیشہ سلامت رہیں
۲- اس شہر میں ایک مبارک دم چڑھ کر دیکھوں میں اُس حیدر کوئی نہیں
۳- اے کسے! اے ایسی آفتیں کوئی نہیں لگیا کہ مینوقت! اگلا مطلب اصل نہ ہو گیا
۴- اُس کبھی بُرا کام نہ ہونے ہوا۔ اُس کا دل روشن اور سکی دعا مقبول
۵- اُس کا کہ وہ اُس پر کوئی دعا پڑھے - تاکہ آسمان سے زمین پر رحمت نازل ہو
۶- بادشاہ نے فرمایا تو سب سے پہلے اسے مبارک قدم پڑھے کہ گویا! +
۷- بادشاہ نے کہا اے خداوند (میرزا) اے! دعا کر کہ میں تو کی بیماری میں بھیجا ہوا

Handwritten text in the top margin, likely a continuation from the previous page or a separate note.

Handwritten text in the left margin, continuing the narrative or commentary.

Handwritten text in the right margin, continuing the narrative or commentary.

<p>به تندی برآورد بانگ شربت بجشاد و بخشایش حق مگر اسیران مظلوم در چاه بند بجایینی از دولت آسائش پس از شیخ صالح دعا خوان دعا سے سدیدگان در پیت ز خشم و خجالت برآمد بهم</p>	<p>شنیدند این سخن پر خیم کرده پیت که حق مهربانست بر دادگر دعا سے مستی شود سوسونه تو تا کرده بر خلق بخشایش بیاست عذر خطا خوان بجا و شکر دعا سے دیت شنیدند این سخن شهریار بجم</p>
---	---

Handwritten text in the right margin, continuing the narrative or commentary.

۱۔ کہ کہنے ہو ہے نہ یہ بات سنی تو بھلا کر ایک سخت آواز داری +
 ۲۔ کہ خدا صنعت پر مہربان ہے۔ تو بخشش کا اور پھر خدا کی بخشش دیکھ +
 ۳۔ میری دعا تھی کہ فائدہ مند ہو۔ جب مظلوم دنیا کیوں میں بند ہوں
 ۴۔ تو غصہ پر دم کے بغیر دوست کہاں آلام دیکھ سکتا ہے +
 ۵۔ پہلے خدا کا صدکار پاجائے۔ پھر شیخ صالح سے دعا کرانی چاہئے +
 ۶۔ اُسکی دعا میری مدد کہاں کرے۔ جب مظلوموں کی مدد میرے پیچھے لگی ہو +
 ۷۔ فارسی کا بادشاہ جت بات سنی۔ غصہ اور خرم کے سبب ناراض ہوا +

Handwritten text in the right margin, continuing the narrative or commentary.

Handwritten text in the bottom margin, likely a continuation from the previous page or a separate note.

مختلف سیکمان
نئی فصل
مختلف سیکمان

با خبر ندیدی که با دردت
کے زیریں گوجی ولت بود
بکار آمد آنہا کہ برداشتند

خنگ آنکہ با دانش وادرت
کہ در بند آسایش خلق بود
نزد آرد و زندو بگداشتند

حکایت در تغیر روزگار و انتقال دولت

شہنشاہم کہ در صرصر اہل
جانش رفت از رخ و لہر و ز
گزیدند فرزا لگان دست یافت

پیشہ خست بر روزگار شہل
چو خور زرد شد پس غم نذر روز
کہ در طرب بیدار و اسکو موت

ملہ آخر نے دیکھا نہیں کہ برباد ہو گیا۔ تمام سے وہ شخص جو عقل و دانش ساتھ لگیا
ملہ یہاں سے کہ وہ شخص دولت کی گیند دیکھا جو خلق کے آدمی کی فکر میں رہا +
ملہ وہ چیزیں کام آئیں جو اپنے ساتھ لگیا۔ وہ جو چیزیں اس اور چھوڑ کر گئے
زمانے کے بنے اور دولت کے جانے پہنچ کر بائیں گئی
ملہ میں نے سنا کہ ہم میں ایک بڑا مہر تھا۔ مہر نے اپنی فوج اس کے زمانے پر ڈرائی
ملہ اس کے دلفروز کے جمال ہمارا دیکھ کر کہ جب سچ زور ہو جائے تو یہ ہر دن پہنچتی
ملہ طیب منوس کرنے لگے۔ کہ جو کچھ طلب میں موت کا علاج نہ ملا +

محمد سخت دے لکے پذیر دزوال
 چو نزدیک شد روز عمر نشیب
 کہ در مصر چوں سخن میزے بنود
 جہاں گرد در دم غور دم برش
 پسندیدہ رسلے کہ عجبند و خود
 در آن کوشن تابو ماند مقیم
 کند خواجہ بر لب سہاں گداز
 ہجر ملک فرماندہ لایزال
 شنیدم کہ میگفت در زیر لب
 چو حاصل بہیں دخیلے بنود
 بر فہم چو بیچارگان از سرش
 جہاں از پے خوشنشین گرد کرد
 کہ ہرچہ از تو آید دلخست و بیم
 بیکے دست کوتاہ دیگر دراز

۱۰۰۰ عام تختہ دار مکان حال قبول کرتے ہیں۔
 ۱۰۰۰ بیشرہ زمینوں کے حاکم (دفعہ خد) کے ملک کے
 ۱۰۰۰ جب کسی ملک کا دارن یک زمین (دفعہ ۱۰۰) توجہ نشا کر کہ (آہستہ بہ تہو نہیں کرنا
 ۱۰۰۰ کہ کس طرح میں جو میں کوئی خرید نہ تھا۔ جب کیا تمام میں ہوا تو کچھ بھی نہیں تھا +
 ۱۰۰۰ کہ میں جہان کی دولت جمع کی اور کسا پہن کھایا اور بیجاوں کی طرح اس کے سر کر رہا
 ۱۰۰۰ کہ جب نہ وہ مصلحت (اور دیکھی) بناتا اور (آپ) کھایا۔ مے سے جہان کی دولت پہ لے کر جمع کی
 ۱۰۰۰ کہ ایک میں کش کر کرتے رہا۔ بیشرہ کو تمام کے کہ کچھ کہ مجھے رہا۔ ایک میں اس سے ذریعہ اور
 ۱۰۰۰ کہ امیر اور وہاں کوئی کے وقت) جاگتا رہا۔ نہ کہ ایک نہ کہ ایک اور دوسر کہ پیدا ہوتا ہے

[illegible]

40

در اندم ترا نماید بدست	که دست زبانش گنجن بست
که دست سجود و کرم کن دراز	در گد دست کوه کن از غم و آزار
گنوفت که دستت خاک بکن	در گد که بر آری تو دست از خاک کن
بتابد لب ماه و پروین مهر	که سر بر زاری زربالین گور

حکایت قزل ارسلان با دوشمنده

قزل ارسلان قلعه سخت داشت	که گردن باوند بر میفرست
نه اندیشه از کشتن حاجت پیچ	چو راهب سرور شش پیچ پیچ

علاء اسوقت بچند هفتده که ملانایه که در دستش اسلحه زبانی بولنه که بند کردی
 ۱۵ که ایک هفتده تو سخاوت او بشنید که راسته پیرها - حدس فراد و در معش که در
 ۲۵ اب جو تیر که قدرت به تو کسی که کاغذ شغال - پیر که کفنه که کیو که هفت کمال
 ۳۵ که چاندرا ستار در سر بهت هفت نگین که ملانایه زفر که سر که سر برین شد ایجا
 قزل ارسلان سے دواشمنده کی کہانی
 ۴۵ قزل ارسلان ایک غنچه قلعه رکھتا تھا چالوند کی پادری کی کہ تھا +
 ۵۵ کہ ایک اندیشہ اور نہ کسی چیز کی ضرورت یہ سمجھتا کہ زلزلہ کی طرح اسکا سر پھٹ جائے

۶۱

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including:

- Top left: "فصل اول در بیان..."
- Top right: "فصل دوم در بیان..."
- Left margin: "فصل اول در بیان..."
- Right margin: "فصل دوم در بیان..."
- Bottom left: "فصل اول در بیان..."
- Bottom right: "فصل دوم در بیان..."

Handwritten marginal notes at the top of the page, written in a cursive script.

Handwritten marginal notes on the left side of the page, continuing the text from the top.

کرد لا جوردی طبق بضیہ
 بنزدیک شہ آما از راه دو
 ہنرمند آفاق گردیدہ
 حکیم خنگوسے بسیار دل
 جنیں جالے حکم کجاویدہ
 لیکن نہ پندارش حکم است
 دے چند بود و چند شکست

جہان در آفاق دور و
 شنیدم کہ مرگ مبارک کھنڈ
 حقایق شناسے جہانمیدہ
 بزرگے زبانی و کمال
 قریں گفت جہان کہ گردیدہ
 سجدہ یکس چرخہ خرم بہت
 نہ پیش از کوثر کشتاں داشتند

Handwritten marginal notes on the right side of the page, adjacent to the main text.

64

سہ باغ میں یہاں خوبست بنا چو تھا۔ جیسے سبز باغ میں پڑا (دھواں ہے)
 سہ میں نے شکار کا ایک مبارک حضور در۔ بادشاہ کے پاس دور کے رستے سے آیا +
 سہ حقیقتوں کا چچا بیڑا لایا جان کیونکہ یہ کہہ دے چکے چلاؤ والا چاہی میرے کلمے ہوئے
 سہ درگ اور شاہ اور کام جاتے والے۔ بات کہنے والا اور بہت جا نہیں والا حکیم +
 سہ قول نے کہ پتا چہاں میں تھا پھر ہے۔ ایسا مضبوط قلعہ بھی کہیں نہ کھایا ہے +
 سہ درویش نے کہہ کیا کہ قلعہ بہت اچھا ہے۔ لیکن میں کو مضبوطی کہیں نہ سمجھتا
 سہ کیا کرتے پہلا اور بادشاہ پر قابض نہیں تھے۔ وہ بھی چند روز اس میں، اور چھوڑ گئے

Handwritten marginal notes on the right side of the page, continuing the text.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, written in a cursive script.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, continuing the text.

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

نہ بعد از تو شامان یگر بند
ز دیوان ملک پر یاد کن
چنان وز گارش بکنج نشاند
چو تو میدماند از همه چیز کن
بر مرد دیشیا ردینا حسن است
که بر سر تے تجھے دیکھ کر حسرت

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

اگر ملک بر حجم جانبدی سخت
اگر گنج قارون بیت بی

مگر جو فقیہ خبر نہ ہو گا کیا اہل علم و دینان مگر مفسر اطفال ہو اہل فاضل و مفسر کے ساتھ مگر جو فقیہ خبر نہ ہو گا

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

چنجدید و مہارن روشن ضمیر
 کہ جس حق بدست میں ہے امیر
 کہ از جو سر سلطان پیدا گر
 از اس بر کیش ملکباکش
 کہ چون ابد نام رشتی گرفت
 کہ شغفت برو تا قیامت بماند
 نہ بزیرو دستان رویش کرد
 بچکر در میان ریشخونک

سلاہ رشتہ دل گنوارنے نہ کر کہا کہ اسے اور جہت حق پر مرکوز ہے +
 نہ میں گدھے کے پاؤں جہات گنیں توڑا۔ کیا کلام اور خفاہ کے ظلم کے سبب ہے
 سلاہ گدھا یہاں نہ گنوا تو سلیف ٹھانہ نوا۔ اس سپاہ پر کہ رشا کہ پاں جو کچھ تھا
 سلاہ تو کو قوت ہی نہ کر کہ جسے خستہ کر لی۔ لہذا اس کے سبب طعن ہوئے گنہگار کی طرف
 سلاہ ایسی اور خفاہ پر ہنر کی جیسے اس کی۔ کیونکہ اس پر قیامت تک بدگوئی رہی
 نہ خاتم کے ظلم اپنے اور پر کیا۔ یہی کوئی عجز نہ ہو کہ سب نہیں کیا
 کچھ نہ ہو کہ اس قیامت کی کہ پر نہیں۔ وہی عجز اور غریب ظلم اس کی اور حلی

49

مهند بار و از ار بر گردنش
 گر گفتم که غر باش اکنون کشد
 گر انصاف پری بد اختر گشت
 همین پنج و روش تنعم بود
 اگر بر تنج و دیل مرده دل
 نشیند این حکم بشنید و چیز گشت
 همتش بیداری اختر شمرد
 نیار و سر از عار بر گردنش
 دران وزیر خراش کین کشد
 که در در آتش رنج دیگر گشت
 که شادانش در رنج مردم بود
 که خپند از مردم از دزد دل
 یلست ایست سر بر زمین گشت
 ز سودا و اندیشه ابلش نبرد

۱۰ اور گناہوں کا بوجھ کسی گونہ پر لا دیا۔ اس وقت قہارِ مہر سے سرخیں اٹھ اٹھیں گی
۱۱ کہ جسے میں نے ماکہ لکھا اب تو اسکا بوجھ اٹھا ہے۔ قیامت میں ہر گنہگار کو بوجھ سواچ اٹھانا
۱۲ ہے اس کے عین عشرت کے یہی پانچ دن ہیں جس آرام لوگوں کی تکلیف میں ہو +
۱۳ کہ اگر انصاف کو چاہئے تو وہ شخص طرہی باہر ہے جسکے ان دنوں کو کوئی تکلیف
۱۴ ہے اگر وہ مرد ہے! اپنے تو بہرے جسے لوگ زردہ دل سوتے ہوں +
۱۵ بادشاہ نے یہ سب ایں میں اور کچھ کہا۔ گہڑا باندھا اور غم پر سر رکھ کر سو گیا
۱۶ کہ ساری رات جاگتے جاگتے سامنے گئے فکر اور سوچ کے سب سے شینہ زانی +

[illegible][illegible]

۱۰

Handwritten text in Persian script, likely a continuation of the historical account. The text is written in a cursive style and is partially obscured by the binding of the book.

[illegible]

فقدون كافي عده اذ فضل الناس
منه من صفات السركا كما هو
مستحق في حق الله تعالى
والمؤمنين وفضل الله تعالى
على كل احد

ہند بار اوزار برگردنش
 گر قدم زخما بارش کنوں کشند
 گر انصاف پرسی بد اختر گشت
 ہمیں پیچ وروش تنعم بود
 اگر پیچیز دیں مردہ دل
 نہ آئیں جگر نشیند و چرخ گشت
 ہمہ شب بیداری اختر شمر دو
 نینار دوسرا زخما برگردنش
 دران وز بار خراں کشند
 کہ در افش رخ دیگر گشت
 کہ شادیش در رخ مردم بود
 کہ خپند از مردم زرد دل
 یار بست بہت سر پر بند زین سخت
 ز سوداواند نشیند خالیش نبرد

۱۰

لے اور گاہوں کو بھی اس کی گردن پر لاد دینا۔ اس وقت وہ اس نرم سے سنبھل گیا سونگیا
 لے میں نے تاک کر گاہ اپنے اسکا دھج اٹھا لے۔ قیامت میں لے گرد سہا کو جھکے لے
 لے اس کے عیش و عشرت کے بیچ دن ہی دن اس کا دم لوگوں کی تکلیف میں ہو +
 لے کہ اگر تو انصاف دے جتا ہے تو وہ شخص طرہی بھیسے جسکا از مٹی لوگوں کو تکلیف
 لے کہ اگر وہ مرد دل آئے تو بہتر ہے جس سے لوگ زدہ دل سوتے ہوں +
 لے بارشہا یہ سب باتیں سنیں اور کچھ نہ کہہ۔ اگر وہ باندا اور غم پر سر ہلکا ہو گیا
 لے ساری رات جاگتے جاگتے ستائے گئے۔ مگر اور سچ کے سبب نیند نہ آئی +

چو آواز مرغ سحر گوش کرد
سواران همه شب بزرگ خفتند
در آفت عرصه ابرو پنهان
بخی بخت نهادند سر بر زمین
بزرگان نشسته ز خوان خفتند
چو شور طرب در نهاد آمدش
نغمه و جنتند و بلند سحر

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴

[illegible]

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

۱۵۰ عجب کہ کبریٰ بانی نے اس رنج بیداروں کو تو اس رکھا ہے تو ساری خلعت ملتا
۱۵۱ اس کو اور اگر اس حالت کو ناخبر معلوم ہوا تو انصاف کہ ہدیٰ کی ہر شکل ڈال +
۱۵۲ یہ دراصل عظیم سے مرث جا تا ہے۔ سچا رنگ گناہ کا ماٹرا لٹا نہیں +
۱۵۳ گھ جہے نے ظلم کیا تو تو کو کمینہ رکھ کر تمام ملک سے ملکوں میں مشہور ہوگا +
۱۵۴ میں نہیں جانتا کہ تجھ میں کس طرح آتی ہے جو کہ تیرے ظلم سے بچاؤ عظیم
۱۵۵ بادشاہ اس کے کعبہ میں رہتا ہے کہ لوگ اسے دریا میں سر میں +
۱۵۶ دریا میں تعزین ہونے سے کیا فائدہ۔ جبکہ جہے کے چچے جو بھائی راکھی ہو

طہر خلیج آئینہ دہندہ بنفعل ہواصل طالع

بسم الله الرحمن الرحیم

بخت بد کو تن پہرہ بد
 غلامے بد ویش بدین بام
 کر دنیا ہمیں ساعے نیشیت
 نہ کر و شکری کنی خرم +
 تر اگر سپاہست فرمان کج
 بدر وازہ مرگ چن رشوم
 مندل برین دست پچوز

فرماند کہ خواہد برین جس مرد
 بگفتا بخسرو بگوئے غلام
 غم و خرمی بیشین رشیت
 نہ کر سر بری رد آن مدغم
 مرا اگر خیال است حرمانی کج
 بیک مہفتہ با ہم برابر شویم
 تن خویش تن آتش مسوز

۱۶

بسم الله الرحمن الرحیم
 بخت بد کو تن پہرہ بد
 غلامے بد ویش بدین بام
 کر دنیا ہمیں ساعے نیشیت
 نہ کر و شکری کنی خرم +
 تر اگر سپاہست فرمان کج
 بدر وازہ مرگ چن رشوم
 مندل برین دست پچوز

بسم الله الرحمن الرحیم
 فرماند کہ خواہد برین جس مرد
 بگفتا بخسرو بگوئے غلام
 غم و خرمی بیشین رشیت
 نہ کر سر بری رد آن مدغم
 مرا اگر خیال است حرمانی کج
 بیک مہفتہ با ہم برابر شویم
 تن خویش تن آتش مسوز

لے کیا اور وہ نے پہلے سے پہلے سے زیادہ ملت جمع نہیں کی اور ظلم کے ہمارے گورنر کا
 لے ایسی ہی کرتا رہا کہ لوگوں کے ساتھ کرتا ایسا جب توڑے تو تیری قدر لغت کر س
 لے مری ہم کا قانون جاری کرنا چاہیے کیونکہ لوگ اپنے کے ان شخص نہیں سمجھتے ہر جس
 لے اور اگر کوئی زیادہ اور ملتا ہے۔ یہ آخر اس کو قمر کی مٹی زیر نہیں کرتی +
 لے اس نے ہم نے ظلم سے فرمایا کہ اس کی زبان گدی کے پیچھے سے نکال دے +
 لے اس شخص نے ہم کو پہچانے والے مڑے یہاں کا سب اس کے ہی ہوتے تھے یہی میں نہیں کرتا
 لے میں نے بانی کا ہی کفر نہیں کہتا کیونکہ میں نے اسوں کو وہ ملے بھیجے تھے اس

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

چنانچه
کلیه امور
مستوفایان
استغفار
اول
رسمی
شماره

[illegible][illegible]

فصل در بیان طبع و خلق و صفات و احوال و عادات و اخلاق و کرامات و معجزات و غیره از حضرت مولانا محمد باقر بن محمد باقر

Handwritten text in Urdu script, likely a continuation of the letter or a separate note, written in a cursive style.

۸
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي جعل القرآن الكريم
موسى عليه السلام في القلعة الحصينة
التي لا يدخلها الا من يشاء الله تعالى

نہ پیش از تو پیش ز تو اندوختند
 چنانی که ذکر است بکین کنند
 بناید بسم بدائیں نهاد
 و اگر بر سر آید خداوند زو
 بفرمود و لشک و از جفا
 چنین گفت و حقایق فرمایا
 من آن زبے زبانی ندارم غی

به بیدار کردن جهان خود
 چو مردی بی برگ و زلفین کنند
 که گویند لعنت بر آن کین نهاد
 نه زیرش کند عاقبت خاک گرد
 که بیرون کنندش بان قضا
 ازین ہم که گفتی ندارم بر آس
 که دایم که ناگفته داند ہے

۸۶

لے کیا اور دل تجھے پہ پہلے سے بڑھ کر ہے
 اے ایسا کیونکر ذکر کرے کہ ساتھ کرے
 اے بڑی رسم کا قانون جاری کرنا چاہے
 اے اور اگر کوئی زندہ کرنا چاہے
 اے میں نے علم سے فرمایا اگر کسی زبان گدی کے پیچھے سے نکال دے
 اے میں نے علم سے فرمایا اگر کسی زبان گدی کے پیچھے سے نکال دے
 اے میں نے علم سے فرمایا اگر کسی زبان گدی کے پیچھے سے نکال دے

طريقه نقل خبر به منظور
مراجعه ۱۳ - ۱۲ - ۱۱

گر زویدین پیش شیرین خلق
گرا زکار آشفته بگریسته
کس تاں شہد تو فند مرغ و بر
گر آفتاب پرستی نیکو است
وینغ ارفلاک شیوہ ساختی
مگر روزگارے ہوس را بدے
خندیدم کہ روز زینے بخت

فرو میشدے آب بخش بخلق
کر کس بیا زین صعب زینے
ہر آرو گناں مے بنید ترہ
برہنہ من گریہ را پوستیں
کہ گئے بہت من انداختی
ز خود گرد و حنٹ بیفانڈے
حقانے زرخندان مسید یافت

۱۔ کہی خلقت کے شیریں پیش کے دیکھتے سے اس کے خلق میں کوئی اپنی آڑ تھا ۔
۲۔ کہی اپنی پیشانی کا م سے رہتا تھا ۔ کہی اس سے زیادہ صحت زندگی دیکھی ہے
۳۔ اور لوگ تو شہداء و مرغ و اور صولان کہلے ہیں میری روی کو مٹا نہ سکاں بھی نہیں کہتا
۴۔ اگر کو انصاف بوجھ کو بیانی بھی چس کر کش نگاہ رسول و علی کو اس پچھن
۵۔ انوس اگر آسان کوئی ایسا ڈھنگ نا تاکہ ایک خوانہ سے مٹا نہ لے دیتا و
۶۔ شاید میں چند روز بھی ہو سکی کہ لیتا اور اپنے کو پرستے محنت کی گردھار دیتا
۷۔ میں نہ کہ ایک دن سے زمین کھلی اسیس ایک پرانی ٹھوڑی کی ڈھان میں

در آئند کم که حالش در گوی شود
 غم و شادمانی نماند و یک
 کرم پاسبی دارد نه و بهجت
 مین یکجہ بر ملک جاہ و چشم
 نخواهی که ملک بر آید بهیم
 زرافشان ج و دنیا بخاری گشت

بهرگز ز سرش بر دویر و شود
 جزای عمل ماند و نام نیک
 بدہ کہ تو این تدائے نیک
 کہ پیش ز تو بود است بعد ز تو
 غم ملک دین خورده باید ہم
 کہ سعدی در افتاد نگردد ز دست

حکایت را غماض ازین زابل احوال رضا جہل

لے جو وقت کا حال دوری ملج ہو جائیگا سوک سبب غم اور خوشی روز آئے سے جاتی تھی
 لے غم اور خوشی تھیں یہی لیکن جملوں کا بدلا اور نیکانی ہوتی ہے +
 لے بخشش قائم رہتی ہے نہ نفع اور نہ نقصان نہ تکلیف نہ کا کچھ ہے یہ باقی رہے +
 لے ملک اور دوری اور فکر و بھر و سار کہ کوئی کچھ سے پہلے جیئے اور ترے بعد بھی رہے
 لے جب تک نہیں جانتا کہ میرا ملک باد جو تو ملک و دین و دولت کا علم کما نا جائے +
 لے جبکہ تو دنیا کو چھوڑ جائیگا تو زرش کہنے کو سہی موتی نکالے اگر کے پاس نہ رہے
 لے اپنی کی نصیحت چشم پر نشی کر لے اور جاہ سے منہ پھیرے کہ بیان میں کہانی

91

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, primarily along the left and right margins. These notes appear to be commentary or additional text related to the main content of the page.

حق گفتن لے خسرو نیکی
 بر مرد و نادان ریزم معلوم
 جو درو کجگر وعدو داند
 ترا عادت بادشہ حق روی
 نگین خصلتے دارد انکے بخت
 سبب نیست اگر ظالم از من بچا
 تو ہم پاسبانی با ناصاف داد
 تو ان گن حق پیش مرد خدا
 که ضائع کنم تخم در شور و بوم
 بر خجند بختان و بر بخاند
 دل مرد حق گوسه از بختا
 که در موم گیرند در نشت
 بر خجند که دزد دست من پاسبان
 که حفظ خدا پاسبان تو باد

لے نیکی را با عدوانه پیش تو بهی بات کہدی مرد خدا کہ گئی ہی بات بیان کہ ستر
 لے نین راج نصیحت کہ با یں نہیں کہنا کہ نہ دکر اگر ایا کہ ہوں ان میں کل زمین میں
 لے جلی میں درو کجگر دودہ مجھے نہیں کہنا کہ آپ ہی ہاں بخندہ ہوگا اور جو ہی کہنا کہ
 لے بادشاہ قری مارت حق روی کہ ہی ہاں بچا کہ نہ لے کا دل تو ہی ہے
 لے انے بختوں نگین ہی خصلتے کہنا کہ کہ موم میں نہ کر کہ نہ سخت چرخ
 لے اگر ظالم چہے بخندہ ہوا تو بچہ ہی کہ نہ کہ چہے اور میں پاسبان ہوں
 لے تو ہی انصاف اور صل کے ساتھ پاسبان کہ خدا کی پاسبانی تری پاسبان ہوا

ہنسے تا برآید بتدبیر کار
 چون مژگان عدو را بقوت شکست
 گرا آید نشہ داری دشمن گزند
 عدو را بجاسے خستے بریز
 بتدبیر شاہ جهان رخ رد و لولہ
 بتدبیر کرم درآید بہ بند
 عدو را بقصرت توان کن پیکست

مارا لے دشمن لینے کا زرار
 بہ نعمت باید در قنہ سبت
 بہ تعویذ احسان بانس بہ بند
 کہ احسان کند دہان خیر
 چو دستے نشاید گزیدن بہوس
 کہ اسفند یارش نسبت بہ کند
 پس اورا رعایت حال کہ کہ سبت
 دو

۱۔ جب متبیر سے کام لکھے دشمن کی صلح لڑائی سے اچھی ہے +

۱۵ جب قودغن کو حادثہ سے شکست پہنچے ایک دوست لڑائی کا دھڑہ بند کرنا چاہے
۱۶ اگر قودغن اپنی تکلیف کا اندیشہ رکھتا ہے تو اس کا حق تعزیت سے اس کی زبان بند کرے
۱۷ شک و شبہ گھوڑوں کی جگہ روپیہ ٹال دے کیونکہ اسمان نیرواتیوں کو شک نہ کر دیتا ہے
۱۸ تدبیر اور کرے دنیا کئی چاہے جب کسی ہاتھ کاٹ دے کہ تو جوڑ دے +
۱۹ اگر کسی کو قورمک آئے کہ جو کر کے سے اسے نہ مانع اور نہ شرم سکے +

نصف صبح دقت دشمن کل چہرہ آتا رکھتے ہیں۔ پہل بآسکی روایت ایسی کر جیسی دست کی کر

92

[illegible]

اگر صلح خواہد و سپر میج
 اگر جنگ بید و در کار را
 و اگر جنگ بید و در کار را
 تراقد رو بسید و دیگرار
 نخواہد بیشتر از تو داو و حساب
 کہ بکنید و مہربانی خدایت
 فزوں گردش کبر و گردشی
 بد کن دل کین و خنما زست
 بسجاش و زکمرش بدیشہ کن
 اگر دشمن صلح کرنی چاہے تو انکار کر اور جو ادا چاہے تو تو باگ نہ مروت
 نہ کی کہ اگر دلائی کار و دلاہ دے پے پیر مجا تو تیرا بد اور خوف ہزار گنا ہو جا
 ۱۵ اور اگر پیرے وہی دلائی تیار ہو تو قیامت میں خدا تجھے نہ حساب نہ لگا
 ۱۵ تو ہی ہلائی کو تیار ہو جیہ فتنہ پہاڑ کہہ کہ دشمن پر مہربانی کرنی خطا ہے
 ۱۵ جہیز کینے سے مہربانی اور خوشی کے ساتھ کہے تو اسکا دور اور بکیز یاد ہو
 ۱۵ جب دشمن عاجز ہو کر پیرے اور اگر پیرے تو تو انکس سے کینا و سر غصہ دور کر دے
 ۱۵ کہ جب وہ پناہ چاہے تو تو مہربانی کر معاف کر اور اسے کر سے ڈر

[illegible][illegible]

<p>ز تیر بپیر کهن بر مگرد بر آرد بنیاد و پیش ز پیک بیندیش رقلب بجا مضر چون می کشد لشکر همه پشت داد اگر گناری برفتن کجوش و اگر خود نهاری دشمن داریت شب تیره بچه سوار از کمین</p>	<p>که کار آرزو ده بود ساجو جوانان بشیر پیران بر آ به دانی که آن که باشد خضر به تنهاده جان شیرین بیا و گرد میاں بس دشمن بوش چون شب در اقدیم دشمن است چو پانصد لشکرت بدر دیش</p>
---	--

[illegible]

9A

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

عزیز و محترم ہوں
میں نے اپنے دل سے
خداوند کے لئے
پیارے دل سے
پیارے دل سے

[illegible]

منہ سے نکلتا ہے۔ اس کے بعد کہ وہ اپنے منہ سے نکلتا ہے۔ اس کے بعد کہ وہ اپنے منہ سے نکلتا ہے۔

[illegible]

۱۰ جب تو نے دشمن کو شکست دی تو اپنا چہرہ اُستِ گرا۔ ایسا ہنر کا کارنامہ پھر عجائب
۱۱ ہے، ہاگتو کے عیسائی فرجیت دڑا۔ ایسا ہنر کا تاجید و کاروں کے دورہ جائے

منقول وحققتی فعل فاعلنا عمل
جوابه منقولی فعل فاعلنا عمل
منقول وحققتی فعل فاعلنا عمل
جوابه منقولی فعل فاعلنا عمل
منقول وحققتی فعل فاعلنا عمل
جوابه منقولی فعل فاعلنا عمل
منقول وحققتی فعل فاعلنا عمل
جوابه منقولی فعل فاعلنا عمل

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

[illegible]

کٹوں سے لڑن جنگی برس	نہ آجنگہ کہ نہیں و کو فکس
سپاہی کہ کارشنانہ برگ	چرا دل ہندو ز سپاہی برگ
نواہی ملک زلف بنگال	یہ لشکر نگہ دار و لشکر بہ مال
ملک را بدو برعدو مست چیر	چو لشکر دل آسودہ باشند و سیر
بہا شہر خوشیستن جے خورد	نہ انصاف باشند کہ سختی برد
چو دار ندگج از سپاہی فریغ	دین آیدش سنہ ق تیغ
چہ مردی کند و صف کا زرا	چو دشمنش تہی باشد و کا زرا

لہذا بہ بہادران کے ہاتھ جوہر نہ آسوت کہ دشمن لڑائی کا نشانہ آجیا ۶
 ۱۵ جس سپاہی کا کام با سالن نہ ہو۔ وہ لڑائی کے دن مرنے پر کھینچ لئے گئے
 ۱۶ ملک کے مردوں کو دشمن کے ہاتھ سے لے کر سادہ گھر رکھ لیا کر کوئی ہے (پچاکھ)
 ۱۷ آسوت بادشاہ کو دشمن پر غلبہ ہو یا جو۔ جب لشکر دل چودہ اور خوش حال ہو
 ۱۸ سپاہی اپنے سر کی قیمت کھانا پو۔ یہ انصاف نہیں کہ وہ تکلیف اٹھائے ۶
 ۱۹ جب خزانے کو سپاہی سے دریغ رکھیں۔ تو آپس بھی تیار رہا قدر کئے نہیں
 ۲۰ کہ سپاہی لڑائی کے میدان میں کیا جانور دی کرے جب کسا نہ نہ خالی اور کام خراب ہو

۱۰۱

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including:

- Top left: کٹوں سے لڑن جنگی برس
- Top right: سپاہی کہ کارشنانہ برگ
- Bottom left: کٹوں سے لڑن جنگی برس
- Bottom right: سپاہی کہ کارشنانہ برگ
- Left margin: کٹوں سے لڑن جنگی برس
- Right margin: سپاہی کہ کارشنانہ برگ

دوشنبه چشمتی همسفره و همزبان
 که تنگ آیدش رقت از پیشین
 بچوینی که یار از بنا شنید
 بچوشتند در قلب بیجا بجان
 برادر چنگال دشمن اسیر
 هنریت بچا غنیمت شما
 گفتار در دلاری هنرمندان
 کیله ابل رزم جوگر ابل رکه
 که دانا و شمشیر زن پرورد
 بروگر بمیرد مگو اے درینج
 دوشنبه در ایک دسترخوان پر کھانا کھانے والے اور ہجران - لڑائی کے قلعہ میں سے
 تھے کیونکہ اس کے تیرے سامنے سے جاتے شرم آگئی - جب بہانی دشمن کے ہاتھیں قید ہو
 تھے جب تو دیکھے کہ ساتھی مددگار نہیں - تو تو بہانے کو ہی غنیمت سمجھو
 ہنرمندوں کی دلکاری کے بیان میں گفتگو
 اے کیلے کہ کچھ کر نیالے بادشاہ درویش کو لوگوں کی پرورش کر - ایک تو بہادر و دلدادہ
 نام کہ وہ لوگ کہ حقیقت کی گنبد بیجا تھے - جو تانوں اور پاسبانوں کی پرورش کرتا ہے +
 تھے جس شخص نے قلم اور تلوار کو اختیار کیا - اگر وہ جاکو اس پر افسوس نہ کرنا +

۱۰۵

۱۰ ہمارے لوگ جنہوں میں محمودوں کی طرح نیکے نہیں رہتے +
۱۱ اُن کی تیار ہونے پر متنبہ ہو کر نیا پائے کیونکہ دشمن عجب کس حکم کر رہا ہے +
۱۲ ڈرتے رہنا داناہوں کا کام ہے ۔ جو کج لشکر کے واسطے کاشی کی دیوار ہے +
۱۳ دشمنوں کے ساتھ ساتھ کھڑے نہ ہو کر اپنی خوں کے بیان میں
۱۴ دیکھو کہ دشمنوں کے پیچ میں ۔ بے غم بیٹھنا جو آزادی نہیں +
۱۵ کیونکہ اگر دوزخ میں داخل ہو گئے تو کچھ بھلا نہ لہاں جا سکا +
۱۶ ایک کو کہہ کر فریب میں لگا رہے کہ ۔ دوسرے کی مہرستی سے بیچا نکال +

[illegible][illegible]

میں نے اور تالی،
عالم مخلوق عالم ذوا الحیاں کو
ہو درخانہ کے سطح اسے بیابان
بیابان بیابان

تجارتی جنگ کے دوران
مسند تجارتی جنگ مساف و مسافر
دیوبند کا فیصلہ پورا درجہ
نصرت و شرف

[illegible]

ہوئی رسول و علی کے ساتھ عکس و نقول

(Vertical text from right margin)

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

بشمیر تدریر خوش برید
 کہ زنداں شود پیرین تن
 تو بگذازش مشیر خود و غلات
 بر آساید اندر میاں گویند
 تو بادوست بنشین آرام دل

اگر دشمنے پیش گیر دستیز
 برو دوستی گیر بادشمنش
 چو در لشکر دشمن افتد خلا
 چو گرگاں پسندند بر ہم گزند
 چو دشمن دشمن شود مشتعل

گھٹا راند رملطافت بادشمن ان کو کھایت بدست

چو شمشیر بیکار برداشتی

۱۔ اگر کوئی دشمن روٹا چاہے۔ تو تدریر کی توار سے اس کو قتل کر +
 ۲۔ جا آئے دشمن کے ساتھ دوستی کر۔ تاکہ اس کا لباس ہی اس کے جسم پر تدریر نہ پہنچے +
 ۳۔ جب دشمن کے لشکر میں بھڑے پڑ جائے۔ تو تو اپنی توار کو میدان میں کر لے +
 ۴۔ جب بھڑے پڑے آپس میں لڑنے لگیں۔ تو ان میں بکری آرام سے رہے +
 ۵۔ جب دشمن اپنے دشمن کے ساتھ مشتعل ہو۔ تو تو دوست کے ساتھ جیسے بیٹھا رہ +
 ۶۔ عاقبت اندیشی کی دوسرے دشمن کے ساتھ چڑائی کرے گیے بیان میں گھٹگو +
 ۷۔ جب تو نے ردائی کے لئے توار اٹھائی۔ تو تو مسلح کے رستے کا بھی پریشہ نہ جال رکھ

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

۱۰۸

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

فعل ناقص ہو کر فعل تام ہو کر استعمال ہوتا ہے۔
 فعل ناقص سے پہلے اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل ناقص ہی رہتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔
 فعل ناقص کے بعد اگر کوئی حرف یا کلمہ آئے تو وہ فعل تام ہو جاتا ہے۔

کہ کشور کتابان مغفرت گشت
دل مرد میدان بنانی چو
چو سلاکار از دشمن افتد بجنگ
کہ افتد کزین نیم ہم سرور
اگر کشتی این بندہ ریش را
نترسد کہ دورانش ندی کند

نہاں صلح جوینہ پید اوصاف
کہ باشد کہ در بایست فتن جو
بکشتن رش کردہ بای رنگ
بانادگر قمار در چنبرے
نہیتی و گرمندی خولش را
کہ بر بندیاں و زمندی کند

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴

109

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

که خود بوده باشد بهر کسی
 چو نیکش باری نهد و گیس
 از آن که صد هنجاری
 اگر سر نهد بر خط سرت
 و اگر خنیه کید بهر آری

گفتار در حد از اقرایه سخن که بگرد و ست گردند
 اگر خوش و شمن و دوست
 که گرد و روشن که بر نش
 بدانندش را لفظ شیرین
 که در دوستان از اید شمن
 که در دوستان از اید شمن

طبع و خلق قدس که در کلام و در کلام
 که در کلام و در کلام
 که در کلام و در کلام
 که در کلام و در کلام
 که در کلام و در کلام
 که در کلام و در کلام

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است
 و در این فصل از این کتاب که در بیان این که هر کس که در این کتاب است

ص. محمد زعفران

[illegible][illegible]

<p> نگه دار و آس شوخ و در کینه سبب جایی که صهی شود در بدانت سالار خود را پس بسوگند و عهد استوارش تو آموز را رسا کن راز </p>	<p> کردند همه خلق را کینه بر و را تا توانی بخدمت گیر ترا هم ندانند ز عهدش پس نگهبان پنهان بر و بر گما نه بگسل که دیگر نه پیش باز </p>
---	---

۱۰ ده جلال آدی نورین کی تسلیم و رضا است که بهای جو ساری خلقت که کجاست کجاست
 ۱۱ جو ساری کلبه مالک ناخوان دریا - همان که کجاست کجاست و خدمت میں لینا
 ۱۲ گئے اپنے مالک احسان غنیمت آتیرا ہی نہ لایا کسی مرنالی سے در
 ۱۳ کسی قسم اور عود کہ اعتبار نہ کہ - بلکہ اس پر رشید مالک نام مقرر کر
 ۱۴ سے نہ سیکھ کر کسی داری دلاز که یعنی اولی که در فکرا کو مروت میں نہ کو نہ کو نہ کو

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

سہ اور اپنا بھید کسی سے مت کہہ کیونکہ میں گزندہ جا سوسو کہ ہم ہمارے دیکھنا
 کہ تھے میں کہ جب سکندر پر پرب والوں سے لڑنا تو خیمہ کا دروازہ کھول کر بیٹھ
 کہ جب پہنچے زادستان میں جانا چاہا تو بائیں طرف جانا مشہور کیا اور دائیں طرف
 کہ اگر کوئی بیڑے سوا جات کہ کھڑا رہ گیا ہے تو ایسی عقل در سمجھ پر ہونا چاہئے
 سے مخفی کر نہ دشمنی اور لڑائی تاکہ جہان گناہ میں کرے +

(Faint handwritten notes at the bottom of the page)

الہد کا ہزار ہا نسخہ لکھا بغیر تقابلی جمل ترکیب بوستان باب اول چھٹی دفعہ پکرتا ہو گیا ہے۔
 ماتھوں ہاتھ فروخت ہو رہا ہے۔ یہ کتاب جبری شدہ ہے۔ بلا اجازت مؤلف کوئی نہیں چھاپ سکتا جسکو مطلوب ہوں
 یا مؤلف کے برادر عزیز منشی کرم بخش صاحب ہتھم ملالی پریس ساڈھوہ ضلع اقبالپور خوردار غنی محمد عبدالرحیم علیہ السلام
 جماعت پنجم انٹرنس ہائی سکول لدھیانہ یا ان کے اجڑ لالہ پرنسٹن صاحب کا دار لنگی چکا واقع چٹرا بازار لاہور
 یا رسالہ حیات نقدیہ ذریعہ ویلیو بی ایل ٹیکٹ طلبہ میں۔ ہر ایک کتاب پر نوٹ یا نوٹ کے برادر منشی کرم بخش صاحب یا محمد علی علیہ السلام
 کی ہر یا قلمی و تختہ ثبت میں سپر نہیں وہ مال مندرجہ تصور ہوگا۔ چاروں کچھ اس کتاب میں اور نیز بہت سی کتابیں موجود ہیں جو
 نقد قیمت آنے پر یا ذریعہ ویلیو بی ایل روانہ کی جاتی ہیں۔ دور و چھ کو ہر کو صرف محصول ڈاک معاف کیا جاتا ہے اور
 پانچ روپیہ یا اس سے زیادہ کے ہر کو ہر کو میں فیصدی کمیشن دیا جاتا ہے۔ انہی کتاب کے نقد خریداروں کے لئے خاص کتاب
 بھی ممکن ہے جو خریداری کی کمی جینی پر موقوف ہے اور نیز لیسٹ کا رٹو معلوم ہو سکتی ہے + فہرست کتب موجودہ یہ ہے

تیمت	نام کتاب	قیمت	نام کتاب	قیمت
۱	نقشہ روضہ شاہ قیص پان بزرگ کے مزار کا نقشہ مع	۵	حل ترکیب گلستاں باب اول مع ترجمہ دو با محاورہ	۵
۱	مختصر حالات درج، جگہ نزار ساڈھوہ میں ہے	۴	باب دوم	۴
۱	اردو کی پہلی کتاب کی فرہنگ	۱۱	باب سوم سے آخر تک	۱۱
۱	دوسری کتاب	۵	بوستان باب اول	۵
۱	تیسری کتاب	۵	بوستان باب دوم و سوم	۵
۱	چوتھی کتاب	۵	مصحح اللہ یحییٰ یعنی سوا لاجا با خلاصہ تاریخ ہند تشریح مع	۵
۱	فرہنگ فقہ فقہ ہند حصہ اول	۴	ہر ایک صفحہ میں معینہ عجیبہ سلاطین مع جوابات ۱۲ سالہ ترقی	۴
۱	حصہ دوم	۲	واقعات محمد لاڈلینڈ ٹون گورنر جنرل مال طبع ہوئی ہے	۲
۱	شمس ترکیب اردو جس نہایت عمدہ فقرات و مشرو	۳	سوا لاجا با جامع القواعد خلاصہ مع سوا لاجا با صرف مع سوا لاجا با	۳
۱	مختصر جغرافیہ ہند	۲	رہنما سے انشاء حصہ اول یعنی اردو کی تیسری کتاب کے حصہ میں	۲
۱	مختصر جغرافیہ پنجاب	۱	عام اشارے کے معنیوں کے طور پر (الضاحیہ دوم)	۱
۱	جغرافیہ ہندوستان حصہ دوم یعنی کل جہاں کا نہایت مفصل مشعر	۴	خطوط انہی کی پہلی کتاب مقفی عبارت میں ہر ایک کو کی چوتھی کتاب کے	۴
۱	جغرافیہ مع سوالات امتحانات مڈل ۱۲ سالہ	۱	دوسری کتاب	۱
۱	اردو کی پہلی کتاب کی فارسی ترجمہ	۱	خطوط انہی کی تیسری کتاب و سوم نمونہ نامی کی پہلی کتاب	۱
۱	دوسری کا	۱	مقفی عبارت میں ہر ایک کو کو ل و مڈل کے لئے	۱
۱	خلاصہ قواعد اردو بطور سول جواب نئی طرز کا مع سوالات	۲	سوا لاجا با مبادی العلوم کا خلاصہ	۲
۱	امتحانات مڈل ۱۲ سالہ	۲	جس کے پہلے سرکاری سالہ ہر ایک کو کو سوا ل کا مفصل حل	۲
۱	سوا لاجا با خلاصہ مع طبعی حوالہ کل سکول کی نو سو	۴	سرکاری سالہ کے ہر ایک کو کو سوا ل کا مفصل حل	۴
۱	حصہ دوم	۲	تیسرے سالہ کے	۲
۱	فارسی کی پہلی کتاب کا با محاورہ اردو ترجمہ	۱	ٹوڈ ہنٹر صاحب کی اساتذہ دو نو ترجموں کا مفصل حل	۱
۱	دوسری کتاب کا	۱	ہندو سوا لاجا ہر ایک کی کتاب	۱

۶	کرم اللغات	۲	مختب گستاں کے پچھلے دو باب کا با محاورہ اردو ترجمہ
۳	محاسب الحساب	۴	گلہ سہ دانش کا
۱	خیر الحساب حصہ اول	۵	رہنما سہ شاہ حصہ اول یعنی اردو کی پیمیری کتاب کے جلد اول
۳	حصہ دوم	۶	مضامین بطور سلال جواب پیمیری سکون کی پیمیری کتاب کے جلد اول
۱	عطر جبر و مقابلہ	۷	رہنما سہ شاہ حصہ دوم یعنی اردو کی پیمیری کتاب کے جلد دوم
۳	تاریخ بے نظیر	۸	مضامین بطور سلال و جواب پیمیری سکون کی پیمیری کتاب کے جلد دوم
۲	فرنگ گلہ سہ دانش	۹	رہنما سہ شاہ حصہ سوم یعنی اردو کی پیمیری کتاب کے جلد سوم
۷	رسالہ صامت ڈاؤ سنٹر	۱۰	پیمیری سکون کی پیمیری کتاب کے جلد سوم
۰	جغرافیہ کرہ	۱۱	تذریعی حصہ اول یعنی علم مساحت کے مختلف مختلف سلاسل
۴	ترجمہ ترک جہانگیری	۱۲	حل ڈل اور انٹرنس کے لئے
۳	جغرافیہ ہندوستانی اگر سین	۱۳	تذریعی حصہ دوم یعنی علم مساحت کے مختلف مختلف سلاسل
۱	جغرافیہ پنجاب	۱۴	ڈل اور انٹرنس کے لئے
۱	مختصر جغرافیہ ہندو پنجاب ہندی اگر سین	۱۵	نوبار اردو اردو اشار کی شرح نہایت عمدہ ڈل
۱	پاکت مسہری مع خلاصہ حفظ صحت	۱۶	انٹرنس اور تارل سکون کے لئے
۲	حل حساب برز و سمیتہ	۱۷	سوالات حسابیہ نظیر اسمیں یکہ بر سلال نہایت مفید
۳	جغرافیہ دنیا اگر سین	۱۸	ڈل اور انٹرنس کے لئے
۱	محمود الحساب حصہ اول	۱۹	مشتی تعلیمی حصہ اول
۴	حصہ دوم	۲۰	حصہ دوم
۳	جغرافیہ البیان ہندی اگر سین	۲۱	حصہ سوم
۱	عطر انیشیا مولفہ ہندی جنت رام	۲۲	دراپتہ الحساب جامعہ چارم کے لئے
۳	چشمہ الحساب	۲۳	فرنگ گستاں دو باب
۲	مختصر جغرافیہ جہاں ذاکر حسین	۲۴	بہار ادب اردو
۳	رسالہ ترکیب فارسی	۲۵	ڈکس ریڈ کا با محاورہ اردو ترجمہ
۱	محمود المصداور	۲۶	مختصر جغرافیہ پنجاب ہندی کتاب سنگ
۱	ترجمہ و فرنگ پیادہ چرن حصہ اول	۲۷	مختصر جغرافیہ ہند
۲	حصہ دوم	۲۸	مختصر جغرافیہ عالم
۱	حصہ سوم	۲۹	مرآۃ العروس
۲	حصہ چارم	۳۰	بنات انش
۳	ترجمہ پیادہ چرن حصہ دوم	۳۱	توتہ النصوص
۳	حصہ سوم	۳۲	فٹ جاگتی اردو
۲	حصہ چارم	۳۳	حل جبر و مقابلہ حصہ اول
۳	فرنگ ڈکس ریڈ	۳۴	مرآۃ الاشکال حصہ اول
۱۰	نقشہ پنجاب	۳۵	حصہ دوم
۳	نقشہ ہند	۳۶	رسالہ مشتقی سوالات
۳	نقشہ ایشیا	۳۷	گلہ سہ حساب مع حل

بسم اللہ الرحمن الرحیم

بولید چہ در حمد خدا گوید چہ لغت مصطفیٰ | در نقب کویست کجا مسکین بلال مینوا

علم خود کے واقف اور فن ترکیب کا سرخوئی جانتے ہیں کلا بنا الفاط سے جلد بنا یا پھر حل میں تقدیم و تاخیر کا بنا ہوا ہے
 دشوار ہے فی الجملہ ظاہر ہے کہ مکتبیں و مکتبیں کو نحوی کتابوں اور ترکیبی رسالوں بغیر تعلیم و تعلم میں قیام نہیں آتی ہے
 اسلئے اس سیدان احقر ارجاء بغیر محمد بلال متوطن قصبہ ساڈمہورہ ضلع اٹکالئے باوجود کم لیاقتی و عدم الفہم
 کے اس امر پر کہ سہل کرنے کو محض نظر حصول ثواب نفع اندوزی طلبا پناہ دوش کیا چنانچہ ششہ لم میں باب اول
 بوستان کو ترکیب ترجمہ کیا جسکی حکام وقت قدر والی فرمائی رشتا نقیب نے ازراہ دلداری خریداری کی بعد ازاں ششہ
 میں باب دوم و سوم کی طبع کا خیال بطور خاطر فرمایا۔ اب پانچویں دفعہ بفضل اور کارساز نہایت صحت حفا کے ساتھ
 چھپکر تیار ہو گئے ہیں۔ میں بے شک کہ میں جو خلوص قلبی و حب الوطنی نے جو شہر مارا تو گلستاں کے چہرہ بایں نگاہ
 خیابان ترکیب ہوئے ہمنور اس گل افشانی سے سیر نہوا تھا کہ جی نے گلستاں کے باقی دیو اب کی نو بہار ترکیب کہاں آج
 ہر چند سہمایا نہ آیا۔ آخر الامریاں بہت برک غنیمت نا مذہر و دیا گیا گلستہ بنا چکا نہ چھپو ناظرین کی نذر کیا۔ جس طرح
 معنی داری خدمت میں کمال اعزاز و انکسار گوارش ہے کہ جہاں کہیں یہ خطا میں غایت فرما چھپا میں مجھے ممنون نہیں

(قطعات تاریخ) تاریخ طبع از دست محمد وزیر خاں صاحب مدرس چچو ر علاقہ سرکار حیدرآباد

ترکیب و ترجمہ جو محمد بلال کرد	ایں طالبان علم برآوین و ششہ	پوشید بوستان چوقاے بلال تاریخ
اولی بوستان ہر گاہ باغ شد	تاریخ طبع گفت زہ ترکیب ترجمہ	بوستان بوستان چشمن باغ شد

تاریخ طبع از دست شاعر بیتان جو دھری کھیال لکھن شری متوطن قصبہ ساڈمہورہ

چشتیہ تالیفیں ترکیبیں | اگر وصف جن جام علی البیان | شری جان ازراہ تاریخ | گھٹا نو بہار بوستان

تاریخ طبع از دست شاعر غلام قادر صاحب ماسر مدرسہ عظیم سامانہ حال سید چور علاقہ قلیالہ

ساقی بلا وہ جام کہ ہو جس سے فہم	ہے آج وصل گل سے عدا دل پر چھا	مدد کے بعد یاد صبا نے پڑی صبر
سعدی کی بوستان میں گل تر ہو اکھلا	یعنی بلال شیخ نے بی بی کے خون آرز	لیکھا ہے بوستان کا ترکیب ترجمہ

پوچھا جو سال طبع تو دفعہ کیا | ہے یا شکفتہ واہ جو ترکیب و ترجمہ

تاریخ طبع از دست شاعر بیتان میر الفت علی ابن سید صفدر علی صاحب حافظ و قریب کسولی

جس قدر سے تم ترکیب کی	سینکچہا کہ ہے عجائب ترکیب	تاریخ کی فارسی کر گواہ کیا
ختم ترکیب بوستان چمنور	مشقی کو بود عظیم و عقیل	گفت تاریخ وچاں گویا -

قطعات تاریخ طبع از دست محمد عبد الرحیم صاحب ابن لوی محمد بلال صاحب مدینہ منورہ

ایسی ترکیب بوستان آساں	کبھی جس سے نہ مشکلات رہی
خود یہ تاریخ کہ چٹا لغت	کیا ہی ترکیبے نظیر نکھی

باب دوم احوال

اگر ہوشمندی معنی گر لے
کر ادا نشو جو و تقوی بنو
کے خستہ سودہ زیر گل
غم خویش ز زندگی خور کہ خوشتر

کہ معنی بماند نہ صورت بجا
بصورت خویش ہی معنی بنو
کہ خستہ ساز و مردم آسودہ دل
برودہ پیر و از و از صرخہ خویش

دوسرا باب نیکی کرنے کے بیان میں

۱۷ اگر عقل مند تو باطن کی طرف توجہ کر! اسلئے کہ نیک عمل قائم رہیں گے جس
 ۱۸ تلہ جس شخص میں عقل اور غلبہ نشا اور پرہیزگاری نہ ہو اسلئے کہ جو کچھ کمالات حاصل ہو جی نہیں
 ۱۹ تہ وہ شخص قبر میں رام سے سڑیگا جس سے لوگ نیا میں خوشی لے سوتے ہوں + بچے
 ۲۰ اسلئے ابی فکر زندگی میں پ کرے کیونکہ رشتہ دار اپنے حوص کے بعد مردہ کی طرف توجہ

[illegible]

<p>که فردا بندان گزنی نیست که ستر خدایت بود پرده پوش مبادا که گردی بدر در غریب که ترسد که محتاج گردد بغیر که روزی تو دل خسته باشی مگر ز روزی فروماندگی یاد کن</p>	<p>مکن برکت هست هر چه است پیویندن ستر در پیش کش گرداں غریب در پیش نصیب بزرگی رساند بمحتاج خیر بجائ آن دل خستگان زنگ فروماندگان ز درون یاد کن</p>
--	---

[illegible]

کس برکت دست هر چه است
 پویشیدن ستر در ویش کش
 گرداں غریب در بخت نصیب
 بزرگی رساند بخت جبر
 بجان دل خستگان رنگ
 فروماندگان ز درون دل کن

که فردا بدندان گری بخت
 که ستر خدایت بود پرده پوش
 مبادا که گری بدر با غریب
 که ترسد که خلع گردد بغیر
 که روزی تو دل خست باشی مگر
 ز روز فروماندگی یاد کن

که هر چه ترسد پاس تو گوی که
 در دینش که ستر و پویش کش
 سست سار و کارد و راز بی محوم
 که در بزرگ محتاج چون تو بکی
 که در بزرگ محتاج چون تو بکی
 که در بزرگ محتاج چون تو بکی

که در بزرگ محتاج چون تو بکی
 که در بزرگ محتاج چون تو بکی
 که در بزرگ محتاج چون تو بکی

بر رحمت بکن آتش از دید پاک
اگر سایه او بر فغان سرش
من آنکه سر تا جوردا شتم
اگر بر وجودم نشسته گس
کنون گریزندان بر زدم آید
مرا باشد از دور و طفلان خیر
به غیبتش از چهره خاک
تو در سایه خوشتین پرورش
که سرور کنار پدر شتم
پریشان شد خاطر چرخ
بنیاد کس از دست نام نصیه
که در طفلی از سر بر فقم پدر

۱۵ تو رحم سے اُسکی آنکھوں سے آنسو نچھڑا اور ہرانی سے اُسکے چہرہ کی گرد چھڑا۔
۱۶ اگر اکسا سید (یعنی باپ اُسکے سر سے جاتا رہا۔ تو اپنی ہرانی کے سایہ میں نہ سکر بار
۱۷ میرا سر سوختنا جو تھا۔ کہ جب میرا سر باپ کی گرد میں تھا۔
۱۸ اگر میرے جسم پر کبھی بھی پٹھنتی تھی۔ تو میرے آسمیوں کے دل رنج میں ہوتا تھا۔
۱۹ اب اگر قید خانہ میں محبکہ تیرے گرد میں تو بھی میرے دوستوں میں کوئی مددگار نہ ہو
۲۰ تو کوئی عیسیٰ کی جگہ اچھی طرح خبر نہ لے کر کہہ لو کہ میں ہی میں میرا باپ میرے سر اٹھ کر

[illegible][illegible]

فصل فی شرح طریقه
نایب فی فاضل و غیر فاضل
مختلف و غیر مختلف و فاضل
مختلف فی فاضل و غیر فاضل
فصل فی شرح طریقه
نایب فی فاضل و غیر فاضل
مختلف و غیر مختلف و فاضل
مختلف فی فاضل و غیر فاضل

بر حمت بکن آتش از دید پاک
 اگر سایه او بر فتنه سرش
 من آنکه سر تا جو در د شتم
 اگر بر وجودم نشسته گس
 کنون گر زندان بزدیم آید
 مرا باشد از در و طفلان
 بر تفتیش یافتن از چهره خاک
 تو در سایه خوشتین پرورش
 که سرور کنار پدر د شتم
 پریشانی شد خاطر حیرت
 بنامش کس از دوستانم نصیر
 که در طفلی از سر بر فتم پدر
 لایحه تو هسته ای که تو بکنی
 او هر بانی سے یکے چہ کی گرجا
 لایحه اگر اسلایه یعنی باب اس کے سر سجا تا رہا تو اپنی ہر بانی کے سایہ میں سکوا رہا
 لایحه میرا سر سوخت تا جوتھا کہ جب میرا سر پاب کی گود میں تھا
 لایحه اگر میرا جسم پر کبھی بھی شہتہ تھی تو بہت آدینوگ دل بیخ میں ہوتا تھا
 لایحه اب اگر قید خانمیر مجھ کو قید کر دیں تو بھی میرے دوستوں کوئی مددگار نہ ہو
 لایحه تو کوئی حلیف کی کبھی بھی طرح خبر نہ کرے کیونکہ لو کہیں ہی میں میرا پاب پر سر رکھ گیا

Handwritten marginal notes at the top of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

حکایت بر سبیل تمثیل

یکے خار پارسے پیچھے بکند	بھو اب اندر نشی بد صد غم بند
ہم گھٹ در در و روضہ پیچھے	کراں خار بر من چہ گھاہ
مشو تا تو انی ز رحمت بری	کہ رحمت نیت چو رحمت ی
چو انعام کردی مشو خود پست	کہ من سرور غم گیلان یست
اگر تیغ دور انش اندخت است	نہ نشیر دوراں مہو ز آخت

مثال کے طور پر کہانی

لی کسی شخص نے ایک یتیم کے پاس کاٹا کھانا صد غم بندے اس کو خواب میں دیکھا۔
 کہ وہ کہہ اٹھا اے بھائی میں غلٹا کھا کر اس کاٹے کی برکت چاہتا ہوں۔
 کہ جب تک تجھے ہو سکے رحم کر نیسے تو رازہ کہنے کا جو بی تکلیف اٹھا گیا تو پھر رحم
 سے جب تو نے بخشش کی تو مسعودیت ہو اور خیال مت کر کہ میں بڑے سنبھول اور پست ہوں
 کہ اگر ان کی نیکی تو اس کو عاجز کر دے گی۔ تو کیا دیکھی تو ابھی تک کبھی ابھی نہیں ہے

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "فصل اول", "فصل دوم", and "فصل سوم".

چو بیتی دعا گوئے دولت ہنر	خداوند را شکر نعمت گرا
کہ چشم از تو دارم در دم بے	نہ تو چشم داری بدرست کہے
گفتار اندرا احسان با مردم نیکو	
گرہ بر سر بند احسان مزن	کہ این رنق و شیدہ اش کن مزن
ز بیاں میکند در قفسیر دال	کہ علم و ادب سیف و شمشیر دال
کجا عقل با شرع فتوی دہد	کہ مرد و خرد و دین بد نیادہد

۱۔ جب تو اپنی دولت کے ہزاروں ٹکڑے دیکھے۔ تو خدا تعالیٰ کی نعمت کا شکر ادا کر
 ۲۔ اسوئے کہ بہت لوگ تجھ سے امید رکھتے ہیں۔ اور تو کیسے ہتھ کو نہیں نکلتا
 پہلے پورے لوگوں کے ساتھ نیکی کر شیکے بیان میں گفتگو
 ۳۔ احسان کی تعمیل پر گروہ نہ لگا۔ اس خیال سے کہ یہ سزاور دہو کہ جو اور دعا اور فریاد
 ۴۔ وہ تفسیر جاننیو آادی نقصان کرنا جو۔ جو علم اور لوگ روٹی کی عوض بیچتا ہے
 ۵۔ عقل اور شرع یک کر کرے جی۔ کہ عقل نہ آدی دین کو دنیا کے بدلے بیچ دے

۶

۱۔ اگر تو اپنے مال و دولت سے اپنے غریبوں کو بخش دے۔ تو خدا تعالیٰ کی نعمت کا شکر ادا کر
 ۲۔ اسوئے کہ بہت لوگ تجھ سے امید رکھتے ہیں۔ اور تو کیسے ہتھ کو نہیں نکلتا
 پہلے پورے لوگوں کے ساتھ نیکی کر شیکے بیان میں گفتگو
 ۳۔ احسان کی تعمیل پر گروہ نہ لگا۔ اس خیال سے کہ یہ سزاور دہو کہ جو اور دعا اور فریاد
 ۴۔ وہ تفسیر جاننیو آادی نقصان کرنا جو۔ جو علم اور لوگ روٹی کی عوض بیچتا ہے
 ۵۔ عقل اور شرع یک کر کرے جی۔ کہ عقل نہ آدی دین کو دنیا کے بدلے بیچ دے

۳۔ وصال دیکھ کر سب سے جاگت و بیدار ہو کر دعا پڑھو

Handwritten marginal notes at the top of the page, including phrases like "وہ کہتا ہے کہ..." and "میں نے..."

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like "یہ ہے..." and "میں نے..."

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "یہ ہے..." and "میں نے..."

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "یہ ہے..." and "میں نے..."

<p>خداوند تو فرمایا ہے خو را ز کو چیک در سر بزرگ در اندیشه ام تا کہ احم کریم مستغیر کن سخن پیر فرخ نہا ز راقا دور دست فسانہ کو کہ یکے گفت سخن اینانی کہ</p>	<p>نخاوند تو فرمایا ہے کراں قلباں حلقہ بر در زرد از آں سنگدل دست گیر و بسیم درستے دود آستینش نہا بروں فت ز آخا چو ز رتا زہر کو برو گر میر نہاید گر است</p>
---	--

وہ کہتا ہے کہ...
یہ ہے...
میں نے...

9

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including phrases like "یہ ہے..." and "میں نے..."

Handwritten marginal notes at the very bottom of the page, including phrases like "یہ ہے..." and "میں نے..."

[illegible]

گدے کہ بر شیر ز زین نہید
 بر آشت عابد که خاموش بن
 اگر راست بود آنچه بند استم
 اگر شوق چغنی و سالوس کرد
 که خود را نگهد استم برو
 بدو نیک بدل کن سیم و زر
 ابو زید را اسب قرمزین
 تو هر د زبان دستی گوش باش
 ز خلق آبرویش نگهد استم
 الا تانه پنداری افسوس کرد
 ز دست چنار گریز باد و بگو
 که ایس کسب خیر است آن دفع

۱۔ یہ فقیر ایسا کہ خوشتر بر سر آری کویا ہو۔ اور یہ عجیبے طریق بازرگ کو بہت فزونی عطا کرتا
۲۔ کہ حاجتہ خواہو کہ کھا کر چپ۔ تو تونے کے لائق نہیں ہے تو کان لگا کے منے جا
۳۔ اگر وہ بات جو میں نے خیال کی اور چوچ جو۔ تو میں نے اس کی عورت خلعت سجائی
۴۔ اگر اس نے سجائی اور کر کیا۔ خبردار تو یہ خیال مت کر کہ میں نے انوس کی بات کی
۵۔ کہ نہ کہ چند افسوس (اے صاحب کار) یہ کہ جو دیکھنے والے کو دیکھنے والے نے اپنی ہمت بچائی
۶۔ وہ دیکھ کر رو رہے ہیں جا کہ یہ کیسی بیکار اور وہ خوارت کا دور کرنا ہے

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

Handwritten text in Urdu script, likely a continuation of the letter or a separate note, written in a cursive style.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Handwritten marginal notes at the top of the page, written in a cursive script.

Handwritten marginal notes on the left side, above the first main text block.

<p>پدر گفت میراث جدید است بخت برود و بگذشتند که بعد از من افتد بخت که در این از من بخواهد ننگه می چندی ز بهر و فرمایند ماند بخت بر بخت</p>	<p>ما دستگاری که پیرامین است نه ایشان بخت گمبختند بدستم بخت و مال پدر بهال که امر و زمره خود خور و پوش و بخت و زحمت بر دوازدها با خود اصحاب</p>
---	--

Handwritten marginal notes on the right side, above the second main text block.

۱۲

شاه زال دوت در یک پارس امیر پادشاه که در آن کیست است
 که کید او بود بخوبی آشنی در یک بجای که در آن کیست است
 که کید او بود بخوبی آشنی در یک بجای که در آن کیست است
 که کید او بود بخوبی آشنی در یک بجای که در آن کیست است
 که کید او بود بخوبی آشنی در یک بجای که در آن کیست است
 که کید او بود بخوبی آشنی در یک بجای که در آن کیست است

Handwritten marginal notes on the right side, above the third main text block.

Handwritten marginal notes on the right side, below the second main text block.

Handwritten marginal notes on the left side, below the first main text block.

Handwritten marginal notes on the right side, below the first main text block.

Handwritten marginal notes on the right side, below the third main text block.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, written in a cursive script.

زر و نعمت کنوں ہر کاشٹ
 کہ بعد از تو بیرون فرمانت
 بدینا تو انی کہ عقبے خری
 بخوان من رنہ حسرت پری
 حکایت اندر راحت رسانیدن
 بہسایگان
 ہزارید وقتے نے پیش شو
 کہ دیگر جوانان خنجر کو
 بیار گزار گندم فروشان کرے
 کہ این فروخت گندم ہے
 نہ از مشتری کا زو حاکم
 بیک مقننہ روشن بدست کس
 بدلاری آن مرد صاحبان
 ملہ رو پیار دولت اب سے کہ تیری ملک جو کہ کو تیرے بعد تیرے حکم سے باہر ہو جائے
 نہ تو دنیا کے پیر آخرت کو خرید سکتا جو کہ میری جان خریدے اور نہیں میں بیچارہ
 پڑو میرا آرام پہنچانے کے بیان میں کہانی
 سہ ایک دن ایک عورت نے پیو خداوند کی شادی کی کہ پر اس گلے سے ہڈیاں سے روٹی
 کے گہنڈی روٹی پیچنے والوں کے ہاں زمین کہ کو میری ہڈیاں تو جو کی روٹی پیچے والا
 شہ فرید رنجیت نہیں ملکہ کہیو کہ جو ہم ایک وقت کیسے اسکی شکل نہیں کچھ
 اس میں خود رنج و دلاری کس تو عورت سے کہا کہ اسے دانا موافقت کر

[illegible][illegible][illegible]

زو وقت اکنون ده کانت
 که بعد از تویر و فرمانست
 بدینا توانی که عقبه خری
 بخزان من رنه حسرت بی
 حکایت اندر راحت رسانیدن بهسیایگان
 بزارید وقتے زلف پیش شو
 که دیگر مخناں زنجار شو
 بیار زار گندم فروشان گر
 که این فروشت گندم شک
 نه از مشتری کا ز دحامس
 بیک مقننه روشن ترست کس
 بدلداری آل مرد صاحب کیا
 بزن گفت که روشنی لبنا

۱۵

که بعد از تویر و فرمانست
 بخزان من رنه حسرت بی
 حکایت اندر راحت رسانیدن بهسیایگان
 بزارید وقتے زلف پیش شو
 که دیگر مخناں زنجار شو
 بیار زار گندم فروشان گر
 که این فروشت گندم شک
 نه از مشتری کا ز دحامس
 بیک مقننه روشن ترست کس
 بدلداری آل مرد صاحب کیا
 بزن گفت که روشنی لبنا

بہ آخروں میں خاطر پریشانی
تہ تبسیرا بلیں رچا ہر وقت
گرسن رحمت حق نہ دریافت
کیے ہفت از غیب وازدا
پندار گرا غصے کردہ
با حشائے آسودہ کردن لے

بہ آخروں میں خاطر پریشانی
تہ تبسیرا بلیں رچا ہر وقت
گرسن رحمت حق نہ دریافت
کیے ہفت از غیب وازدا
پندار گرا غصے کردہ
با حشائے آسودہ کردن لے

بہ آخروں میں خاطر پریشانی
تہ تبسیرا بلیں رچا ہر وقت
گرسن رحمت حق نہ دریافت
کیے ہفت از غیب وازدا
پندار گرا غصے کردہ
با حشائے آسودہ کردن لے

حکایت

لے آخروں کی پریشان کر نیوالے شیطانی ووسوسہ - اپنا کارا کی نظر میں پسند آیا +
لے شیطانی اس کہ سے گرا ہی کے کنوئیں میں گرا - کاسے خیال کیا کہ اس چہارہ کوئی
سے اگر خدا کی رحمت و کی خبر گیر نہ ہوئی - تو غور و اسکا سراسر ات سے پہرہ رتبا +
لے ایک فرشتہ نے غیب سے یہ آواز دی - کراسے نیکیخت مبارک ذات +
لے اگر تو نے خدا کی بندگی کی ہو تو یگانہ صحت کہ تو اس درگاہ میں کچھ تحفہ ملا ہے +
لے احسان کنی ل کو خوش کرنا - ہر منزل پر ہر رکعت نماز پڑھنے سے بہتر ہے +
سجھائی

بہ آخروں میں خاطر پریشانی
تہ تبسیرا بلیں رچا ہر وقت
گرسن رحمت حق نہ دریافت
کیے ہفت از غیب وازدا
پندار گرا غصے کردہ
با حشائے آسودہ کردن لے

Handwritten marginal notes at the top of the page, written in a cursive script, likely a form of Urdu or Persian, providing commentary or additional information related to the main text.

Handwritten marginal notes on the left side of the page, continuing the commentary or providing supplementary details.

<p>که خیر اے مبارک در رزق که فرزند گانت لبخنی درند که سلطان شب بنیت و زکوه همی گفست با خود لب از فاقه که افشار و عید طغیان است بله رضام الد هر دنیا پرست</p>	<p>اینک که سلطان چنین گفت بر و نماز خوانت نصیبی دهنده بگفتا بود مطیع امر و سرور زن زنا آمیدی سر آمد خیر که سلطان زین رو زکایا چو خورنده که خیرش بر آید زود</p>	<p>Handwritten marginal notes on the right side of the main text block, continuing the narrative or commentary.</p>
--	--	---

۱۸

له بادغاهه کے سپاہی کو اس کی عورت نے یہ کہا کہ اے مبارک اٹھ اور رزق کا دروازہ کھٹکھا
 لے (بادشاہ کے ہاں) کہ جو کچھ بھی خواجہ سے حدیث کرے تو میرے تھے تھے بال جچ چکے ہیں
 لے کہنے کہا کہ راج تو اور چھانچہ ٹھٹھا ہو گا کیونکہ بادشاہ کے حرات رکھ کر کی نیت کی سختی
 لے عورت نا امید کی سر چھٹکا۔ اپنے دل میں کہتی تھی اور ازل و زوال کے سبب حال تھا
 لے کہ بادشاہ نے اس روز سے یہ کیا فائدہ حاصل کیا کہ یہ کو اگر وہ کوئی سہار رکھوں کی عیب
 لے جو کھانا لگا لگا کے ہاتھ سے نیکی ہو وہ رہ جیسے کہ رو کر کھینچنے کو جس اچھا

Handwritten marginal notes on the right side of the page, below the main text block, providing further commentary.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, continuing the commentary or providing supplementary details.

مسلم کے رابو دروزہ وقت	کہ دراندہ رادہ نال شجاعت
وگر نہ چہ حاجت کے زحمت کی	ز خود باز گیری ہم خود خوئی
خیالات ناوان خلوششیں	بہم برکنہ عاقبت کفر و بد
صفحات آست در آت آئینہ نیر	ولیکن صفحا را بیا بد مینیر

حکایت کریم نکست با سائل

یکے را کریم بود و قوت نبود	کفاش بقدر مروت بود
----------------------------	--------------------

۱۔ اس شخص کو روڑہ روگھت دروست ہے۔ جو کوئی دوپہر کا کھانا کسی محتاج کو دے دے
 ۲۔ اور نہیں تو کیا ضرور ہے کہ تو (جو کھا کر پیاس کی تکلیف اٹھائے)۔
 اپنے ہی سے بچائے اور پھر آپ ہی کھا جائے +
 ۳۔ جاہل گوشہ نشین کے خیالات۔ آخر کو کفر و دین کو بلا سمجھ دیتے ہیں +
 ۴۔ ہاں میں بھی صفائی ہے اور شیشے میں بھی لیکن صفائی کو ترجیح دیتے ہیں +
 ۵۔ مست سخی اور شمس کی کہانی
 ۶۔ ایک شخص اس سخاوت معنی اور غور نہ تھا۔ اسکی آمدنی سخاوت کے اندازہ کو جان نہ پتی

۲۰ مهیوتی فوج ہوسٹ

20

کہ سفلہ خداوند ہستی رہا
کئے را کہ بہت بلند افتد
چو سیلاب یزاک بر کوہا
نہ دُخوردِ سرمایہ کردی کم
برش ننگدستے دوخیزد
کے دست گیر مجید نے ہم

جوانمرد را تنگدستی مبار
مراوش کم اندر کند او فدا
نگیرد دمی بر بندی قرا
تنک یی بودی این لاجرم
که لخنوخی جام فرخ شربت
که چند است نامنخندانم

۱۵ خدا کرے کمینہ دولت مند نہو۔ اور سخی آدمی کو شگدستی نہو۔

۱۰۔ جس شخص کی بہت غنہ ہوتی ہے۔ اس کی ملاح حاصل نہیں ہوتی، یہ حاصل ہوا تو اسے
 ۱۱۔ سخی کے پاس روپیہ نہیں پتیر ہوتے جو کچھ کدو پہلا کی غنہ ی پر نہیں پتیر
 ۱۲۔ ان پر مقلد کو مافی حیات نہیں کرتا۔ اسی سبب ہمیشہ ننگہ ستہ کرتا تھا
 ۱۳۔ ایک ننگہ ستہ شخص کے پاس یہ روح رکھے گا ورنیکہ انجام اور مبارک پیدائش
 ۱۴۔ چند روپے سے بھری۔ مگر اس کے چند روز سے میں تھینا نہیں ہوں

فاعلم ان هذا هو الحق الذي لا ريب فيه
 ان الله تعالى قد جعل في كل شيء
 حكمة وعلما لا يعلمها الا الله تعالى
 والذين هم في شك من ذلك
 فليعلموا ان الله تعالى قد جعل في كل شيء
 حكمة وعلما لا يعلمها الا الله تعالى
 والذين هم في شك من ذلك
 فليعلموا ان الله تعالى قد جعل في كل شيء
 حكمة وعلما لا يعلمها الا الله تعالى

کہ سفید خداوند ہستی مہا
 کئے رکے کہ بہت بلند افتد
 چو سیلاب یزاک بر کوہا
 نہ درخورد سراپہ کردی کم
 برش تگد سے دو حوضت
 کیے دست گیر مجھ پندے ہم

جو اندر راتنگدستی مہا
 مرادش کم اندر کندا وقت
 بگریہ دہے بر بلند ی قرا
 تنگ یہ بودے ازین لاجرم
 کہ اسخوب جام فرخ شرت
 کہ چند استا من نذاں ہم

لے خدا کرے کہین دولت مند بنو اور سخی آدمی کو تگدستی بہنو
 لے جس شخص کی بہت بلند ہوتی ہے۔ اسکی مروجہ اصل نہیں ہوتی یا بعد حاصل ہوجاتا
 لے سخی کے پاس روپیہ نہیں پتیر پتیر سے نہ کی طرح۔ کہ وہ پہاڑ کی بلندی پر نہیں پتیر
 لے انجو سفید کے روائی عادت نہیں کرتا تہ۔ اسی سبب ہمیشہ تگدستی نہ کرتا ہوتا
 لے ایک تگدستی اسکی پاس یہ دو حوض گئے کہ انکیل انجام اور سبک پیدا لیں
 لے چند دہے سے بری نہ کر۔ اسو اسکی چند روز سے میں تہہ میں ہیں

بجھتا کہ ہاں ایسا کر گزرا
 یکے ناتواں دیدم از بندش
 دیدم بنزدیکِ انش پسند
 ہر دو آخر و نیکنامی پسند
 تن زندہ دل فتنہ دوزخ گیل
 دل زندہ ہرگز مگر دودِ ہلاک
 بخورد دم بحیثیتِ میال کس
 خلاصش ندیدم بجز بندِ خوش
 من آسودہ و دیگرے پابند
 نہ ہے زندگانی کہ نامش نبرد
 باز عالمِ زندہ مردہ دل
 تن زندہ دل اگر میرِ حیا پاک

۱۔ اس سنی اہل کہا کہ اے مبارک دم۔ بیشک شیخ کید کا مال تو فریضہ نہیں کیا
 ۲۔ لیکن میں نے ایک غریب کو قید سے رخصتی دیکھا۔ اس کا چھٹکارا اپنی قید سے آزاد
 ۳۔ میں عقل کے نزدیک سب کو اچھا نہ سمجھا کہیں نام سے اوپر سر قید میں رہا
 ۴۔ آخر مر گیا اور نیکبائی کا یگانہ عجبے ننگی گئی کہ اس کا نام نہ مل
 ۵۔ سنی زندہ دل کا جو دھڑکی کہ نیچے سوا باور مل جہتوں کے ایک جات بہتر
 ۶۔ زندہ دل بھی نہیں رہا۔ اگر زندہ دل جسم مر جائے تو کچھ سنا نہ نہیں ہے +

[illegible]

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

حکایت درمختی احسان با خلق بند
 کئے دریا میں کے نشہ جنت
 کلمہ دل کو د آس پسندیدہ کیش
 بجز مدت میںاں سب واز کو کشتا
 خیر و اذیغیر از حال مرد -
 آلا اگر چھا کاری اندیشہ کن
 کسے با گئے نیکیوں گم نکرد
 بروں از رزم و جہاںش متنا
 چو جھیل اندر آں لبہ دستا رخت
 سگایاں تو اں را سے آئے او
 کہ دو اور گناہان او چھو کرد
 کرم پیش گیر و وفا پیشہ کن
 کجا گم کند خیر با نیک مرد

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

۲۶

حلفت کے احسان کر کے بیان میں کہانی
 ایک شخص جنگل میں ایک پیاسا کتا رکھا۔ اُسکی زندگی میں ایک سال سے زیادہ نہ پایا
 تھے اُس پسندیدہ شہت پانی کا گول بنا۔ اور اُس میں کی جگہ پانی پڑی باندھی +
 تھے خدمت واسطے کرنا بھی اور آستین چڑھا کر غریب کئے کو ایک گھونٹ پانی پلایا
 تھے بغیر تھے اُس مرد کے حال کی خبر دی کہ کھائے اُسکے گناہ معاف کر دیئے +
 تھے خبردار اگر تو ظالم ہے تو اندیشہ کر بخشش اختیار کر اور وفا کو پیشہ بنا +
 تھے جب کسی شخص کے ساتھ کسی کے ضائع نہ کی۔ تو تو کو کو کے ساتھ کسی کے کھان کھو و گنا +

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔
 ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

ہرگز نہیں ہوتا کہ ایک شخص کو دوسرا شخص کی طرف سے کوئی نقص ہو سکے۔

۱۔ جیسی تیرے ہاتھ سے بخشش ہو گئی ہو کہ تو نے خدا کی راہ میں کسی چیز سے ہٹ کر
۲۔ اگر چاہے میں نے تیرے ہاتھوں سے کچھ دیا ہو تو اس کی وجہ سے میں نے کسی چیز سے ہٹ کر
۳۔ ہٹ کر نہیں دیا ہے بلکہ تو نے اس کی وجہ سے کچھ دیا ہے تو میں نے اس کی وجہ سے کچھ
۴۔ نہیں دیا ہے بلکہ تو نے اس کی وجہ سے کچھ دیا ہے تو میں نے اس کی وجہ سے کچھ
۵۔ نہیں دیا ہے بلکہ تو نے اس کی وجہ سے کچھ دیا ہے تو میں نے اس کی وجہ سے کچھ
۶۔ نہیں دیا ہے بلکہ تو نے اس کی وجہ سے کچھ دیا ہے تو میں نے اس کی وجہ سے کچھ

فعل یا فاعل مفعول ہو کر بیان ہو
بیان ہو کر مفعول ہو کر بیان ہو

اگر تیرے ہر سحر و جادو کے
مخالف نہ رہتا تو اس نے جس کا
مخالف نہ رہتا تو اس نے جس کا
مخالف نہ رہتا تو اس نے جس کا

[illegible][illegible][illegible]

بکریں میں کھانے کو جسے کچھ دیتے اور کچھ نہیں دیتے

معمول است که در بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر

بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر

<p>بر اندش بخاری زجر تمام شنیدم که بر گشتن و رو گنا عطار دقلم در سیاهی نهان نه باش باز دونه بار گیر مشعبد صفت کیست و سپیک برین جرادت بر گزشت</p>	<p>بفرمود کوه نظر تا غلام بنا کردن شکر بر و رو گنا بر گزشت سر در تبااهی نهان شقاوت بنه زنا ندش و سپیک فاشا ندش قصا بر زنا فاقوم سراپا حالش در گزشت</p>
---	---

له اسر تظرویه حکم و یار سائل کتا نو غلام جگر کی او خوار کی سده نهاده
 نه یونخ تا کوفه کی تا خنجر کی سبب اس کا زنا نه پیک گیا
 له اسکی بزرگی نه تبااهی میں سر رکھا عطار د اسکے نصیب میں پہنچی کھدی
 کہ پہنچی نے اسکو بسن کی طبع نگا شجادید نه تو اسکے پاس کا حج پاؤں اسکا
 مہ قصدا اسکے سر پر فاق کی خاک کھا باوی نہ کی طبع اسکا دهن اور کھانا کھا
 لاه اسکا تمام حال کٹ پیکٹ ہو گیا۔ اس حال پر ایک غلام گز گیا

بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر

بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر
 بعضی از کتب و بعضی در بعضی دیگر

۱۵ اسکا غلام ایک بیریختی کا دھک لگا کر نہ بڑھل ادا تھا کہ دو ہفتہ اور بڑھتا رہا
۱۶ وہ بڑھ کر پانچ سال کا دھک لگا رہا خوش تو تھا جیسا کہ میں نے دیکھا
۱۷ راکھ و تھاکا یہ قدر اُس کے دھک پر سال کا کفار کا بھی کہنے کو اُس کے پاس سے
۱۸ پر کھنے والے اخیر غلام کو حکم دیا کہ اس لڑکے کو آج کو کھانا نہ دیکر خوش کر
۱۹ وہ جب نہ دے گا پس سترخان جس کھانا لیتا تو بڑا اختیار ہو کر اسے ایک کلو
۲۰ لہ جیسے لاکھ کے پاس بٹھکرا یا۔ تو اس کے آس پاس رخسارہ پھر کھانا ہر روز

عائیل سیرت و وفات

منه و من به او را که در این کتاب است
و من به او را که در این کتاب است
و من به او را که در این کتاب است

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

و منافع الیہ و مکتول بہ ہوا و دراز
و منافع الیہ و مکتول بہ ہوا و دراز

<p> پیر سید لاری فرزندہ خوبے بگفتند ز دوعلم بشور سخت کہ ملک بے بودم اندر قیوم چون گمناہ شد و تشل ز عرونا بخندید و گفتی پسر جزیت نہ آں تند خوئیست بازار گل </p>	<p> کہ اشکتی جور کہ آمد برو براحوال میں پیر شوریخت خداوند املاک اسباب و حکم کند دست خواہش بدر ہا دگر ستم بر کس انگر دوش و ذیبت کہ بردی سراز کبر براسان </p>
---	--

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

[illegible]

۱۔ مبارک خرم دار نے پوچھا کہ آنسو تیرے رخسار پر کس غلم سے جاری ہوئے۔
۲۔ اُس نے کہا کہ میرا دل اس بے نصیب و بے رحم کی حالت میں ہے ہی پریشان ہوا
۳۔ اس واسطے کہ میں پہلے اُس کا غلام تھا (اور میں) جاؤ اور بڑے پیسے اور اسباب لا لیتا
۴۔ مگر اب اُس کا ہاتھ عزت و رفعت سے بڑھا ہو گیا تو نہ جاؤں تو گرجاں دروازہ پر غم آئیں کہ
۵۔ ہے اُس سیرتِ نیک کہ کہلے کے غلم نہیں ہے۔ روانہ کی اگر دشمن تو کسی پر بھی غلم نہیں ہوتا
۶۔ لہٰذا کیا میں ہی تم سے خود اگر نہیں ہے غم و غور کے سبب اپنا سر آسمان پر خیال کرتا تھا

مقل اندر دوشم نشاند و در
پایه کار فاعل بود تحت صفت با کاید
فعل مطلق بخاروف به بار اقرار
مفعول اشاره بر یک موصوف شود بدین
بیا اسم اشاره بر یک موصوف موصی
نوعون صفت موصوف
از دست داده

کتاب الفقه فی المسائل
فصل فی المسائل
کتاب الفقه فی المسائل
فصل فی المسائل

[illegible]

ایستاد محترم و مولف محترم کتاب "تاریخ ایران" که در این باره به من اطلاع دادند،
به من اطلاع دادند که این کتاب را می توان از طریق آقای دکتر ...
در تهران تهیه کرد.

<p>یہ سیرت نیکہ دالِ شبنم کہ غبلیِ خاقان گنہم فرو</p>	<p>حکایت اگر نیکہ دی و باکیزہ برو بدہ بردانان گنہم بدو</p>
---	--

۱۔ اور میری ہوں کہ اُس شخص سے اس قدر علاوہ سے لگتا تھا جیسا کہ اگر وہ کسی کو دیکھتا تو
 ۲۔ جیسے ہر آسان میری طرف مہربانی کی نظر کی اور وہ علم کی گردن میرے چہرے سے دھو ڈالی
 ۳۔ خدا تعالیٰ آپ کی ملک کوئی دروازہ بند کر دیتا تو آپ نے فضل و کرم کے دوسرے کھول دیتا
 ۴۔ بہت (اتفاق ہوتا) کہ یہ صاحبِ علم میری ایک اور اکثر مرتبہ مالدار کا کام غلام
 ۵۔ نہ دیکھ دوں کی خدمت کا خالص شوق اگر کوئی آدمی اور نیک چلن ہے
 ۶۔ کہ سبھی لوگوں سے پہلے آپ کی صحبت میں ہوں تو میری جہتوں اور نیک چلن کے

[illegible]

۱۷ میں نے اس جوان سے کہا۔ یہ سی اور قید ہے۔ جو کبریٰ کو تیرے پیچھے لاتی ہے۔
 ۱۸ اسے اس جوان نے جیٹ اسکاٹوک اور زنجیر کھول ڈالا۔ اور پائیل دریا میں دوڑا تو فرار
 ۱۹ سے کبریٰ کا پچا سیدر ح اس کے پیچھے دوڑا۔ اس اسے اس کے جوان کا ہاتھ جو کھینچا
 ۲۰ لے جب کھیل نکو دے اپنی جگہ آیا۔ تو اس نے تیری طرف دیکھ کر کہا کہ اے عقلمند
 ۲۱ اسے اسکو یہ سی سرگتھ نہیں بچائی۔ بلکہ احسان کی سی اس کی گردن میں ہے۔
 ۲۲ لے اس مہر مان کے سبب مست اتھی نے دیکھی ہے۔ وہ اتھی ان پر حملہ نہیں کرتا

پیش آن مجرور جا مجرور مستحق فعل مضارع ملان و مفعول و متعلق کے ساتھ ملکر عربیہ فعلیہ خبر پر ملو

<p> شفتای نگوں بخت از شیر خور وگر روز باز اتقائے قناد یقیناً مرد را دیده بینه کرد کزین پس بکنجه نفیس چو موس ز رخاں فرو برد چندین بخت برینا نه تیار خوردش دست </p>	<p> یامانده روباہ ازو شیر خور کہ روزی ساقی بخت زشن برد شد و کچھ بر آفرینندہ کرد کہ روزی بخور دند پیاں برد کہ چنندہ روزی فرستد غیب چو چنگش رکد استخوان اندوید </p>
--	--

۱۷۔ بعض گیدڑ تو نیز کھایا جو کچھ با آس سے موٹری نے پیٹ بھر رکھا یا
۱۸۔ دو سر دن پہر ایسا ہی اتفاق ہوا کہ خدا تعالیٰ دن کا کھانا اس کو پہنچایا
۱۹۔ قیصر نے مردکی انھیں بخش کر دیں وہ ان سے کھانا ہوا اور خدا پر بھروسہ کیا
۲۰۔ اور میں کہہ کہیں آج سے چھوٹی کی طرح کرنے میں پیشہ ہو گیا جو کچھ ہاتھ میں آئے اور
۲۱۔ کچھ عسکر گریبان میں سر جھککے بیٹھا رہا کہ خدا تعالیٰ غیب سے روزی بھیجے
۲۲۔ نہ نہیجہ نے اس کا غم کیا نہ دست چنگ کی طرح غصہ اُٹکی گویں نہ ہڈیاں نہ بھر پڑی

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

فردینان فضل فاعل و درود مشق است
و مصافح الیه را

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, located at the bottom of the page.

76

شفقائے لعلوں بخت بزم شیر خور
 وگر روز باز اتقائے قتاد
 یقیں مردار دیدہ بنیند کرد
 کنیز پس بکجه نفینم جو پور
 زنجار فرور در چندین
 نه بیکانه تمار خور دشمن دست
 بماند آنچه روباہ ازو سیر خور
 کہ روزی ساقی بزم زین باد
 شد و بکجه بر آفریندہ کرد
 کہ روزی نخور زدن پیاں بزور
 کہ بختندہ وزی فرست زرب
 چون گشت رنگ آتخوان ماندو پست

۱۔ در صید کبوتر
 ۲۔ در سکران ہوا یہی اتفاق ہوا کہ خدا تعالیٰ دن کا کھانا اسکو پہنچایا
 ۳۔ یقین ہے کہ مردکی آنکھیں کوشش کریں وہ ہاں نکلا نہ ہوا وہ قلاب بھروسہ کیا
 ۴۔ اور میں کہہ کہیں آئے سے چھوٹی کی طرح کرنے میں چھوڑ دیا کہ کبھی نہ ہو سکے
 ۵۔ کچھ عرصہ گزرا یہاں میں سر جھکاٹے بیٹھا رہا تاکہ خدا تعالیٰ غیب سے روزی بھیجے
 ۶۔ نہ بیگانے نے اسکا غم کیا نہ وہ سخت چنگ کی طرح فضا آگئی گویں ہڈیاں بچھڑا گئی

۱۔ در صید کبوتر
 ۲۔ در سکران ہوا یہی اتفاق ہوا کہ خدا تعالیٰ دن کا کھانا اسکو پہنچایا
 ۳۔ یقین ہے کہ مردکی آنکھیں کوشش کریں وہ ہاں نکلا نہ ہوا وہ قلاب بھروسہ کیا
 ۴۔ اور میں کہہ کہیں آئے سے چھوٹی کی طرح کرنے میں چھوڑ دیا کہ کبھی نہ ہو سکے
 ۵۔ کچھ عرصہ گزرا یہاں میں سر جھکاٹے بیٹھا رہا تاکہ خدا تعالیٰ غیب سے روزی بھیجے
 ۶۔ نہ بیگانے نے اسکا غم کیا نہ وہ سخت چنگ کی طرح فضا آگئی گویں ہڈیاں بچھڑا گئی

جو مردان بر رخ و راحت سال
 بچیر ایچو ال است در روشن بر
 خدا را بر آں بندہ خنایست
 کرم و ز دآں سر که قزو است
 کسے نیک بند بر دوسر
 که شکی ساند بخلق خدا

حکایت عابد خلیل

شنیدم کہ مردیت پاکیزه بوم
 شناسا و سرور در اقصائے کرم

له مردوں کی طرح تکلیف اٹھا اور درویشوں کا پرچار کیا۔ اور لوگوں کی کمائی بچو رکھا یا کرتا
 تھے اسے اور ان لوگوں سے درویش کا ہاتھ پکڑا۔ نہ اپنے آپ کو گرا کر میل ہی اچھے پکڑا +
 تھے اس بندے پر خدا کی رحمت ہوتی ہے جبکہ وہ درست خلعت آرام میں چڑا +
 تھے وہ شخص شش خنیا کر رہا ہے جس میں عقل ہوتی ہے کیونکہ کہ بہت لوگ بیخبر ہو کر
 تھے وہ شخص درویشان میں بھلائی دیکھتا ہے۔ جو خدا کی صفت کو پہنچا ہے +
 کنجوس عابد کی کہانی

ان میں سے خدا کا ایک پاک طیف مرد خدا تھا اس نے اس کا نام کی کر دولا ج میں

۳۹

چون که شیرین خوش طبع بود
 مراد بود گفتا به تصحیف ده
 بخد مت مدهست کفر من
 به ایشان مراد اسبق برده
 بهیچیدم از پاسبان تنار
 کرامت جافزوی نان سحر
 قیامت باشد اندر بهشت

۱۔ ایک جوان جو پیش رو سخن اور خوش طبع تھا ہمارا ساتھ اُس ملک میں ملا تھا۔
 ۲۔ اُس نے ہماری کجگو فکری نظر کو دیکھ کر کہہ دیا کہ وہ پیش رو کو کس توڑ اچھا ہے
 ۳۔ خدمت کے واسطے میری جوتوں پر پانچھٹھ تک کھجور روٹی لگے اور سر پر جوتی مار
 ۴۔ کہ جو اندر لوگ بخشش سے بیعت لگے ہیں ان کے جانکے جانکے والے جو عمرہ دل میں
 ۵۔ سے میٹھتے تھے، تاکہ پاس باز کو دیکھ کر دل میں غامزہ اور کھینک لے کر کجاو کی خیر
 ۶۔ سے سخاوت اور روٹی دینا بڑا کر ہے۔ یہ سب وہ باتیں خالی طرہوں کی آواز ہے
 ۷۔ عہ قیامت کہ وہ شخص بڑے بے مروت ہو جسے کتا لڑ رہا ہو اس کے اندر دوسری چیز ہو +

2

کرم متاے او در کرم مروت
 بیابان نور که چو کشتی بر آب
 بدستور دانا چنید گشت ه
 من خاتم آل ابرت زنی بر
 بدانم که در کشتی گه هبست
 رسول غرضم عالم به طے

چو اسپش بجولان ناور دست
 که بالا کیرش نبرد محتاب
 که در دعوی نجات بود کوه گواه
 بنوا هم گراو کمرست کرد و داد
 و گراو کند با بگ طبل تنبیت
 روان کرد و ده مرد هم راه و

که خدا تملیک کرد بر کونی آدمی نهی که گشتی که ماند گهر و در راهی بین
 شد جنگل که اساطیر به چیکه تنی بانی بر پی جاسی چال که ساتھ تو عیار بجی بنبر گشت
 شد باد شاه نه دانا و رسته به کہا که بدون گواه که دعوی کرنا شرمندگی هوتی هر
 شد میں ده عربی انس که گشت احاطه هم ه لگتا هوں گرا سنه عنایت کی اور محکوم
 شد تو میں دیکھا که اسیس سوار کی دربر و اور لگرا نکار کرد و گرا تو خالی دھو کی آواز
 شد جہن کا فاضل صاحب کی طرف روانہ کیا اور دوسری اسکے ساتھ گئے

۳۲

کرم متاے او در کرم مروت
 بیابان نور که چو کشتی بر آب
 بدستور دانا چنید گشت ه
 من خاتم آل ابرت زنی بر
 بدانم که در کشتی گه هبست
 رسول غرضم عالم به طے

در زمین مرده و ابرگریان
 بمنزله حاتم آمد فرو
 سبای بیگانه و سپه بخت
 شب آتجا بود و روز در
 هم میگفت حاتم پریشان بخت
 کر ای بهره و مردم نیکام
 له زمین مرده ای بودی که ابر و رها شده ای که اندر هر جان دانی چو
 له ده (قاصد) حاتم که مکان پر از آرزو و پستی کی طرح بختی ندی که می یی بر آرام یابا
 له حاتم نه در سخنان همایا او را یک گداز حاصل کیا خود من که گشای او می بگرید
 که حاتم است که تو می ای و او در سرون که چو قاصد که رها شده که
 له حاتم است کی طرح چشایان حرکت دانستون که کی بچهره که تا با کوه که با
 له که قاصد بکنام مردم بچهره که نونه چهره پی پیام کیون که
 در زمین مرده و ابرگریان
 بمنزله حاتم آمد فرو
 سبای بیگانه و سپه بخت
 شب آتجا بود و روز در
 هم میگفت حاتم پریشان بخت
 کر ای بهره و مردم نیکام
 له زمین مرده ای بودی که ابر و رها شده ای که اندر هر جان دانی چو
 له ده (قاصد) حاتم که مکان پر از آرزو و پستی کی طرح بختی ندی که می یی بر آرام یابا
 له حاتم نه در سخنان همایا او را یک گداز حاصل کیا خود من که گشای او می بگرید
 که حاتم است که تو می ای و او در سرون که چو قاصد که رها شده که
 له حاتم است کی طرح چشایان حرکت دانستون که کی بچهره که تا با کوه که با
 له که قاصد بکنام مردم بچهره که نونه چهره پی پیام کیون که

در زمین مرده و ابرگریان
 بمنزله حاتم آمد فرو
 سبای بیگانه و سپه بخت
 شب آتجا بود و روز در
 هم میگفت حاتم پریشان بخت
 کر ای بهره و مردم نیکام
 له زمین مرده ای بودی که ابر و رها شده ای که اندر هر جان دانی چو
 له ده (قاصد) حاتم که مکان پر از آرزو و پستی کی طرح بختی ندی که می یی بر آرام یابا
 له حاتم نه در سخنان همایا او را یک گداز حاصل کیا خود من که گشای او می بگرید
 که حاتم است که تو می ای و او در سرون که چو قاصد که رها شده که
 له حاتم است کی طرح چشایان حرکت دانستون که کی بچهره که تا با کوه که با
 له که قاصد بکنام مردم بچهره که نونه چهره پی پیام کیون که

۳۴

Handwritten marginal notes at the top of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

خبر شد بروم از جو انرو طے	هزار آفرین که بر طبع و
ز حاتم بدین نکته اضی شو	ازین نظر تریاجه معشوق
حکایت امتحان شاه مین حاتم را در جو انرو دی	
ما نم که گفت این حکایت مین	که بود است فرمانده در مین
ز نام آ و را لگو کرد و لب	که در گنج بخشش نظرش بنود
توان گفت و را سحاکیم	که در نقش چو باران فشانده درم
کے نام حاتم بنر دگرش	که سودا ز رفی از و در سرش

Handwritten marginal notes on the right side of the table, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten text block below the table, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the text block, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the left side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Large handwritten text block at the bottom of the page, including phrases like "فصل فی معرفت کتب معتبره" and "فصل فی معرفت کتب معتبره".

Handwritten marginal notes in Persian script, likely commentary or additional verses, written in a cursive style.

Handwritten marginal notes in Persian script, continuing the commentary or providing further context for the main text.

گفتار بهی با من اندر یل	چو یاران کیدل بگویم بجا
بمن دلا گفت بجایم در گوش	که دایم جانم در پرده پوش
درین بوم حاتم شناسی مگر	که فرخنده نام است نیکو سیر
سرش بادشاه مین خوانست	تا دایم چو کین در میان است
گر مژم بهائی بد ابحا که اوست	بیم چشم دارم ز لطیف گوشت
ببخندید بر تا که حاتم منم	سرانیک جدا کن تیغ از تیغ

۴۹

له حاتم نه کہا اگر تو ده کار مجھ سے بیان کرے تو میں بھی کیدل یادوں کی طرح جاں
 لے آسں کہا اگر تو دوسری طرف کان لگا کر دیکھیں جو اندر کہ ہے ہوش جانتا ہوں
 سے اس کتاب میں شاید تو حاتم کو پہچانے۔ کہ وہ مبارک نام اور تک خصلت ہے
 سے میں کہے بادشاہ نے اس کا سرو لگا ہے۔ یہ میں نہیں جانتا کہ انیس کا عادت ہو کر
 سے اگر تو جھک اُس مگر کار سے تھلائے جہاں وہ ہے۔ بلکہ موت میں تیری ہر دانی سچی
 سے جو ان بے شک کہا کہ حاتم تو میں ہی ہوں۔ جلد ہی توار کے ساتھ میرا سر تک جدا کر

Handwritten marginal notes in Persian script, continuing the commentary or providing further context for the main text.

Handwritten marginal notes in Persian script, continuing the commentary or providing further context for the main text.

بناید که چون صبح گردد و یوسف
چو خاتم بنا دادگی ستاد
بخاک انداخت و در بر پاخت
بیداخت شمشیر و ترکش نهاد
که اگر من گنج بر وجود زرقم
دو چشمش بپوسید در برگرفت

۱۷ ایسا ہو کر جب صبح روشن ہو جا تو مجھے تکلیف پہنچے یا امام احمد ہو جا
۱۸ جب حاتم نے جو انور خدی سے مرھم کیا تو جوان کی ذرات سے شونہ نکلا
۱۹ یہ پوش ہو کر خاک پر گر پڑا اور پھر پوش میں ایک کبھی اس کی خاک اور بھی تھوڑی
۲۰ تھی تو اور پھینک دی اور کرکش بنے رکھ دیا۔ لکڑوں کی طرح سینہ پر اٹھ بانڈ لے
۲۱ (اور کہا) اگر میں تجھے بدن برا یک بھول بھی ماروں تو میں نہیں کہہ سکتے ہیں
۲۲ اس نے دودھا اٹھکھیں چمچیں دوں گے گایا۔ اور وہ پیش میں کان رستہ لیا۔

Handwritten marginal notes at the top of the page, written in a cursive script.

Handwritten marginal notes on the left side, above the main text block.

Handwritten marginal notes on the right side, above the main text block.

<p>نه سلسله که آن هم بزرگان گو در آن حال منکر بر لب و بر ز</p>	<p>نه دشمن بر سر زبانش نه دو قضا را خدا و نه آن چهره نه</p>
<p>نه صبر شریف نه که جواب که سودا گری برین از جلیست</p>	<p>نه شیشه ای سخن که دور از صواب که گشتن بگریز و نه تر زدن</p>
<p>خودش بر بلا دید و خود در حل</p>	<p>نگه کرد سلطان عالی محل</p>

Handwritten marginal notes on the right side, below the main text block.

له استقل بران و دشمن چه نه بدست - بادشاه که ده زمین دارد که جنگی گشتی
 سه اقلان شمه ایچ فرخ جنگل کا بادشاه اس بری حالت یمن اسکس اس افغان
 سه (اور) ده اسکی بری پیش سنس - نه تو سنس کا صبر بقدر چهار پنج که قابل
 سه بادشاه له خفا هر کار که کسوف دیکھا که اس شخص کا خصم جبر کول ۴۰
 سه ایک ش که کاسه بادشاه کو نوار قتل کر کے کیر کی اس کی شکی جی جی جی جی جی
 سه جی جی جی جی بادشاه شکی کی تو اسکو بلایں صا سکھ کا جی جی جی جی جی جی جی

Handwritten marginal notes on the left side, below the main text block.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, written in a cursive script.

بخشید جلال سکین مرد	وزور دشمن خنکاست
زرش و دو اسب پوتیس	چہ نیکو بود ہر در وقت کیں
یکے گفتش ہے پیر بچل ہر	عجب سستی از قل گفتا خوش
اگر من بنا لیدم از دور و شیر	منے نغام فرمود در زور و شیر
برسی را بدی سہل باشد جزا	اگر مردی آسجے من اسکا
حکایت تو انگریز متکبر و سائلے صاحب دل	

ملہ رود شاہ نے ہر سیاہی و سی کے حاکم کیا۔ اور بری باتوں کا عند کیا۔
 ملہ رو پیر اور گھوڑا اور پستین کی قیام کو دی۔ شوشی کے وقت مہرانی کرنی کسی بھی ہوتی جو
 ملہ ایک شخص سے اس کے لئے بے فضل در پو تو فہم ا تو قتل سے تو یابی اس کے
 ملہ اگر تیر کی تکلیف کی شکایت کی اور اسے اپنے لایق انجام دیا (تو کچھ عجیب نہیں)
 ملہ بی کے بدلے بی کی آستان سے مار تو جو از نو ہے تو اس کے ساتھ کی کر جسے تیر سے بی
 ایک متکبر و سائلے صاحب دل کے کہانی

ملہ رو پیر اور گھوڑا اور پستین کی قیام کو دی۔ شوشی کے وقت مہرانی کرنی کسی بھی ہوتی جو
 ملہ ایک شخص سے اس کے لئے بے فضل در پو تو فہم ا تو قتل سے تو یابی اس کے
 ملہ اگر تیر کی تکلیف کی شکایت کی اور اسے اپنے لایق انجام دیا (تو کچھ عجیب نہیں)
 ملہ بی کے بدلے بی کی آستان سے مار تو جو از نو ہے تو اس کے ساتھ کی کر جسے تیر سے بی
 ایک متکبر و سائلے صاحب دل کے کہانی

ملہ رو پیر اور گھوڑا اور پستین کی قیام کو دی۔ شوشی کے وقت مہرانی کرنی کسی بھی ہوتی جو
 ملہ ایک شخص سے اس کے لئے بے فضل در پو تو فہم ا تو قتل سے تو یابی اس کے
 ملہ اگر تیر کی تکلیف کی شکایت کی اور اسے اپنے لایق انجام دیا (تو کچھ عجیب نہیں)
 ملہ بی کے بدلے بی کی آستان سے مار تو جو از نو ہے تو اس کے ساتھ کی کر جسے تیر سے بی
 ایک متکبر و سائلے صاحب دل کے کہانی

ملہ رو پیر اور گھوڑا اور پستین کی قیام کو دی۔ شوشی کے وقت مہرانی کرنی کسی بھی ہوتی جو

بر آسود درویش و شن نهان
شال ز رزگش قطره چن چن
حکایت شهر اندر افاقه و جور
خندید این سخن خواجه سنگدل
بگفت حکایت که این نیکبخت
که کرد طایس شمع گیتی فروز
بگفت ایزد دروشتانی دهم
سحر دیده بر کرد و دنیا بدید
که بے دیده دیده بر کرد و دوش
که برگشت ویش از و تنگدل
که چون سهل شد بر تو این کا حکمت
بگفت ای ستمگار آشفته رو

۱۔ روشن فکرات دروغین (کھانا کھا کر آرام پایا اور کہا کہ خدا تعالیٰ ہم پر روشنی لے
۲۔ رات کو اُسکی آنکھوں میں چند قطرے کیجئے، صبح کو آنکھیں کھلیں صدیوں دیکھی
۳۔ شہر محل سبانت کا شوروں جگمگا کر کل کیلئے دم سے کی آنکھیں روشن ہو گئیں
۴۔ اُس نے رحم اپنے رب کی بات سنی جس سے درویش بنجیدہ خاطر ہو کر پھر اٹھا
۵۔ کہا کہ اُسے تکلیف تو میان کر کہ یہ مشکل کام تجھ پر کس طرح آسان ہو گیا
۶۔ یہ تیری جان کی روشن کر مولا علی شمس کے روشن کر دی اُسے جواب دیا کہ مولا علی

تو کو تیرے نظر بودی دست رک
 بروی من این کسے کیو باز
 اگر بوسہ بر خاک مردان فی
 کسانیکہ پوشیدہ چشم اند
 چو برگشتہ دولت است شنید
 کہ شہباز من صید دارم تو شند
 کہ مشغول شتی بچند از ہما
 کہ کردی تو بر سوک او در فلز
 بمردی کہ پیش آیدت روشنی
 ہما تا کہیں تو تیا غافل اند
 سر انگشت حسرت بدندان
 مرا بود دولت بنام تو شند

۱۰
 تو را ہی کو تانیش اور بیوقوف ہما کہ ہما کو بچو کر ان کی طرف مشغول ہوا
 تے اس شخص سے میرے منہ پر دروازہ کھلا۔ جسے تو نے اپنے دروازہ سے نکال دیا تھا
 تے اگر تو خدا کے دروں کی خاک پر پروردگار تو جو افزائی تم سے کہ مجھے روشنی حاصل ہو
 تے جو لوگ کہ پیسے کے اندھے ہیں وہ دینکس سر سے محروم ہیں
 تے جب اس نے نصیب کیے رعایت تھی۔ تو انوس کی اٹھی دانتوں میں کاٹنے
 تے کہ میرا شہید تیرے جمال کا شکار ہو گیا میری دولت تھی تیرے نام ہو گئی

کسے چوں بدست آورد درجه پنجم | فرو بردہ چوں معش و ندان

در تلاش اهل سد سجدت خلق بود

<p>اگر طلبگار اہل دلی خوش دہ بخت کب تک ہم چو ہر گوشہ تیر نیاز افگنی دور سے ہم بآید ز چندین صد</p>	<p>ز خدمت کمن یک زبان غافل کہیکر وز افتد ہمارے ام امید است ناگہ کہ باز فگنی ز صد چو بآید یکے بر ہدف</p>
---	---

۱۔ وہ شخص نرودا کو اس طرح پکڑ لے گا جو چاہے کی طرح حرص میں دانت لگا کر کھے
خلقت کی خدمت میں اس کے لوگوں کو ڈھونڈنے کے بیان میں حکایت
۲۔ خبردار اگر والدہ اول کا طلبگار ہے تو خدمت سے دم بھر بھی غفلت نہ کر
۳۔ چاہے وہ کچھ اور کام کر دے۔ تاکہ کسی دان یا بھی سچر حال میں پھنس جائے
۴۔ جب تو ہر طرف جا حجت کیجے۔ تو امید نہ کرو کہ تو یا ایک یا دو کو پکڑ لے گا
۵۔ بہت کمپیوں میں ایک موتی نکلے۔ سینکڑوں نرودا میں ایک نشان نہ لگتا

[illegible][illegible]

Handwritten text in the top margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in the left margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in the right margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

حکایت چهارم در محنی

<p>محتاجانگه گبر وید در قافله بتاریکی آن و شنائی قیامت شدیم که میگفت با ساربان هر آنکس که پیش آمد هم گفتم است که باشد که دقتی ببردی رسند</p>	<p>یکے را بپر گم شد از راحله ز هر خمیه پرسید هر سوختنیست چو آمد بر مردم کار و آل ندانی که چون به مردم بدست محتاج بجای طالب کس اند</p>
--	---

Handwritten text in the right margin of the story section, likely bleed-through from the reverse side of the page.

ای باب میں کہانی
 لے کسی شخص کا ایک ساری سے و تر کر گم ہو گیا سو وہ لا نکو قافلہ میں ہو رہا تھا
 لے سر خمیہ میں پوچھا اور ہر طرف تلاش کیا مگر ہر طرف روشنی ایک جگہ ہی لگی
 کہ جب قافلہ لوگ پاس آتے تو میں نہ تارک وہ وٹ وٹے سے کہتا تھا
 کہ کرتا تو نہیں تھا تاکہ میں نے یہ ایک کس طرح نہ ہو نہ لیا جو کوئی میرے سامنے آیا میں
 سے بزرگ و گراں جہاں ہر شخص کے طالب ہیں اسلئے کہ شاید کبھی کسی نیکو سے بھی مل جائے

Handwritten text in the right margin of the story section, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text in the bottom margin, likely bleed-through from the reverse side of the page.

خوردن از برای گلے خاثر	خوردن از برای گلے خاثر
------------------------	------------------------

حکایت ہمدردی

زنج ملکہ اودہ در ملاخ
چہ دانی کہ گوهر کلام است و سنگ
کہ لعل از میانش نباشد بد
ہماں چاکار کی لعل است و سنگ

۱۰ ایک نیکو کے واسطے بہت سی تکلیفیں اٹھانے ہیں، و ایک بھول کئے ہوئے کاٹے کھائے ہیں۔

اسی بیان میں کہانی

۱۰ شہر طبع میں ایک شہزادہ کے ساتھ ایک لڑکی کو تہہ بلی زمین میں ایک محل گر گیا
۱۱ اس کے پاس کہا کہ تو اندر ہی لڑکی میں کیا جاتا ہے کہ کوئی جاسوس کوئی شہزادہ
۱۲ ملے بیٹا اس کے تہہ رکھے کہ اس کے لئے ایک محل بنائے۔
۱۳ یہ جوں ہی ان لوگوں کی صحبت باہر آگئی اس طرح سے جیسے تہہ میں کسی اندر ہی

44

کسے را کہ نزدیک فلنڈیا کو
در معرفت بر کسانے است
بسا تلخ عیشان تلخی چشما
بهی گرت عقل و تدبیر است
که در کرب و آلام و شد و بند
مستوان زینت گل اندر زعفرین

چه دانی که حبس و ولایت خود است
که دست بر روستا پیشان فراز
که آید در خلد و در کیشان
ملک برانوار و نواخانه است
بلند خشت چو گرد دلفن
که در نو بهارت نماید لعل

۱۵ جو شخص تیرے گمان میں بُرا ہے تو کیا جانتا ہے کہ وہی دلی ہو +
۱۶ معرفت کا دروازہ اُن لوگوں پر کھلا ہوا ہے جنکے من پر خلعت کے دروازے بند ہیں
۱۷ بہت سی مٹی ہے بہر نہ پر بہت میں دامن جالتا ہے وہ دھل ہو گئے +
۱۸ اگر تجھ عقل اور تیرے تو توں بڑا دیکے اُتھ قید خانہ میں جوم +
۱۹ کیونکہ کبھی تو قید خانہ سے نکلیگا۔ تاکہ قید کی خوشی کا جب آپ بلند ہوگا
۲۰ یہ بھول کے جوڑت کو خراں کس سوں میں مت جلا اسلے کہ وہ بہار میں نکل کھلے گا

جو امرور از رز بقائے سحر
 ایں کم نئے بود بیک و
 نہادہ پد چنگ در کاوش
 پد زار و گر لایں نہ تخت
 زار ز بہر خوردن کدوسے پد
 زار ز گشت بار برون تو رند

بیک متش آ مدید یک جزو
 کلاہش بیزار و میز رگو
 پس چنگ و تلے آورش
 پس با لادان بخندید گشت
 زہر ہندان چرنگ چہ
 کہ بختند و پوشند آسان

لہ جو خور کے پاس رو بہ ظلم و ستم کے ایک زمین پر آباد اور سرستے کھایا
 کہ ایسا خنول فرج اور بہ چین تھا۔ کہ اس کی گلی تھوڑے بعد آباد میں گدی رہتا
 ہے اپنے اپنے گئے میں گھوٹا رہا ہے پچھے چنگ لہ بانری بجا نیو ایک کو لایا
 کہ اپنے ساری رات رو پچھے کے سبب نہ سو می بیٹھے نے اپنے چنگ کہا
 لہ کے بعد پھر کھانے کے پچھے رہا ہے کہنے کے واسطے سونا اور پھر ہوا ہے
 لہ کے کو خنوت پھر جس گھانے میں کہ سونہ اور پینہیل و آرام سے کھائیں

کہ اس کا ایک گلی تھوڑے بعد آباد میں گدی رہتا ہے اپنے اپنے گئے میں گھوٹا رہا ہے پچھے چنگ لہ بانری بجا نیو ایک کو لایا کہ اپنے ساری رات رو پچھے کے سبب نہ سو می بیٹھے نے اپنے چنگ کہا لہ کے بعد پھر کھانے کے پچھے رہا ہے کہنے کے واسطے سونا اور پھر ہوا ہے لہ کے کو خنوت پھر جس گھانے میں کہ سونہ اور پینہیل و آرام سے کھائیں

کہ اس کا ایک گلی تھوڑے بعد آباد میں گدی رہتا ہے اپنے اپنے گئے میں گھوٹا رہا ہے پچھے چنگ لہ بانری بجا نیو ایک کو لایا کہ اپنے ساری رات رو پچھے کے سبب نہ سو می بیٹھے نے اپنے چنگ کہا لہ کے بعد پھر کھانے کے پچھے رہا ہے کہنے کے واسطے سونا اور پھر ہوا ہے لہ کے کو خنوت پھر جس گھانے میں کہ سونہ اور پینہیل و آرام سے کھائیں

میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان
میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان

میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان
میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان

<p>میتا فرزند خلق یک سازد کار خود خیر و بر کربان بدی بیان کار خیر و بر کربان میتا فرزند خلق یک سازد کار خود خیر و بر کربان بدی بیان کار خیر و بر کربان</p>	<p>میتا فرزند خلق یک سازد کار خود خیر و بر کربان بدی بیان کار خیر و بر کربان میتا فرزند خلق یک سازد کار خود خیر و بر کربان بدی بیان کار خیر و بر کربان</p>
--	--

میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان
میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان

میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان
میتا فرزند خلق یک
سازد کار خود خیر و بر کربان
بدی بیان کار خیر و بر کربان

له اے پہانی گنوس آدی کے ہاتھ میں رو پیا یا جو صیا ابھی پھر میں ہے +
 ۱۵ جی زندگی میں کہنے کے لوگوں کس پر ہے۔ تو اگر وہ تری موت انگلیں تو انکی
 ۲۵ وہ تو موت تھے پٹ بھر کا کھانے کی جی چنارو کی پٹ چاکس آچے کو ٹوٹی کر گھٹا
 ۳۵ دو تھند کھوس ہو چنچا دی بر دیا سا بیٹھا ہے صیا، فراتے طلسم بیٹھا ہو
 ۴۵ اس بیک اسکارو پر برہوں ہتھ ہے کہ ایک لیا طلسم اس کے سر پر بیٹھا ہو
 ۵۵ جب دشتے موت پھر کھا کھانے سے توڑ ڈالے۔ تو کہنے کے لوگ ہیں اس غرا کھانے

۶۱

۶۱

۶۱

بیس زبردن گرد کردن چو بوم	خجور پیش از آن که ت خوردم
در لغت آریں کو بر تاقن	کزیں رو دولت توان فتن
سنگھٹے سعدی قنالت پند	بکار آدیت گر شوی بکار بند

حکایت

کسے دیکھو اے محشر بھاب	چو مس قنہ روک ترین آفتاب
کے شخص آریں جلد در سایہ	دماغ از پیش بے برآمد خوش
	گبر دن برا ز خلد پیرایہ

لے چو بیٹی کی طرح دولت بچا اور حج کر کے بعد اس سے پہلے کھالے کہ تجھے قبر کے کپڑے کھانے
 لے سعدی کی باتیں مثالیں نصیحتیں ہیں اگر تو اپنے عمل کر گیا تو میرے کام آئیگی
 لے ان باتوں سے منہ پھیرنا افسوس ہے۔ کیونکہ اے دولت حاصل کر سکتے ہیں

کہانی

لے کہ شخص نے قیامت میدان کو خواب میں دیکھا۔ سوچ کی گری سے زمین پھینک
 ۵۵ لوگوں کا دوا دیا آسمان تک پہنچا تھا۔ اور دماغ گری سے چکراتا تھا +

کرا فاق در سایہ شمش	میشند و بر سفره نقوش
درختی است مرد گرم باردا	وزو بگندی انیرم کوسا
حطب اگر قیشه بر پے زند	درخت پرومند کے زند
بے پایدار لے درخت نیر	کہ ہم میوه داری ہم سایہ
کنتار در بیان معنی سیاق و سیر ملکہ ارضی عمل و داد	
بجھتیم در باب حسان لے	
لیکن نہ شرط باہر کے	

لے کہ چونکہ جہان کے لوگ اسی بہت ساری میں اسی نعمت کے درخون پر بیٹھے رہتے ہیں
 لے معنی ارضی چل والاد وقت سے یا اگر تو اس کے سوا اور کا ذکر تو کرتے وہ پھاڑ کی مٹی کی
 لے اگرچہ کبھی کبھی کی دیا لیجے سے کاٹتے ہیں پر عمل لے درخت کو نہیں کاٹتے
 لے لے بہرے درخت تو ہمیشہ کو قائم رہے۔ کیونکہ تو میرہ درختی جو اہر سایہ و بھی
 حکومت کے معنی اور حکومت کی تدبیر اور عدل انسانی کی بیان میں گفتگو
 لے جیسے انسان کا باب میں بہت کچھ کہا لیکن ہر آدمی کے ساتھ نیکی کرنی ضروری نہیں

۷۱

(Left margin):
 کرا فاق در سایہ شمش
 درختی است مرد گرم باردا
 حطب اگر قیشه بر پے زند
 بے پایدار لے درخت نیر
 کنتار در بیان معنی سیاق و سیر ملکہ ارضی عمل و داد
 بجھتیم در باب حسان لے
 لیکن نہ شرط باہر کے
 لے کہ چونکہ جہان کے لوگ اسی بہت ساری میں اسی نعمت کے درخون پر بیٹھے رہتے ہیں
 لے معنی ارضی چل والاد وقت سے یا اگر تو اس کے سوا اور کا ذکر تو کرتے وہ پھاڑ کی مٹی کی
 لے اگرچہ کبھی کبھی کی دیا لیجے سے کاٹتے ہیں پر عمل لے درخت کو نہیں کاٹتے
 لے لے بہرے درخت تو ہمیشہ کو قائم رہے۔ کیونکہ تو میرہ درختی جو اہر سایہ و بھی
 حکومت کے معنی اور حکومت کی تدبیر اور عدل انسانی کی بیان میں گفتگو
 لے جیسے انسان کا باب میں بہت کچھ کہا لیکن ہر آدمی کے ساتھ نیکی کرنی ضروری نہیں

(Right margin):
 کرا فاق در سایہ شمش
 درختی است مرد گرم باردا
 حطب اگر قیشه بر پے زند
 بے پایدار لے درخت نیر
 کنتار در بیان معنی سیاق و سیر ملکہ ارضی عمل و داد
 بجھتیم در باب حسان لے
 لیکن نہ شرط باہر کے
 لے کہ چونکہ جہان کے لوگ اسی بہت ساری میں اسی نعمت کے درخون پر بیٹھے رہتے ہیں
 لے معنی ارضی چل والاد وقت سے یا اگر تو اس کے سوا اور کا ذکر تو کرتے وہ پھاڑ کی مٹی کی
 لے اگرچہ کبھی کبھی کی دیا لیجے سے کاٹتے ہیں پر عمل لے درخت کو نہیں کاٹتے
 لے لے بہرے درخت تو ہمیشہ کو قائم رہے۔ کیونکہ تو میرہ درختی جو اہر سایہ و بھی
 حکومت کے معنی اور حکومت کی تدبیر اور عدل انسانی کی بیان میں گفتگو
 لے جیسے انسان کا باب میں بہت کچھ کہا لیکن ہر آدمی کے ساتھ نیکی کرنی ضروری نہیں

[illegible]

چونیکوز دست این مثل پیرده
وگر نیکمے نماید عس
نئے نیزه در صلحہ کارزار
نہ ہر کس سزاوار باشد بکار
چو گر بہ نوازی کبوتر برد
بنائیکہ محکم دارد اساس

ستور لکد زن گرا بنار پیر
بنار و شبختن از دزد کس
بقیمت تر از نیشکر صد ہزار
یکے مال خواہ یکے گو شمال
چو فر بہ کنی گرگ یوسف در
بلندش کن و کنی زو سر اس

سے گاؤں کے پڑھے نے کیا اچھی مثل بھی ہے کلات مارنیا جانور لدا ہوا چھاپے
سے اور اگر کو تو ال بکارتے تو رات کو کوئی بھی چروگ نہ سو سکے +
سے لڑائی کے میدان میں نیزے کی قیمت میں لاکھوں گنتوں سے بھی ہے +
کے ہر اچھے نئے کے لاین نہیں ہزار کوئی مال کا خاں بڑھے کوئی سزا کا +
سے جب تو بی کو بایگا تو کبوتر بھی لگی رہے جب تو بچر لے کو مارے تو بھ کچھو کچھو
سے جس عدت کی بنیاد مضبوط نہیں ہوتی تو اسکو بلند نہ کر اور اگر کرنا ہو تو اس سے بڑا نہ

۵۵

Handwritten marginal notes in Urdu script, including phrases like "نہ ہر کس سزاوار باشد بکار", "چو گر بہ نوازی کبوتر برد", "ستور لکد زن گرا بنار پیر", and "بنار و شبختن از دزد کس".

[illegible]

بادشاہش را چاکر خدمت
 گوشتناید این مارکشتن بچوب
 قلمین کہ بد کرد بازیگشت
 مدبر کہ قانون بد سے مہند
 گوشت ملک ایں مدبر بست
 سید آورد قول سعدی سچا
 عدو در چہ و دیو در شیشہ
 چو سر ز پر سنگی دارد کوب
 قلم بہتر اور البشہ نیر دست
 ترے بر دوتا آتش دہد
 مدبر خویش کہ مدبر گشت
 کہ تو غیر ملک ست تدبیر گشت

۱۔ دشمن کو کبھی فرصت کا موقع نہ دے۔ دشمن کو نہیں ملا صدقہ نہ دے۔ قید نہ چھوڑے
 ۲۔ تویت کہہ کہ اس سانپ کے لاشی اسی جائے۔ ملک جیت سے پہلے کچھ اس کا سر نہ کاٹو
 ۳۔ جس فتنی نے غیبت کیا ہے اس کے ساتھ نہ کرنا اس کے لئے تلوار کاٹ دینے لچھریں
 ۴۔ جو عہد برقرار نہ چلا ہے وہ چھوڑ دینا ہے کہ دفع میں ڈالے
 ۵۔ قوت کہہ کہ ملک واسطے یہ خیر کار ہو یا اس کو وزیر مت کہہ نہ کہ وہ بدرفتار
 ۶۔ نیکوخت صدی کا کہنا بجا آتا ہے۔ کیونکہ تیرا دروہل ملک کی ترقی ہے

[illegible]

و مسطور متعلق سے ملکہ جبر

[The page contains dense handwritten Persian script in two columns.]

[illegible]

۱۔ اس کے بعد وہاں کا وقت خوب گزرتا ہے۔ خواہ وہ زخم و کینیں یا اس کا مرہم
۲۔ بادشاہی سے نفرت کرے خواہ نہ کرتے ہیں۔ اس کے وصال کی امید کر لے گی میں صابر
۳۔ ہر دم و دل کے خراب پتے ہیں اور اگر تمہیں تکلیف دیکھتے ہیں تو چاہتے ہیں
۴۔ شراب کی بخشش میں توڑ کی بات ہے۔ بھول کے بادشاہ کے ساتھ کھانے کا سہاویہ موجود ہے
۵۔ جو ہر ملکی یا دین سے وہ کر دے اور انہیں جو کہہ دوں کہ ہاتھ کی کر دے اور انہیں بھی مرنے سے
۶۔ اس کا قیدی رہے۔ چونکہ راہب کا ہوتا ہے۔ اس کا شکا کر دے کہ زانی نہیں تھا نہ

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۔ گوشتہ لغشی کے بدشاہ ہزار کے فقیر (سوفت الہی کی) غزلوں کا بھانڈا لے کر کھینچ کر کے چلے گئے
۲۔ بارے شقائق میر کی مائیں کے طالبوں کی کچھ سرسٹ وٹ بہت تیزی سے بوجھ بجا پاتا
۳۔ لوگ کئی حقیقت پر کھینچتے ہیں کیونکہ وہ آپ حیات کی طرح اندھیر میں ہیں +
۴۔ بیت المقدس کی طرح مٹا باطن معرفت کی روشنی میں صبر اور باہر کی دیوار غرور کی دیوار کی
۵۔ جہو کی آواز پڑی جو میں میں ابھی کی آگ اگلے تیں۔ انہیں کے کھڑے کی طرح اپنے اوپر نہیں
۶۔ سہو قہ ظہیر ہے اور غنوں ہی کی تلاش میں ہیں کئی سے لیتا ہے خشک ہیں +

نشد گم کرد و از خلاق بخت	که گم کرده خوشی با زیادت
بدا گشت گزند بر فلک	که هم دو تلوخ اند شاں ملک
زیاد ملک ملک مند	شب روز چون زهر دم مند
قوی بازو اند کوتاه دست	خردمند شیدا و شیارست
که آسوده در گوشه خرقه دوز	که آشفته در محله خرقه سوز
نه شود خود شان پروا کس	نه در کنج توحید جا کس

۱۱

۱۲ و نه نفس کم نهوین خلقت کی صحبت من پیرایا بگاشته اپنے چھوٹے سونے کو پیرایا
 ۱۳ بہت عشق پہنچے کہ وہ آسمان نیچے لیے پس کراؤ کو دیکھ بھی کہہ سکتے ہیں و فرستے
 ۱۴ خدا کی یاد سے فرشتوں کی طرح آگاہ نہیں ہے۔ راتیں رندوں کی طرح ادریں جگاتے ہیں
 ۱۵ قوی بازو کہ طاقت ہیں۔ دیوانے عقلمند اور دست پر شمار ہیں +
 ۱۶ کہی آرام سے کرنے میں ٹھیکہ گڑی سیکھتے ہیں و کہی گھبرا کر سلاح کی مجلس میں کی جاتی
 ۱۷ نہ انکو خیال پرواہ کہ کی پروا نہ انکی توحید کرنے میں سلاہ کی جگہ

۱۸ و نہ نفس کم نهوین خلقت کی صحبت من پیرایا بگاشته اپنے چھوٹے سونے کو پیرایا
 ۱۹ بہت عشق پہنچے کہ وہ آسمان نیچے لیے پس کراؤ کو دیکھ بھی کہہ سکتے ہیں و فرستے
 ۲۰ خدا کی یاد سے فرشتوں کی طرح آگاہ نہیں ہے۔ راتیں رندوں کی طرح ادریں جگاتے ہیں
 ۲۱ قوی بازو کہ طاقت ہیں۔ دیوانے عقلمند اور دست پر شمار ہیں +
 ۲۲ کہی آرام سے کرنے میں ٹھیکہ گڑی سیکھتے ہیں و کہی گھبرا کر سلاح کی مجلس میں کی جاتی
 ۲۳ نہ انکو خیال پرواہ کہ کی پروا نہ انکی توحید کرنے میں سلاہ کی جگہ

۱۱ و نہ نفس کم نهوین خلقت کی صحبت من پیرایا بگاشته اپنے چھوٹے سونے کو پیرایا
 ۱۲ بہت عشق پہنچے کہ وہ آسمان نیچے لیے پس کراؤ کو دیکھ بھی کہہ سکتے ہیں و فرستے
 ۱۳ خدا کی یاد سے فرشتوں کی طرح آگاہ نہیں ہے۔ راتیں رندوں کی طرح ادریں جگاتے ہیں
 ۱۴ قوی بازو کہ طاقت ہیں۔ دیوانے عقلمند اور دست پر شمار ہیں +
 ۱۵ کہی آرام سے کرنے میں ٹھیکہ گڑی سیکھتے ہیں و کہی گھبرا کر سلاح کی مجلس میں کی جاتی
 ۱۶ نہ انکو خیال پرواہ کہ کی پروا نہ انکی توحید کرنے میں سلاہ کی جگہ

فصل اول در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

فصل دوم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

حکایت و صبر و ثبات

چنین نقل دارم ز مردان راه	فقیران نغم گدایان شاه
که پیر بدر یوزه شد با داد	در مسجد دید و آواز داد
یک گفتش این خانه خلقت	که چیز دهن بشوئی است
بیرسید که خانه کیست پس	که بختایش بنیغت حال کر
بگفتا نموش این چه لفظ خطا	خداوند خانه خداوند است

فصل سوم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

فصل چهارم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

صبر و ثبات قدم رهنه که بیان میں حکایت
 لے مجھ کے سنے کے مردوں کی۔ جو دو ہفتہ فقیر اور بادشاہ میں یک نقل یاد ہے
 کہ ایک بڑا صبح کو بیکٹ کو گیا۔ دواں مسجد کا دروازہ دیکھ کر آواز دی +
 میں ایک شخص نے اس کے پاس حقیقت گھر نہیں ہے کچھ دیں بے شرمی دیں است گھر +
 کہ اس نے پوچھا تو بھر کر کہ ہے جسے کسی حال پر دم ہی نہیں +
 کہ اس نے کہا چپہ یہ کیا ادبیات بات۔ اس گھر کا مالک تو ہم سب کا مالک ہے

فصل پنجم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

فصل ششم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

فصل ہفتم در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام
 و در بیان فضائل و مناقب ائمه اطهار علیهم السلام

نمک گرد قذیل و محراب دید
 که حیفا است از اینجا فرزند
 زرقم بنومیدی از پنج کس
 هم اینجا کخم دست خواهرش راز
 شنیدم که سالی مجاورت
 شبی پاسبان عمرش فرو شد گل

۱۷ جب تک کہ تو فیضانِ اور محرابِ کچھکر جاگ کر صبح سے ایک ماہ ماری +
۱۸ کہ ہاں سے آگے بڑھا انوسنگ اس دروازے سے محرم جانا انوس +
۱۹ میں کسی جگہ سے ناہید ہو کر نہیں گیا۔ پس خدا کے دروازے سے کیوں محرم جاؤں
۲۰ میں کبہ خواہش کا مہ پھیلا ہوں کیونکہ میں جانا ہوں کہ یہاں خانی جاؤں گا
۲۱ میں سننا کہ سال بعد کوثر نشین کا اور فریادوں کی طرح ہاتھ پیرک بیٹھار
۲۲ ایک دن اسکی عمارتوں میں گھر گیا اور کڑوسی اسکا دل بھر دینا لگا +

[illegible]

یکے ہاتھ انداختے گوشن بیر	کہ بچا صلی رو سرخوش گیر
برین دعا تو مقبول نیست	بخاری برویا زاری بہت
بہتے دیگر از ذکر و طاعت سخت	مہر یکہ ز حالش خبر دش گفت
چو دیدی کراں ابرو بستہ شد	بہ بچا صلی سعی چندیں مہر
بہ بیابا جہ برائش کت قوت فام	بجہرست بہ بارید گفت کلام
پہند اگر کرے عنان شکست	کہ من باز دارم ز فرات اک

لہ ایک فرشتہ نے عجیب سے بڑھے کے کان میں آواز دی۔ کہ تو اس درگاہ کو محروم ہی جا رہا ہے
 لہ اس دروازے پر تیری دعا مقبول نہیں۔ ذلت سے آیا خوری سے کھڑا رہ +
 لہ وہ درمیری لڑت بھی ذکر کرتی اور بندگی کرنے کیلئے بہت سہا۔ ایک مرد جو اسکے حال
 سے کھڑے ہوئے کچھ لیا کہ اس طرف کا دروازہ بند ہے تو تو بیفائدہ آئی کو شش دست کر
 وہ آئیں با تو کنگہ سرخ آنور خاں پر لاف توں سے بہا لے اور کہا کہ لے لے لے +
 لہ اگر اس نے باگ پہری ہے تو تو یہ گمان مت کر کہ میں بھی اسے شکار بندہ نہ تھا

۸۷

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including:

- Top left: *یہ دعا ہے کہ جو کہ اس دعا کو پڑھے اس کا دل صاف ہو جائے*
- Top right: *یہ دعا ہے کہ جو کہ اس دعا کو پڑھے اس کا دل صاف ہو جائے*
- Bottom left: *یہ دعا ہے کہ جو کہ اس دعا کو پڑھے اس کا دل صاف ہو جائے*
- Bottom right: *یہ دعا ہے کہ جو کہ اس دعا کو پڑھے اس کا دل صاف ہو جائے*

نویسید آنگه بگردیدے
چو جوہندہ محروم گشت از در
شغیدم کہ راہم درین نیست
دریں بود سر بر زمین خدا
قبولست گر چه ہنر نیستش

کس بہ درد دیگرے دیدے
چہ غم گشتا سد در دیگرے
دلے پیچ راے دگر بخت نیست
کہ گفتند در گوش جان بش خدا
کہ جز پانیابے گز نیستش

حکایت

لے میں سوت دعا گاہ آہد ہر کھو جان جہاں سے بہر کوئی اور دروازہ دیکھتا
تھے جب لگنے والا ایک دعا گاہ محروم گیا۔ تو اگر کوئی اور دروازہ جانتا تو کچھ کہہ دیتا
تھے میں نے سن لیا کہ اس گاہی میں سلامت نہیں لیکن کوئی رستہ اور حق بھی تو نہیں
تھے وہ اس خیال میں فدا ہونے کی زمین پر سر رکھے ہوئے تھا۔ بیکایک (دوڑنوں
لے) اُسکی جا کھانک کان میں آیاواز دی
تھے اُسکا چہرہ نیاز قبول ہے اگر چہ اس میں ہنر نہیں ہے مگر ہر کھو جان کو کھانا دینا ہے

کہانی

<p>کیے در نشا پور دانی چہ گفت قرقع ملا ہے پس گر کہے سیمیلان جو بر نگیرد قدم طمع وار سود و ستر سن از نیاں</p>	<p>چو فرزندش از فرض خشن بخت کہ بے سعی ہرگز سجا کسی وجودی کے منفعت میں عدم کہ بے بہرہ باشد فارغ نیاں</p>
---	--

حکایت

یستم روز بر بندۀ دل نبوت
که میگفت فرزندش مسکوت

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

۵۰ ایک ناکہ ظلم پر مجھے بہت رحم آیا کہ وہ کہہ رہا تھا اور اسکا مال کس کو بخینا تھا

کدام مغضول فعل فاعل و مضول
مغضول و مضول الیه الکرر فاعل ہوا
کے ساتھ یہ کلمہ فعل کی سیماں ۹
ہو کر جواب مستفہم مغضول ہو کر
ہوا اور جواب کے ساتھ کلمہ
نہی ہوا

A4

[illegible]

۹۱

مرآء النخل رد کشتی برد خیالست پنداشتم یا خواب نگه باداواں بمن کردو گفت ترا کشتی آورد و مار اندر کے کہ ابدال را آتش روند نگهدار دوش مادر مهرور	مخترع برم بے من پر فرو گسترده جاده بر کو آب ز مدبوشیم دید دل شغفت بجھٹ ندی لیسافر خنده چرا اہل محوی میں نگووند نہ غلطے کر آتش نار و خبر
--	--

لے اے عقلمند میرا کرتہ کرو مجکو تو وہ شخص لایکجا کشتی کو بیانا ہے +
 تھے اس دردیش نے جاننا زانی کے اوپر چمکانی میں سوچا کہ یہ خواب ہے یا خیال
 تھے اس جوانی کے سبب کا سنن میری آنکھوں کی صبح ہی اس دردیش نے بیرون
 تھے کہ لے ہمارا عقل بدلتو تعجب میں کہ مجکو کشتی لائی اور ہم کو خدا +
 سے مدعی اس طرف کیوں متوجہ نہیں ہوئے کہ ابدال یعنی میل درگ میں چلنے میں
 تھے کیا بات نہیں کہ جس کو ان کی خبر نہیں ہوتی انکی محبت والی ان کو کچھ بھی

<p> توان گفتن این با حقایق فخر که پس آسمان زمین چستند پسندیده پرسید سیاهیون که با مومن دریا و کوه و فلک همه هر چه هستند از آن کمترند عظیم تر پیشین دریا بموج </p>	<p> دله خرد ده گینه اهل قیاس بنی آدم و دام و دگوستند بگویم گر آید جوابت پسند پری آدمی زاد و دیو و ملک که با استیش نام هستی برزند بلند است گرد و ن گرداں باوج </p>
--	--

۱۷۔ یہ بات عارفوں ہی سے کہہ سکتے ہیں لیکن حکما لوگ عیب پکڑتے ہیں +

۱۷ کہ بہت سی سامان و زرین کیا ہیں آدمی بچے اور چار پچا اور درندے کون ہیں
۱۸ اے عقل مند تونے بہت کچھ سوال کیا میں بیان کرنا ہوں اگر محکوم جواب پسند ہو
۱۹ کہ جنگل اور دریا اور پہاڑ اور سامان پر ہی آدمی بچے اور ضعیفان و دروغ شناسے
۲۰ کہ اگرچہ یہ سب ہیں لیکن اس سے کمتر ہیں کہ اس کی ہمتی کے بچے اپنی جتنی کو خیال میں کرتے
۲۱ تیرے نزدیک نہایت سوچ میں بہت مہربانے اور رحم خواہ انسانیت میں نہایت اچھا ہے

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

92

[illegible]

یہاں کماندار پنجسیر ترن	غلامان ترکش کش تیز ترن
یکے دبرش پر نیانی قباہ	یکے برش سرانی کلاہ
بسترگان ہمہ شوک و پایہ دید	پدر را بغایت فرومایہ دید
کہ حالش بگردید و گشت بر	زہدیت بیخوایہ در گرتخت
پشتش آخر بزرگ دہی	بشراری از سر بزرگان ہی

۱۔ شکاری کماندار پہلوان - ترکش باندھے والے تیر و تیروالے غلام
 ۲۔ کوئی ریشمی قبا پہنے ہوئے - کوئی بادشاہوں کی سی ٹوپی اوڑھے ہوئے
 ۳۔ روکنے سے جو سبب بدباد و مرتد یکساں باپ کو تو انکے سامنے بہت ہی حقیر و
 ۴۔ اگر اسکا حال بدل گیا اور اسکا رنگ فق ہو گیا تو اسکا ایک ایک کونے میں جھانک
 ۵۔ روکنے سے اسکا آفترو بھی تو گاؤں کا چودھری جو - اور سرداری میں آئے

یہاں کماندار پنجسیر ترن
 غلامان ترکش کش تیز ترن
 یکے دبرش پر نیانی قباہ
 یکے برش سرانی کلاہ
 بسترگان ہمہ شوک و پایہ دید
 پدر را بغایت فرومایہ دید
 کہ حالش بگردید و گشت بر
 زہدیت بیخوایہ در گرتخت
 پشتش آخر بزرگ دہی
 بشراری از سر بزرگان ہی

۱۔ شکاری کماندار پہلوان - ترکش باندھے والے تیر و تیروالے غلام
 ۲۔ کوئی ریشمی قبا پہنے ہوئے - کوئی بادشاہوں کی سی ٹوپی اوڑھے ہوئے
 ۳۔ روکنے سے جو سبب بدباد و مرتد یکساں باپ کو تو انکے سامنے بہت ہی حقیر و
 ۴۔ اگر اسکا حال بدل گیا اور اسکا رنگ فق ہو گیا تو اسکا ایک ایک کونے میں جھانک
 ۵۔ روکنے سے اسکا آفترو بھی تو گاؤں کا چودھری جو - اور سرداری میں آئے

۹۵

۵۶

<p>چہ بود کہ از جاں بریدی بلزیدی از باد و شست چوبی</p> <p>پد گشت سالار و فرماندهم لے عرق مرست تا در دم</p> <p>بزرگان از آن مرست آلوده کہ در بارگاه ملک دہ اند</p> <p>تو لے بنجیر بچیان رومی کہ برخوشین منصبے نہی</p> <p>نگفتند حرفے ز باں آوران کہ سعدی نگوید مثالے برآن</p>	<p>حکایت کرم کتاب</p> <p>لے تجھ کیا ہوا جو توحاش نامید ہوگی۔ اور خوف کی ترسے بید کی طرح کا پنے کا لے باپے کی باتیں بیشک سردارا درجہ ہی ہیں لیکن میری حالت جیسی کہے کہ اگر کوئی لے بزرگ لوگ سی پہنچے خفا کہ میں کہ بادشاہ کے دیار میں رہ چکے ہیں + لے لے بے خبر تو بھی ایسی گاؤں ہی میں ہے جہاں آپ کو مرتبہ والا انتہا ہے لے شاعر نے کوئی ایسی بات نہیں کہی کہ سعدی اس پر مثال نہ لکھی ہو + پیشینے کی کہانی</p>
--	--

مگر دیدہ باشی کہ دریاغ دلخ	بتا بادشبک کے چوں چراغ
یکے گفتش سے مرغائب فرو	چہ بودت کہ بیرون نائی بروز
بیدار کش کر خاک زاد	جواب ز سر و شتالی چہ داد
کہ من و وز و شب جز صبح نیم	لے پیش خورشید بید نیم

حکایت التتمہ باتا یک سعد زنگی خضر لہا

نہا گفت بر سعد زنگی کسے کہ برتر قبش با در حمت بسے

لے شاد تونے دیکھا ہوگا کہ ریاغ اور چٹل میں رات کو ایک کٹر چراغ کی طرح چمکتا ہے
 اور ہر شخص اس سے کہہ کر لے رات کہ چمکنے والے چمکے۔ مجھے کیا ہوا تو رات کی منہیں
 لے خیال تو کر کہ اس چمکنے والے خاکی بیدار نہیں کھڑے نے دانی سے کیا اچھا جواب
 لے کہ میں رات اور دن چمکے کے سوا کچھ نہیں جانتا لیکن سوچ کی روشنی کے سامنے خائبر ہو
 زنگی کے بیٹے ایک سہ کے ساتھ دانی کی حکایت حد آج و نو کو بچنے
 لے کہ کچھ زنگی کے بیٹے سعد کی تعریف کی کہ اسکی قبر پر بہت رحمت نازل ہو

۹۷

مگر دیدہ باشی کہ دریاغ دلخ
 بتا بادشبک کے چوں چراغ
 یکے گفتش سے مرغائب فرو
 چہ بودت کہ بیرون نائی بروز
 بیدار کش کر خاک زاد
 جواب ز سر و شتالی چہ داد
 کہ من و وز و شب جز صبح نیم
 لے پیش خورشید بید نیم

حکایت التتمہ باتا یک سعد زنگی خضر لہا
 نہا گفت بر سعد زنگی کسے کہ برتر قبش با در حمت بسے

لے شاد تونے دیکھا ہوگا کہ ریاغ اور چٹل میں رات کو ایک کٹر چراغ کی طرح چمکتا ہے
 اور ہر شخص اس سے کہہ کر لے رات کہ چمکنے والے چمکے۔ مجھے کیا ہوا تو رات کی منہیں
 لے خیال تو کر کہ اس چمکنے والے خاکی بیدار نہیں کھڑے نے دانی سے کیا اچھا جواب
 لے کہ میں رات اور دن چمکے کے سوا کچھ نہیں جانتا لیکن سوچ کی روشنی کے سامنے خائبر ہو
 زنگی کے بیٹے ایک سہ کے ساتھ دانی کی حکایت حد آج و نو کو بچنے
 لے کہ کچھ زنگی کے بیٹے سعد کی تعریف کی کہ اسکی قبر پر بہت رحمت نازل ہو

۹۷

مگر دیدہ باشی کہ دریاغ دلخ
 بتا بادشبک کے چوں چراغ
 یکے گفتش سے مرغائب فرو
 چہ بودت کہ بیرون نائی بروز
 بیدار کش کر خاک زاد
 جواب ز سر و شتالی چہ داد
 کہ من و وز و شب جز صبح نیم
 لے پیش خورشید بید نیم

حکایت التتمہ باتا یک سعد زنگی خضر لہا
 نہا گفت بر سعد زنگی کسے کہ برتر قبش با در حمت بسے

لے شاد تونے دیکھا ہوگا کہ ریاغ اور چٹل میں رات کو ایک کٹر چراغ کی طرح چمکتا ہے
 اور ہر شخص اس سے کہہ کر لے رات کہ چمکنے والے چمکے۔ مجھے کیا ہوا تو رات کی منہیں
 لے خیال تو کر کہ اس چمکنے والے خاکی بیدار نہیں کھڑے نے دانی سے کیا اچھا جواب
 لے کہ میں رات اور دن چمکے کے سوا کچھ نہیں جانتا لیکن سوچ کی روشنی کے سامنے خائبر ہو
 زنگی کے بیٹے ایک سہ کے ساتھ دانی کی حکایت حد آج و نو کو بچنے
 لے کہ کچھ زنگی کے بیٹے سعد کی تعریف کی کہ اسکی قبر پر بہت رحمت نازل ہو

۹۱
 در رم داد و تشریف و نبوا
 بقدر برهنه یا یکدست
 بشوید و برکنه خلعت
 که برست و راه بیاید
 چندی که حالت گرگ
 بنایستی آخر زدن پشوی پاک
 در رم داد و تشریف و نبوا
 بقدر برهنه یا یکدست
 بشوید و برکنه خلعت
 که برست و راه بیاید
 چندی که حالت گرگ
 بنایستی آخر زدن پشوی پاک
 در رم داد و تشریف و نبوا
 بقدر برهنه یا یکدست
 بشوید و برکنه خلعت
 که برست و راه بیاید
 چندی که حالت گرگ
 بنایستی آخر زدن پشوی پاک

بجندید کول ز بیم و امید	ہے لڑہ برتن قدام چوید
بآخرو تملین اندلس	نہ چہرہم بحشیم اندر آمدن کش

حکایت مرقع شناس

بر شہر سے ورا ز شام غم غوغا	اگر تیرے دیر سے مبارک پنہا
مہر و نعل احمد تیرے گچھن	جو حقیش پنہا دند بر پا و دست
کہ گشت فائز سلطان شہر	اگر از سرہ باشد کہ غارت کند

ایا جس نے ہنس کر کہا کہ پید تو امیدا ہووے میرے جان پر ہید کی طرح کیکی چڑی
لے آخر کار اندسج کہ مرتے سائے تیرے کی گھسی کوئی چیز بھی نہ آدمی +

عارف کی کہانی

تہا مکاشفہ کے کسی شہر میں شہر چکا۔ ایک مبارک ذات پڑے کو گرفتار کیا +
کہ ایک اس پڑے کی بات مجھے یاد ہے کہ جب تک کہ اسے اور باؤں میں برکی
سے توڑے کہا کہ اگر خدا تعالیٰ حکم کرے تو اس کی گتہ کو دست دلائی کرے

۵۹

Handwritten marginal notes in Urdu script are present throughout the page, including:

- Top left: "میں نے یہ شعر لکھا ہے کہ..."
- Top right: "یہ شعر ہے..."
- Left margin: "عارف کی کہانی..."
- Right margin: "یہ شعر ہے..."
- Bottom: "یہ شعر ہے..."

۱۔ چنانچہ دشنہ دوست داشت
 اگر عروجا هر چه گزول و قید
 ز غفلت دار لے خرو مندریم
 بخور هر چه آید ز دست حبیب

۲۔ میبد انش دوست بر من گما
 من از حق شناسم نه از علم در
 چو وار و تخت فرستد حکیم
 نه بیار و نه تراست از طبیب

۱۰

۱۔ ایست دشمن کو دوست بچھتا چاہے تا حبیب کیس بائوں کر سے کچھ پر میر سے
 دوست نے مقرر کیا ہے +

۲۔ اگر عروت اور مرتبہ ہے یا عاری اور قید نہیں کی طرف سے بچھتا ہوں عروزی
 کی طرف سے نہیں +

۳۔ لے عقلمند بیماری کا کچھ قمارت کر جب حکیم نے لے واسے کر دی دوا بخور کر سے
 لے دوست کا ہتھ سے جو کچھ لے لیا جا کر نہ کہ برا طبیب سے زیادہ عقلمند نہیں ہے

۱۔ چنانچہ دشنہ دوست داشت
 اگر عروجا هر چه گزول و قید
 ز غفلت دار لے خرو مندریم
 بخور هر چه آید ز دست حبیب

۲۔ میبد انش دوست بر من گما
 من از حق شناسم نه از علم در
 چو وار و تخت فرستد حکیم
 نه بیار و نه تراست از طبیب

۱۰

۱۔ ایست دشمن کو دوست بچھتا چاہے تا حبیب کیس بائوں کر سے کچھ پر میر سے
 دوست نے مقرر کیا ہے +

۲۔ اگر عروت اور مرتبہ ہے یا عاری اور قید نہیں کی طرف سے بچھتا ہوں عروزی
 کی طرف سے نہیں +

۳۔ لے عقلمند بیماری کا کچھ قمارت کر جب حکیم نے لے واسے کر دی دوا بخور کر سے
 لے دوست کا ہتھ سے جو کچھ لے لیا جا کر نہ کہ برا طبیب سے زیادہ عقلمند نہیں ہے

اللہ کا ہزار ہا نیکو ہے کہ ان فیض نقشبندی حل ترکیب بوستان باب اول انہیں دفعہ چہرے تیار ہو گیا ہے اور ہاتھوں ہاتھ فروخت ہو رہے۔ یہ کتاب چار جلدی شدہ ہے۔ بلا اجازت مؤلف کوئی نہیں چھاپ سکتا جسکو مطالبہ میں اس وقت یا مؤلف کے برادر عزیز منشی کرم بخش صاحب مہتمم مالی بریس ساڈھوہ ضلع اقبال آباد پر خوردار منشی محمد عبد الرحیم صاحب علم جماعت پنجہ اشرف ہائی اسکول لدھیانہ یا ان کے اجنبی لادجو الا پر شاہ صاحب کا مدار لنگی چکا واقع چٹرا بازار لدھیانہ یا رسالہ حیات نقشبندیہ دلیوبی اہل تہذیب طلبہ میں۔ ہر ایک کتاب پر نوٹ یا نوٹ لکے برادر منشی کرم بخش صاحب یا محمد عبد الرحیم کی ہر یا قلمی دستخط ہے جس پر ہوں ہال مسودہ تصور ہوگا۔ چاروں کتابیں کتب خانہ اور نیز بہت سی کتابیں موجود ہیں جو نقد قیمت آئے پرانے و جدیدی اہل روانہ کی جاتی ہیں۔ دور و پیچہ پکار کو صرف حصول ڈاک کے معاف کیا جاتا ہے اور پانچ روپیہ یا اس زیادہ کے خریدار کو میں فیصدی کمیشن دیا جاتا ہے۔ کبھی کبھی نقد خریداروں کے لئے خاص عات بھی مقرر ہے جو خریداری کی کمی بیشی پر موقوف ہے اور نیز یہ پورٹ کارڈ معلوم ہو سکتی ہے + نفیس کتب موجود ہیں

تمام کتاب	قیمت	تمام کتاب	قیمت
حل ترکیب گلستان باب اول سے ترجمہ اردو با محاورہ	۵	نقشہ مدفن شاہ نقشبندی کے بزرگ کے مزار کا نقشہ سن	۱
باب دوم	۴	مختصر حالات درجہ جگہ نزار ساڈھوہ میں ہے	۱
باب سوم سے آخر تک	۱۱	اردو کی پہلی کتاب کی قیمت	۱
بوستان باب اول	۵	دوسری کتاب	۱
بوستان باب دوم و سوم	۵	تیسری کتاب	۱
مصباح طریق یعنی سوانح اباء خلاصہ تاریخ ہندوستان	۱	چوتھی کتاب	۱
چھ کتابیں مفید و عجیبہ سوانح اباء و سوانح تیسری	۱	فرہنگ قصص ہندوستان	۱
دفاعت عبداللہ یوسف گورنر جنرل مال میں ہوئی ہے	۱	خلاصہ دوم	۱
سوانح اباء جامع القادح خلاصہ سوانح اباء و سوانح اباء	۱	شمس ترکیب اردو میں نہایت عمدہ لغوی و شعری	۱
زینت ایشیا حاصل یعنی اردو کی تیسری کتاب کے حوالہ میں	۱	مختصر جغرافیہ ہند	۱
عام شیا کے حقوق کے طور پر (الفہامہ دوم)	۱	مختصر جغرافیہ پنجاب	۱
مختصر تریس کی پہلی کتاب یعنی جات رید کی گولی جو چھ کتابوں	۱	جغرافیہ پنجاب حصہ دوم یعنی تل جہان کا خلاصہ مشرق	۱
دوسری کتاب	۱	جغرافیہ پنجاب سوانح اباء و سوانح اباء	۱
مختصر تریس کی تیسری کتاب جو سوم نمونہ یعنی کی پہلی کتاب	۱	اردو کی پہلی کتاب فارسی ترجمہ	۱
مختصر عبارت میں تیسری سکولوں و مدرسوں کے لئے	۱	دوسری کتاب	۱
سوانح اباء و سوانح اباء خلاصہ	۱	خلاصہ قواعد اردو و بطور مثال جواب نئی طرز کا سوانح	۱
حکایت چہرے سرکاری سال کے ہر ایک سوال کا مفصل حل	۱	امتحانات مثال سال	۱
سرکاری حساب دو سالہ سال کے ہر ایک سوال کا مفصل حل	۱	سوانح اباء خلاصہ طبعی طبعی مثال سکولوں کی فہرست	۱
تیس سالہ سال کے	۱	خلاصہ دوم	۱
ٹو ہنر صاحب کی مسودہ دو نو تر جوں کا مفصل حل	۱	فارسی کی پہلی کتاب کا با محاورہ اردو ترجمہ	۱
ہندوستان اور ہزاروں کی کتاب	۱	تیسری کتاب کا	۱

۲	کرم اللغات	۲	مغلوب گلستان کے پتے دوباب کا با محاورہ اردو ترجمہ
۳	مجاہد الحساب	۳	گلستانہ دانش کا
۴	خیر الحساب حصہ اول	۴	رہنمائے شاہدہ معانی یعنی اردو کی تیسری کتاب کے حوالہ
۵	حصہ دوم	۵	مضامین بطور سؤال و جواب پیرامی سکون کی تیسری کتاب کے حوالہ
۶	محل جبر و مقابلہ	۶	رہنمائے شاہدہ معانی اردو کی چوتھی کتاب کے حوالہ
۷	تاریخ بے نظیر	۷	مضامین بطور سؤال و جواب پیرامی سکون کی تیسری کتاب کے حوالہ
۸	فردنگ نگار تہذیب و ادب	۸	رہنمائے شاہدہ معانی اردو کا باطنی اقصیٰ مع فردنگ
۹	رسالہ راحت ناؤ نہتر	۹	پیرامی سکون کی پانچویں کتاب کے حوالہ
۱۰	خیرانیہ کرہ	۱۰	فردنگ نگار یعنی علم راحت کے مشکل مشکل سوالات کی
۱۱	ترجمہ فردنگ جاگیر	۱۱	حل مثل اور انشائیہ کے
۱۲	خیرانیہ ہندی فنی اگر سین	۱۲	فردنگ نگار یعنی علم راحت کے مشکل مشکل سوالات کی
۱۳	خیرانیہ پنجاب	۱۳	حل مثل اور انشائیہ کے
۱۴	مختصر خیرانیہ ہندی و پنجاب فنی اگر سین	۱۴	لوہا مارو۔ اردو و فارسی کی شرح نہایت عمدہ مثل
۱۵	پاکت ہندی مع خلاصہ خط صحت	۱۵	انشائیہ اور فارسی سکون کے لئے
۱۶	حل حساب برز و صحتہ	۱۶	سوالات حسابیہ نظیر اسیل کی پیر سوال نہایت مفید
۱۷	خیرانیہ دنیا اگر سین	۱۷	حل مثل اور انشائیہ کے
۱۸	محمود الحساب حصہ اول	۱۸	مشقی تعلیق حصہ اول
۱۹	حصہ دوم	۱۹	حصہ دوم
۲۰	خیرانیہ البیان فنی اگر سین	۲۰	حصہ سوم
۲۱	عطر ایشیا مولفہ فنی حینت لام	۲۱	دوایہ الحساب جامعہ چارم کے لئے
۲۲	جشنہ حساب	۲۲	فردنگ نگار سوال و جواب
۲۳	مختصر خیرانیہ جہاں ناکر حسین	۲۳	بہار ادب اردو
۲۴	رسالہ ترکیب فاسی	۲۴	لوہا مارو۔ اردو کا با محاورہ اردو ترجمہ
۲۵	محمود المصداور	۲۵	مختصر خیرانیہ پنجاب فنی کتاب سنگ
۲۶	ترجمہ فردنگ پیارے چرن حصہ اول	۲۶	مختصر خیرانیہ ہندیہ
۲۷	حصہ دوم	۲۷	مختصر خیرانیہ عالم
۲۸	حصہ سوم	۲۸	مرآۃ العروس
۲۹	حصہ چارم	۲۹	بنات انشائیہ
۳۰	ترجمہ پیارے چرن حصہ دوم	۳۰	توبہ انصوح
۳۱	حصہ سوم	۳۱	نشت با آفتی اردو
۳۲	حصہ چارم	۳۲	حل جبر و مقابلہ حصہ اول
۳۳	فردنگ و کس ریڈ	۳۳	حصہ دوم
۳۴	نقشہ پنجاب	۳۴	مرآۃ الافکار حصہ اول
۳۵	نقشہ ہند	۳۵	حصہ دوم
۳۶	نقشہ ایشیا	۳۶	رسالہ مشقی سوالات
۳۷		۳۷	گلستانہ حساب مع حل

